

17

II. XVI. 22. 17.

CÆSARIS
CARDINALIS
BARONII
TRACTATUS

DE MONARCHIA SICILIÆ.

*Accessit ASCANII Cardinalis COLUMNÆ
de eodem tractatu iudicium.*

Cum eiusdem Cardinalis BARONII Res-
pensione Apologetica aduersus Cardi-
nalem COLUMNAM, & Epistola ad
PHILIPPVM III. Regem
Hispaniæ.

PARISIIS,
Apud HADRIANVM BEYS, via Iacobæa.
M. DC. IX.

8.26.A.19.

I

CÆSARIS CARDINALIS
BARONII TRACTATUS DE
Monarchia Siciliae.

Maxima indigent peruestigatione De diplo-
atq. discussione, quæ feruntur de mate ab
priuilegio ab Urbano Papa II. Rogerio Urb. Pap.
Comiti Siciliae atq. filijs eius hæredibus dato Ro-
gerio.
cõcessa, quo veritas ipsa elucidata perspi-
cua omnibus fiat, nec amplius mendacijs
circũtectæ celetur. Rẽ plane aggredimur,
quæ multipliciter parere nobis possit in-
uidiam, atq. in nos odiũ cõcitare multo-
rum. Sed summa inde nobis parta est di-
cendi fiducia, quod is, ad quẽ spectat ista
corrigere, Rex sit veritatis amãtissimus,
iustitiæ obseruantissimus, & in omnibus
ânimo tràquillissimus. Atque insuper ex
eo augetur magis alacritas cum libertate
dicendi, quod non contra ipsum Regem,
sed pro ipso (ita dixerim cũ^a S. Ambro-
sio ad Theodosiũ) sint à nobis ista tractã-
da. Pro Rege namq. agimus, imò & cum
Rege, dum pro veritate, cuius est cultor,
& pro iustitia, cuius est rector, atque pro
religione, cuius est custos & defensor, nos
laboramus. Quod & cũ à nobis id exigit
institutũ, tacere non liceat: nos silẽtes ar-

*a Paulin in
Ambros.*

bis sacerdotalibus in Sicilia altera, altera
 in Hispania, est diuulgatū in orbe, quarū
 clangoribus non destruātur mœnia Hie-
 richūtina, sed magis qui in bona volūate ^{b Psal. 50.}
 b Domini sunt ædificati muri Hierusalē,
 cū bellicū insonuerint, quo excitati sunt
 plures expugnare aduersus Ecclesiā, eius
 pugnare iura, & adimere libertatē, capti-
 uāq. pati cogere miserā seruitutē. Parerat
 prius de ipso, ante quā ederent, inuestiga-
 re, & à quo sic primū editū, intelligere, &
 in quā fidem acceptum, cognoscere, & an
 integrum, examinare, originē petere, &
 prototypum, si posset reperiri, consulere:
 deniq. verò illud ipsū erroribus purgatū,
 in candorē pristinū reuocatum, scholiisq.
 illustratū proficere, atq. ita benè mereri de
 Ecclesiastica antiquitate. Ista verò præter-
 misisse, & inemendatū, imò & deprauatū
 penitus edidisse, nec cōmonuisse Lecto-
 rē, quā graue peccatū sit, iudicet ipse Le-
 ctor, qui eorū fidem secutus, in Scyllēos
 se delatū vortices non cognouerit, cū ita
 nauigarit in tenebris, nec nisi admota ve-
 ritatis face, in quod periclitandus discrimē
 inductus fuerit, postremò vix sentiat. ^{Quomodo}
 De ipso igitur diplomate nos acturi, quo ^{diploma in}
 tēpore ipsū, vti scriptū legitur, & quo au- ^{lucem pro-}
 ditum.

ctore editū fuerit, primo dicēdū, ac deinde in quā tunc auctoritatē atq. fidē acceptū. Rem haud ignotā prodimus, sed iam ore fere omniū peruulgatā, ac verā, atq. monumentis etiā publicis comprobatā. Tempore si quidē Ferdinandi Regis, cognomēto Catholici, Siculus quidā, Ioannes Luca Barberius dictus, anno Domini millesimo quingētesimo decimo tertio, egit cū eodem Rege, vt eius auctoritate perquisitavndiq. ātiqua diplomata, eadē in vnū volumen, quod Caput Breuium appellaret, ad regni iura noscēda colligeret. In quo præter alia multa illud, de quo agitur, Urbani Papæ diploma, vt editum legitur, pariter scripsit, sed sicut cetera, vnde acceperit, verbū nullū. In quē taliū inuentorē, vt impostorē, publicē conclamatū ab iis, quorū antiquæ possessiones recens inuētis hisce diplomatibus turbarentur. A quibus & eidē Ferdinando Regi fuit libellus oblatu, quo regia implorabatur clementia, ne in præiudicium plurimorum Barberianæ collectioni fides aliqua adhiberi deberet, nisi de singulis doceretur autographū, quod quisque cum opus esset, consulere posset.

Quorum iustissimæ petitioni Princeps

iustissimus annuit. Porro autē rerū gestarum fides, ne quis de his dubitare aliquo modo possit, expressa habetur, & descripta legitur in libro Capitulorū regni Siciliae, capite centesimo nono, pagina ducentesima vigesima prima, eademq. per eundē Ferdinandū Regē confirmata die vigesima quarta Iunii, tertia Indictione, anno Domini millesimo quingentesimo decimo quinto. Qui enim ista diligenter explorauit & vidit testis fidelis, scriptis nobis tradidit quā fidelissimè. Sic igitur, vt euidenter apparet, nullā penitus conciliat diploma editū sibi fidē, nec auctoritatē aliquā sibi vendicat, nisi ex autographo accipiat eā. Prouocādū igitur ad prototypū, ex cuius fide pēdet huius auctoritas atq. veritas: quod cū nunquā hactenus factū sciatur, vt ei credatur, in re b^o p^{re}sertim magni momēti, nihil prorsus est quod cogat, vel aliquo modo suadeat.

Vis videre, Lector, atq. perspicuè intelligere, istud ipsū quod est editū Urbani diploma, aliud omninò atq. diuersū esse ab eo, quod datū est Salerni ab eodē Urbano Papa Rogerio Siciliae Comiti? accipe perspicuā de his rationē. Cū sæpe cōtigerit aduersus Apostolicā Sedē Siciliae

Diploma
quod Urbani asseritur inco-
gnitum
maioribus.

DE MONARC. SICILIÆ. 9

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei
 charissimo filio Rogerio Comiti Calabriae & Siciliae salutem & Apostolicam benedictionem.

Urbani
 Pap. aſſer-
 tum diplo-
 ma.

Quia prudentiam tuam supernæ Maie-
 statis dignatio multis triumphis & honori-
 bus exaltauit, & probitas tua in Sarrace-
 norum finibus Ecclesiam Dei plurimum di-
 latauit, * & sanctæ Sedi Apostolicæ de- * *al. san-*
 uotam sem multimodis semper exhibuit: nos in *ctæque.*
 specialem atque charissimum filium eiusdē
 vniuersalis Ecclesiæ te assumpsimus. Idcirco
 de tuæ probitatis sinceritate plurimum con-
 fidentes, sicut verbis promisimus, ita lite-
 rarum auctoritate firmamus: Quod omni
 vitæ tuæ tempore, vel filij tui Simonis, vel
 alterius, qui legitimus tui haeres extiterit,
 nullum in terra potestatis vestræ, præter vo-
 luntatem aut consilium vestrum, Legatum
 Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quinimò
 quæ per Legatum acturi sumus, per vestram
 industriam, Legati vice, cohiberi volumus.
 Quando ad vos ex latere nostro * mittere- * *al. mise-*
 mus ad salutem * sanctarum Ecclesiarum, *rimus.*
 quæ sub vestra potestate * consistunt, ad ho- * *al. vide-*
 norem beati Petri, sanctæque eius Aposto- *licet.*
 licæ Sedis, cui deuotè hæctenus obedisti, * *al. exi-*
 stunt.

B

* celebra-
bitur.

* mittas
* & ad tute-
lam.

quamque in necessitatibus suis strenuè & fideliter adiuuisti. Si verò * celebratur Concilium, & tibi mandauero, quatenus Episcopos & Abbates tuæ terra mihi mittas: quos & quos volueris * mittes, alios verò ad seruitium Ecclesiarum tuarum * retineas. Omnipotens Deus actus tuos in beneplacito suo dirigat, & te à peccatis absolutum in vitã aeternam perducatur. Datum Salerni per manus Ioannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi, tertio Nonas Iulij, Indictionis septimæ, anno Pontificatus nostri vndecimo. Hactenus diploma.

Diploma
deprauatū
in tempo-
re confi-
gnato.

Quod quidem toties abrogatū fuisse oportuit, quoties inter ipsos Romanos Pontifices atque Siciliæ Reges de his constat fuisse transactum, vt cum inter Rogerium atque Eugenium Papam ita est concordatum, quod nullū Legatum mitteret in Siciliam Pontifex, nisi quem Rex ipse peteret; non autem vt Rex ipse Legati Apostolici vicem teneret, quod ab Urbano fuisse concessum, asseritur. Quod constat ex Romani Senatus Epistola ad Conradū Regem Romanorum, quam recitat Otto * Frisingensis Episcopus eius tē-

poris auctor. At de aliis transactionibus initis in fauorem Romanæ Ecclesiæ, inferius dicturi sumus.

*a Otto Fri-
sing. in Fri-
deric. lib. 1.
cap. 28.*

Sed antequam vltterius procedamus: corrigamus primo errorem illapsum in tempus. Nam cū constet diploma datum esse Salerni, & aduentum Urbani illuc hoc ipso anno contigisse, exploratissimum sit testificationibus eius temporis Scriptorum omnium, quos recensuimus: vtique signatum ipsum oportuit Indiçtione non septima, sed quinta, neque anno vndecimo Urbani Papæ, sed decimo confirmantur ista eo validius, quod non anno sequenti, quo annus vndecimus Urbani Pontificis numeratur, qui in diplomate scribitur, potuit datum esse diploma. Nā eò tempore, anno sequenti scilicet, nō Salerni, vbi datum legitur, sed Romæ constitit Urbanus ad celebrandum Concilium, vt suo loco patebit: neque post sequentem annum, quo signata in diplomate septima currit Indiçtio: nam eodem pariter anno, eò tempore non Salernum, sed Roma Urbanum tenuit pariter in alio celebrando Concilio, vt

intelliges suo loco. Sic igitur quæ deprauata ostendimus, sunt in diplomate corrigenda. Cum tamen non adeò seueri exactores simus, vt ob eiusmodi librariorum vitia illapsa, velimus idem diploma reiicere.

Quādo & à
quo diplo-
ma in au-
thoritatē
acceptum.

At istud ipsum, quidquid sit, & quale sit, à nobis nuper recitatum diploma scias, vt oraculum cœlitus lapsum, in plenissimam fidem acceptum, atque in fundatione Monarchicæ molis fundamentum positum esse. Horrescit auditus, vt explosum sententia Ferdinandi, cuius nullum extaret quod ostēdi posset autographum, nullius esset auctoritatis assertum Urbani Papæ diploma: illud ipsum sub eius successore Carolo Quinto Imperatore bellicis rebus intento, Principe inuictissimo, tunc in regno Sicilię opera Advocati Fiscalis, vt quidpiam diuinum in sublime attolleretur, præconiis laudaretur, summóque plausu exciperetur, & vt lapis angularis faciens vtrāq. vnū, tēporali simul & spiritali iūcta auctoritate, noua, hætenus in Ecclesia Catholica inaudita cōstituta fuerit Monarchia. Sic ita cum de his

est agitatum cōsiliū, Consiliarios fellit iniquitas religionis obducta velo, dum seruandum proponitur, quod Papa sanctissimus, Urbanus Secundus sacro diplomate statuisset; cui aduersari nefas duceretur, diceretur & impium.

Prætensa igitur Apostolica auctoritate, contra Apostolicam ipsam Sedem grande piaculum perpetratur, dum ipsa inconsulta Apostolica Sede, eius in regno Sicilię potestas labefactatur, auctoritas abrogatur, læditur iurisdictio, & cum ea leges violantur Ecclesiasticę, patiturque dispendium antiqua traditio, atque demum, vt ipsa erigatur in Sicilia Monarchia, iura omnia Ecclesię dissipantur. Nomen hactenus inauditū tunc proclamatur infaustum, adscribitur chartis, & memorię perpetuę consecratur iam regijs cusum typis, & Imperatorio promulgatum edicto. Ita abusi ministri illi nomine tanti Imperatoris, vt tantum nefas auderent. Siquidem anno Redemptoris millesimo quingentesimo vigesimo sexto, die septima mensis Decembris datum legitur edictum Caroli Quinti nomine potius

14 CÆS. BARONII TRACT.

quam voluntate, de confirmatione Pá-
 dectarum impressi voluminis, in quo
 asseritur Monarchia, atque ipse seorsú
 scriptus legitur liber, qui inscribitur,
 Monarchia, omnium regni Consilia-
 riorú subscriptione munitus, cuius au-
 tographum asseruatur in Siciliae Can-
 cellaria, ex quo exemplaria duo des-
 cripta dicuntur, quorum alterum fer-
 tur ad Regem missum, alterum verò ad
 Aragonense Consilium datum. Qui se
 vidisse testatur, vir pius, scriptis retulit
 ista.

Quæ con-
 tineat Mo-
 narchia.

Sed & quæ sibi iura eadem vendi-
 cet Monarchia, dicendum. Quod enim
 auctoritate Urbani Papæ diplomatis ip-
 sum Rogerium Siciliae Comitem at-
 que eius heredes Legatos à latere con-
 stitutos omninò velint: omnes pariter
 successores Reges in Siciliae regno Le-
 gatos natos esse contendunt, eosdemq;
 omnia, quæ sunt Legatorum à latere,
 efficere posse confirmant: imò & sub-
 stituendi potestatem habere cum eadē
 auctoritate, nimirum, vt iudicare &
 punire possint, absolueret & excommu-
 nicare quos velint, laicos, monachos,

DE MONARC. SICILIÆ 15
clericos, etiam Ecclesiastica dignitate
Prælatos, Abbates, Episcopos, & Ar-
chiepiscopos, imò & S. R. E. Cardina-
les ibi degentes eidem Monarchiæ sub-
ditos esse velint. Eiusdem quoque Mo-
narchicæ esse facultatis, appellationes
ad sanctam Sedem Apostolicam impe-
dire, Nuntios eiusdem sanctæ Sedis nõ
admittere, atque demum respectu Ec-
clesiasticæ iurisdictionis, neque ipsam
Apostolicam Sedem recognoscere &
habere superiorem, nisi in casu præuē-
tionis. Ista sunt quæ Urbani auctorita-
te diplomatis Reges in Sicilia velint si-
bi licere. Quid tu ad ista dixeris Lector,
nisi sub vocabulo Monarchiæ, præter
Monarcham vnum, quod vnicum ca-
put visibile in Ecclesia à Fidelibus om-
nibus semper est cognitum atque cul-
tū, aliud in monarchia Siciliæ obortū,
aliud superinductum, pro monstro &
ostento caput Ecclesiæ, in qua non am-
plius, vt semper antea vnum, sed duo au-
diantur, scribantur, legantur esse mo-
narchæ, ac duo insuper in ea deformi-
ter ostentari capita?

At quod ad ipsum in primis nomen

B iiij

De ipso
nomine
Monar-
chiæ.

ſpectat: quomodo poſt quadringentos
triginta annos à tempore dati ab Vrba-
no Papa diplomatis, quod nunquam à
pijs Regibus, nec à tyrannis iſtis Ro-
manæ Eccleſiæ perduellibus, neque ip-
ſis acerbiffimis Romanæ Eccleſiæ per-
ſecutoribus Friderico, filio, atque ne-
potibus eiufmodi Monarchiæ nomen
uſurpatum vllatenus reperitur: recens
natum inuenitur ſuperinductum? po-
tuitne tot ſeculis intra viſcera latuiſſe
parentis, vt non niſi hoc poſtremo tem-
pore tantum pareretur oſtentum? Ex-
horruit ſemper Catholica Eccleſia, aſ-
ſueta ſeruare quod antiquitus traditū,
voces nouas; niſi cum ad nouas proſli-
gandas hæreſes, noua ipſam oportuit
excogitaſſe remedia, cuſtodians in Ti-
motheo Pauli de poſitum, ita ſcribentis
a 1. *Tim. 6.* ad eum: *o Timothee, de poſitum cuſtodi,*
de nitans profanas vocum nouitates. Hinc
inquam, vt ſerpentis ſibilos, conſuevit
Eccleſia Catholica nouas huiuſcemo-
di audire, atq. horreſcere voces, & exe-
crari. Et quomodo ipſa patietur iſtam,
quæ aduerſatur cuſtoditæ mordicus in
Eccleſia vnitati? Si vna eſt conſenſu ſi-

delium omnium in Ecclesia à tempore Euangelij promulgati monarchia, nec alteram superinduci ab illa, quæ Christi ore noscitur stabilita, ad Petrum tantum, non ad alium quempiam Apostolorum ista dicentis: ^b *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* ^b *Matt. 16.* Et ad eundem post resurrectionem: ^c *Pasce agnos meos, pasce oues meas.* ^c *Ioan. 21.* Vnquã passi sunt Orthodoxi: quomodo hodie infautum nomẽ, vox infelix, altera auditur in Ecclesia monarchia?

Quod si dixerint, non est dicenda ista altera monarchia, cū pendere istam dicamus ab illa, dum eam auctoritate diplomatis Pontificij vendicamus: & nos hoc ipsum dicimus, si nõ est altera, sed vna cum ea; vtique non altera dicenda est monarchia, sed vnicum relinquendum, seruandum, & custodiendũ Monarchiæ nomen est illi, quod ipsi impertitum à Christo, in ea solum semper sunt venerati Fideles. Si igitur auctoritate diplomatis Pontificij id vobis iuris quæsitum contenditis (ministros illos Regios compello) cur plusquam concessum sit illo, vobis sumitis

Abolendũ
omnino
nomen
Monar-
chiæ.

in nouitate vocabuli? Demus, quod dicitis, Vrbanus voluit Reges Siciliae esse Legatos natos à latere: nunquid diplomate sanxit, eos dicendos esse monarchas? nequaquam. Magna quidem inter vtramque vocem est differentia. Cum autem plures sint hodie in Ecclesia Catholica nobilissimarum Ecclesiarum Antistites, qui ex vero certòque priuilegio Apostolicæ Sedis Legati nati obtinent dignitatem: num ex eo aliquis eorum ausus est aliquando sese appellare monarcham? minimè gentium. Quamobrem etsi non alia ex causa, vel ex hac saltem succidendum est nomen adulterinum, ne tali exemplo propagetur in alios: alioqui in Ecclesia Dei, in qua non nisi vnus possit esse monarcha, monarcharum silua (horrèdum dictu) succresceret infamia sèpiterna primatus Romanæ ipsius Ecclesiæ. At hæc, quod ad nomē ipsum, dicta satis, res autem ipsas ad examē modò reuocemus.

Quonam iure, qua ratione ex eodē Urbani Papæ superius recitato diplomate tanta vobis sumpsistis, vt ex eo,

Legatos à latere, itemque natos, atque demum monarchas effectos Reges omnes Siciliæ dicere præsumpseritis? Esto, concesserit ista Rogerio eiusque filijs Vrbanus Papa: nunquid hæredibus cunctis, & successoribus omnibus esse concessa, affirmare poteritis? nullo modo. Recitentur eadem verba Pontificis: sic se habent:

Quod omni vita tua tempore, vel filij tui Simonis, vel alterius, qui legitimus tui hæres extiterit, nullum in terra potestatis vestra, &c. En quam cautissimè Papa voluit expressisse personas, quibus illud concederet priuilegium. Expressit enim Rogerium patrem, Simonem filium, & alterum filium, si extiterit ipse hæres. Duo namque Rogerio Comiti erant filij, Simon maior natu, atque Rogerius, quem voluit expressisse voce illa, alterius; quod quidem nomen non de pluribus, sed de vno ex duobus duntaxat dici, sciunt omnes, qui Latinas litteras didicerunt. Si igitur cautù, vt filios illos duos Rogerij priuilegium non excederet. Quomodo ergo deducitis ad hæredes omnes? quomodo ad

Vrb. diploma non excedit filios Rogerii Com.

huc insuper, cum hæredes Rogerij omninò defecerint, trahitis etiã ad successores omnes? Vbi de hæredibus omnibus, & successoribus aliqua inest mentio in diplomate? quod quidem, cum id præstari voluerint Romani Pontifices, expressè conscribi, exactè notari, dilucidè poni, minimè prætermisisse noscuntur.

Urbani
Pap. diploma sæpius
reuocatum.

At quid amplius? etiam si expressè Urbanus Pontifex ea concessisset omnibus hæredibus atque etiam successoribus omnibus Rogerij Comitis: adhuc tamen ea ipsa nullo modo deduci potuisse ad Carolum Quintum, hac apertissima ratione firmamus. Quod cū plurima extent Pontificum Romanorum diplomata, quibus sunt collatæ Inuestituræ de regno Siciliae diuersis Regibus, atque in eis disertis verbis reuocentur cuncta sigillatim, quæ aduersus ecclesiasticam immunitatem quoquo modo sint præsumpta: planè nihil est, ut aduersus tot Pontificum documenta, de quibus sigillatim inferius fiet mentio, istiusmodi diploma aliquid si-

bi vindicare possit auctoritatis.

At nec quod prætenditur, villo pacto concesserim, per Urbani diploma creatum Legatum à latere fuisse Rogerium ipsum, atque filios eius. Hæc vt plenius cognoscantur, eiusdem hic Papæ diplomatis verba sunt repetenda, quæ sic se habent: *Nullum in terra potestatis vestra, præter voluntatem aut consilium vestrum Legatum Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quinimmo, quæ per Legatum acturum sumus, per vestram industriam Legati vice cohiberi volumus.* Quis ista perlegens, non percipiat ex verbis eius, non legationem à latere concessam esse Rogero, sed eum vicem Legati implere voluisse, & in his tantum cohibendis, quæ per Legatum Apostolicæ Sedis cohibenda forent? Aliis namque formulis, iisdemque plenioribus, atque aded specificis consueuisse concedi ab ipsis Romanis Pontificibus legationes à latere nemo ignorat, qui eiusmodi lectionibus effuevit.

Vices Leg. agere Rogerium iussum ab Urb. Papa.

Præterea non perpendunt, quanta ab ipsis irrogetur iniuria Urbano Pontifici, cum velint ea concessisse ipsum

Vendicatur Urb. Papa ab irrogata iniuria.

Vrbanum Rogerio, quæ per Reges huius temporis malè aduersus ecclesiastica iura vniuersa Ecclesia Catholica scādalum patiente, exercentur: cum in vendicandis Ecclesiæ iuribus ab vsurpatione laïcorum, idem sanctissimus Pontifex nulli reperiatur fuisse secundus, sed inter primos eiusmodi zelo exæstuantès claros Romanos Pontifices numerandus; quique iis ipsis tēporibus vixerit, quibus iugiter certādum erat pro his ipsis aduersus inuasores Romanæ Ecclesiæ iurium. In quibus laboribus obeundis, quæ eiusdem Vrbanus Pontificis partes fuerint, docent quæ de eo sunt enarrata per annos singulos Pontificatus eius, quorum causa Concilia adeò frequentia indicenda, peregrinationes assiduè ab ipso obeundæ fuere, scribique ad diuersos epistolas frequentet oportuit; ne vel latam vnguem præiudicium inferri sineret ecclesiasticæ immunitati.

Potuitne tanta concessisse Rogerio, quorum partem aliquam tantum si Imperatori Henrico ferocissimo Ecclesiæ persecutori celsisset, pacem proculdu-

bio vniuersalis Ecclesiæ redemisset, & tot tantisque cladibus afflictam diutius Ecclesiam liberasset? Si quid igitur vulneris fuisset infligendum Ecclesiæ: planè pacis vniuersalis causa comparandæ, & pseudopontificis propulsandi tolerandum vtique fuisset illud: sed prius cuncta pati, quam quid minimum Ecclesiæ iurium imminui decreuit animo Vrbanus Papa, quod & dum vixit, effectu ipso egregiè præstitit, nihil magis sollicitè curans tota ipsa sui Pontificatus functione, nihil studiosius tractans, vel cupidius satagens, quam ne quid minimum Ecclesiæ iurium sibi seculares Principes vendicarent. Nam audi, quæ de Urbano ipso eiusdem temporis scriptor dicat Domnizo.

Nunquam decreuit libertas deniq. Sedis Romanae per eum.

Hæc ipsa in vita Mathildis, citata sæpè superius. Immò audi Urbanum ipsum ita rescribentem ad Rudolphum Comittem: *a Nosse te volumus, quia nulli secularium domino potestatem in clericos habere licet: sed omnes clerici Episcopo soli esse debent subiecti. Quicumque verò aliter*

a Iuo. part. 6. cap. 408.

præsumpserit: canonicæ procul dubio sententiæ subiacebit. Sed & eodem argumento scriptam ab eo ad Salernitanum Clerum & populum breuem epistolâ legito. Sic se habet:

Vrbanus in
omnibus
defensor
Eccl im-
munitatis.

Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Clero & populo Salernitano salutem & Apostolicam benedictionem.

Lanzonem presbyterum, qui ecclesiam sanctæ Mariæ per manum laicam inuasit, expulso eo qui legitimè possidebat: noueritis sententia nostra officio & beneficio interdictum. Omnes præterea, qui ecclesias, vel ecclesiastica beneficia, aut capellanias sine Episcopi sui consensu, per manum laicam obtinuerint; donec satisfaciant suo Episcopo secundum sanctorum canonum constituta, ab officio & beneficio interdiciamus. Hæc ex monumentis Salernitanæ Ecclesiæ, quæ in Vaticana bibliotheca asseruantur. Quæ quod certò careant anno quo data sūt, hic uoluimus descripsisse, cum ceteris fermè annis singulis Pontificatus eius res gestæ ab ipso hæc de eo latius prædicent.

An potuit, quæ tanto labore ædificauit tot annis, vna hora in congressu illo

illo Salernitano cum Rogerio Urbanus Pontifex destruxisse; vt secundum illud Apostoli: *b Si quæ destruxi, iterum hæc ædifico; præuaticatorem me constituo.* Ipse turpiter præuaticationis nomine fuerit arguendus: si tanta diplomate illo, quãta isti proferunt renouata per recentes Reges Siciliæ, Rogerio ac posteris concessisset? Absit, absit, longè longius, inquam, proculque absit, vt Monarchiæ illius dicatur Urbanus erector, ædificatorque turris Babel in contumeliam Dei, & opprobrium Apostolicæ Sedis; cuius planè non ædificatorem sed destructorem se dum vixit, semper Urbanus exhibuit, qui & nunc de cælo in ipsam Fidelibus clamet illud Dauidicū: *c Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea.* Vt pote quæ ipsis eam erigentibus, atque tuentibus æternum exitiū patiat, in cuius tantum ruina spes sit eorum ad salutem erectionis. Sed & in Concilio vniuersali Romæ sub eius successore Paschali Pontifice celebrato, ab vniuersa Synodo acclamatum est eidem Urbano Pontifici, vt iurium Ecclesiæ acerrimo iudici, defensori atque

Procul ab
Vrbano
proditio
Ecclesiæ
iurium.
b Gal. 2,

c Psal. 136,

propagatori; idque sæpius factitatum, prout suo loco, sequenti Tomo dicitur; quod profectò fieri minimè potuisset, si erectorem Monarchiæ Siculæ posse dici modo aliquo contigisset.

Detegitur
deprauatio
diplomatis

Sed quid detineo vltra Lectorem, & non citò detego aduersantium malas artes, qui non vt se habuit, ipsum verù, germanum, legitimum, in omnibus integrum ediderunt diploma; sed mutilatum, decurtatum, atque corruptum in omnibus, quibus iura Romanæ Ecclesiæ salua essent, exhibuerint ipsum? Agimus immensas Deo gratias, quia cæcitate percutiens illos, qui manu sacrilega sacrum diploma Pontificis in pluribus mutilarunt, non siuit eos videre illa, quibus istiusmodi per eos patratum scelus aperta luce, certa probatione; atque euentissimo argumento probari posset. Si enim vidissent, atque considerassent; quis dubitet, id ipsum ab eis, eadem falce adhibita falsitatis, fuisse peractum? Quemnam putas, ad hæc probanda adhibitori simus testem: illum ipsum ex aduersantium domo petatum, ab ipsis iure laudatum, re-

ceptum, probatum, cui nec sit quod obici possit, quippe qui hoc eodē tempore vixit, & scripsit historiam Siciliā, eodem ipso (vt profitetur) exposcente Rogerio Comite; de quo agitur. Nominatus est iste Gaufridus, professione monachus Benedictinus, cuius opus antiquitate ipsa planè venerandum delituit penè sepultum inter vetera monumenta Regum Aragonum ad nostrā vsque etatem; cum illud ipsum Hieronymus Surita, vir celebris, de rerum antiquitate benè merens in lucem protulit, ediditque CæsarAugustę typis Dominici à Portonariis, año salutis millesimo quingentesimo septuagesimo octauo; idemque munitum adhuc & laudatum Regio priuilegio (ne quid ad absolutissimam fidem eius deesse posset) dedicatum verò Antonio Augustino tunc Archiepiscopo Tarraconēsi, eruditione legum sacrarum suæ etatis in Hispania facile principi.

Hic ipse auctor à nobis superius citatus eadem occasione congressus Urbani Papę cum Rogerio Sicilia Comite, acturus de eiusmodi priuilegij concess-

Occasio a-
peritur cō-
cedendi
Priuilegij.

sione, facta ab Urbano Pontifice ipsi Rogerio, ista petendi eiusmodi precessisse sic narrat a occasione: *Sed quia ipse Apostolicus iam dudum Robertum Episcopum Trainensem, Comite inconsulto, Legatum in Sicilia ad exequendum ius sanctæ Romanæ Ecclesiæ posuerat, perpendens hoc Comitem graue ferre, & nullo modo, ut stabile permaneat, assentire: cognoscens etiam, ipsum Comitem in omnibus negotijs ecclesiasticis exequendis zelo diuini ardoris exferuescere: cassato quod de Episcopo Trainensi fecerat, legationem beati Petri super Comitem per totam Siciliam, vel habendam hereditasiter ponit, ea discretionem, ut dum ipse Comes aduixerit, vel aliquis heredum suorum zeli paterni ecclesiastici executor superstes fuerit, Legatus alius à Romana Sede, ipsis inuitis, nullus superponatur. Hęc ipse. Quæ planè integra ut vidisti, in ipso recitato superius diplomate continentur.*

Quæ ex diploma-
te sint do-
losè subla-
ta.

Sed quæ malis artibus, & dolo malo de eo sint dempta, quæ in eo contineri, idem ipse testatur, iam demonstramus, atque nos hic, honoris causa redditæ postliminio diu exulis veritatis, gran-

DE MONARC. SICILIÆ. 29
diusculis litteris describamus, sic se habent:

SED SI QVA ROMANÆ ECCLESIAE IVRIS EXEQUENDA FVERINT, † CHARTVLIS A ROMANA SEDE IN SICILIAM VEL CALABRIAM DIRECTIS, PER IPSOS CONSILIO EPISCOPORVM EARVNDEM PROVINCIARVM AVTHENTICE DEFINIANTVR. Ista sunt quę manus audax ad sacrilegiũ prompta abstulit à recitato Papæ diplomate. Quę tanti noscuntur esse momenti, vt si ista restituantur in ipsum, nullum penitus videas irrogatũ damnum per eam concessionem priuilegij Rogerio factam iuribus Apostolicę Sedis, cum sit in his verbis illi integrum reseruatũ, vt cum opus esse iudicauerit Papa, ministros suos in Siciliam mittat causas vrgentes cognoscere; qui, & si ita placuerit ipsis, Episcopos ad Synodum congregent, quorum cõsilio ipsorum sententia expectetur. Talia igitur, tantaque è diplomate subduxisse, quanti reatus fuerit, iudicent omnes.

Porro istud ipsum, vt pro tuendis iu-

*Chartulariis, necessario legendum, cum paulo post dicat, per ipsos.

30 CÆS. BARONII TRACT.
ribus Romanæ Sedis post huiuscemo-
di priuilegium ab Urbano Rogerio im-
pertitum, vsu frequentauerint Romani
Pontifices mittere in Sicilia ministros,
cum opus fuerit, certum esse, certò exē-
plo monstratur de Urbani ipsius succes-
sore Paschali Papa, qui legitur misisse
Apocrisarios in Siciliam ad exigenda
Apostolicę Sedis iura, dum ab Archie-
piscopo Panormitano præstari iubetur
iuramentum fidelitatis sanctę Aposto-
licę Sedi. Extant de his eiusdem Pas-
chalis Pontificis litterę, quas Grego-
rius Nonus intexuit inter ^b Decretales
à se collectas epistolas. Habes ex his i-
gitur, & quod ex diplomate demptum
fuerat restitutum, & quod fuit in eo de-
claratum eiusdem Urbani Papæ succes-
soris exemplo, vt nihil sit, quod de his
desiderari vltius possit.

b c signifi-
casti extr.
de elect.

Alia adhuc
ex diplo-
mate subla-
ta.

At non hic finis latrocinii expilati
diplomatis. Aperiantur cetera, vt re-
stituatur in integrum tantopere passa
damnum veritas ipsa. Subiicit idem
Gaufredus auctor, de his dicere, quę
post hæc eodem ipso diplomate conti-
nerentur, sic pergens: *Quod si Episcopi*

ad Concilium inuitati fuerint: quot & quos
 * ipsi Comiti, suis futuris heredibus visum
 fuerit, illuc dirigant. Hæc integra sunt
 conseruata in textu, sed quæ fuit addi-
 ta limitatio ab Urbano, penitus sublata
 noscitur, quæ mox ab eodem Gaufrido
 fide sincera ita subiicitur: NISI FO-
 RTE DE ALIQUO IPSORVM IN
 CONCILIO AGENDVM SIT IN
 SICILIA VEL CALABRIA * IN * VT.
 PRÆSENTIA SVA AVTHENTICE
 DEFINIRI NEQVIVERIT. Enquã-
 ta ista, quæ dolos^o artifex in gratiã prin-
 cipũ abstulit, similis illi de quo in Psal-
 mo: *c Sicut nouacula acuta fecisti. Abra-*
dens à diplomate, quæ sibi ad concin-
nandam quam moliretur fraudem, vi-
derentur esse contraria. c Psal. 51.

Qui enim visus est indulgisse Vrba-
 nus Papa Rogerio, vt vocatos ad Con-
 cilium Episcopos, quos vellet retineret
 vel mitteret, cum superaddidit: *Nisi*
fortè de aliquo ipsorum in Cõcilio agendum
sit: Planè significauit, quod ipsi esset li-
 berum, cum vellet, Siculos & Calabros
 Episcopos ad dicendam causam voca-
 read Apostolicam Sedem, cum videli-

cet (vt subdit) *ipforum causa in Sicilia vel Calabria authenticè in præsentia sua defini-
ri nequiverit. Nā quid est quod ait: Au-
thenticè definiri non posse?* nisi canonicè,
secundum leges ecclesiasticas termina-
ri? quæ prohibent Principes cognosce-
re & iudicare causas Episcoporū, qui-
bus quidem casibus causæ Episcoporū,
quæ agitari authenticè, vt ait, coram
Principe seculari non possunt, ad Sedē
Apostolicam sint deferendæ. En vides
Lector, quanta subtraxerit, & quanti
momēti veterator (quisquis fuerit ille)
quæ si in locum suum restituantur; fiēt
etiam integra vna cum diplomate Se-
dis Apostolicæ iura, & Urbani Papæ
laudanda prudētia erit, quod ita indul-
serit roganti Comiti, vt tamen volue-
rit Romanæ Ecclesię iuribus in omni-
bus esse consultum.

Quis ista considerans, non exclamet.

Detestatio
 patratæ sce-
 leris.

O fraudem solennem, Cornelia lege
 plectendam! quam non timuit, in quā
 peccauit qui ista adeò enormia ad con-
 ciliandam sibi Principum gratiam per-
 petrauit, cum descriptum mox ab eo-
 dem auctore ac redditum ipsum inte-

grum Urbani Papæ diploma, vt profitetur, cum iisdem haud dubium per ipsum assertis sententiis, turpiter mutilauit, dum in ipso diplomate apud Gaufrédum edito desiderentur eadem ipsæ sententiæ, paulò ante ab eodem auctore, qui vidit & descripsit, integrè, vt vidimus, recitatæ. Quando autem admissum portentosum adeò scelus, & à quo fuerit perpetratum adeò pudèdum facinus, haud adeò exploratum habemus vt possimus asserere: verum illos minimè vacare culpa, liberè dicimus, qui ex eodem Gaufrédo illud ipsum diploma describentes, atque edentes, sententiâs illas ab eodem superius recitatas describere penitus prætermiserint, quarum vel saltem meminisse debuerant. Siccinè bona fide res acta, vt ad Monarchiam construendam oportuerit prius ita destruere Urbani Papæ diploma, & ita ipsum reddere mutilatum? cum in promptu esset refarcire iacturam, & sublata fragmenta coniungere, ab eodem Gaufrédo suppeditata, deque his monere Lectorem, atque ita benè mereri de prodita veritate? quò nomine ab v-

noquoque legentium immortales gratiæ fuissent agendæ. Agimus verò nos iterum Deo gratias, qui sic, cum ipse sit Veritas, patrocinium suscipit, veritatis, vt dementet fraudulentos, nec permittat facere cuncta, quæ velint, cum voluit Urbani Papæ diploma illibatum & integrum in Gaufrido mansisse, dum ab eo ipsius describitur argumentum, atq; sententiæ recitantur: quod postea, vt vidisti, eo modo manus fraudulenta corrupit, & malus artifex mutilauit.

Quomodo
recipiendū
Urbani di-
ploma.

Quod si integrum ipsum reddatur, prout ab ipso Pontifice noscitur esse datum, restitutum in ipsum clausulis illis atque sententiis per Gaufridum verbis totidem recitatis: tantum abest, vt à nobis reiiciatur, vt ex osculemur illud, vt-pote sanctissimi Pontificis monumentū, quo magna cautela ita Principi voluerit satisfactum, vt tamen Apostolicæ Sedis immunitati nihil passus sit esse detractum. Tantum, inquam, abest, vt restitutum ipsum integrum, esse Urbani genuinum, negare velimus; quin potius parati simus ostendere aliud id genus priuilegium ab alio Romano Pon-

tifice, eodemque Urbano non impare, alii Christiano Principi esse cōcessum; sed nec per ipsum Apostolicæ Sedis iura esse sublata, vt aliqua super ipsum erecta fuerit Monarchia, sicut super ipsum Urbani datum Rogerio factum apparet. Qui enim post Urbanum Secundum successit tertio loco Callistus Papa Secundus; quique in vendicandis, & extorquēdis de manu Imperatoris abreptis Ecclesiasticis iuribus, summam præ omnibus suis antecessoribus sibi gloriam comparauit: post celebratum ab ipso Rhemense generale Concilium, congressu habito cum Hērico Anglorum Rege, quid petierit Rex ab eo, & quid concesserit ipsi Callistus, sic in Annalibus Anglorum Rogerius narrat, quod & nos inferius suo loco ponemus: *Rex à Papa impetrauit, Vt omnes consuetudines, quas pater suus in Anglia & Northmannia habuerat, sibi concederet, & maximè, Vt neminem aliquando Legati officio in Anglia fungi permetteret, si non ipse, aliqua præcipua querela exigente, quæ ab Episcopis regni sui terminari non posset, hoc fieri, à Papa postularet.* Hęc ipse.

Quibus plane nihil derogatum scitur Apostolicæ Sedis iuribus, quia maioribus exigentibus causis, ab Ecclesia Romana legationes in Angliam fuerint frequentatæ, eædemque decenti cultu à Regibus Anglorum exceptæ, prout declararunt euenta. At sicut his nō cōtradici-mus, ita nec reiicimus Urbani diploma, si reddatur integrum, & non, vt est demonstratum, tot sententiis mutilatum.

Sed nec est; quod verba Gaufredi, quæ in diplomate scripta fuisse docet, aliquis in alium sensum conuertere iure possit, vt nullum eidem concessioni afferat præiudicium: nam vel ex eo tantum, quod è textu ablata noscuntur; ipsum delictum arguit malam fidem, & contrariam ipsis veritatem magis insinuat. Sed & ipsa narrata nuper Paschalis Papæ legatio in Siciliam missa, quæ sunt dicta, declarat eo modo esse intelligenda; nempe vt cum in Sicilia de iuribus Apostolicæ Sedis agitur conseruandis; tunc esse liberum Romano Pontifici Carthularios, quos ipse Paschalis nominat Apocrisarios, illuc pro arbi-

trio mittere. Quenam verborum interpretatio poterit esse verior, certiorque probari ea, quam ipso usu experientia comprobavit? nimirum dum mox post Urbanum à successore Paschali vidimus factitatum, quod faciendum eius diplomate cautum erat.

Iam igitur patefacta fraude, & ostenso ipso diplomate vitiato, adulterato, deprauato, atque corrupto: & quod ita ut est editum corruat penitus & non subsistat: plane necesse est, ut ingens ista moles erectæ desuper Monarchiæ magno fragore ruat, si res iure agitur & nō violentia. Quod existimare nefas de Rege Catholico maximè pio, Christianæ religionis cultore studiosissimo, Fidei orthodoxæ custode vigilantissimo, atque potentissimo defensore: quem & libentissime scriptionis huius nostræ arbitrum constituimus, probè scientes, à iustissimo Principe non nisi iusta fore præstanda.

Quod verò præter eandem Urbani Quæ alia ad probandam Mo- narchiam inducatur. assertam Epistolam adhuc alia quædam eademque leuissima pro Monarchiæ Siciliae firmitate in medium afferuntur:

hic eadem sunt conuellenda. Dicunt enim, reperiri nonnulla Sicilię Regum diplomata, in quibus ab iisdem Regibus legatur anathematis sententia promulgata aduersus eos, qui ea quę ipsi iussissent, non implerent, sed euerterent. Si quidem in Cancellaria regni Sicilię de omnibus regiis patronatibus liber collectus est, qui continet donationes ab iisdem Regibus in diuersas Ecclesias, atque monasteria collatas: ad quarum finem hæc vel his similes formulę legantur appositę, quę excommunicationem videantur inferre, videlicet: Si quis hæc nostram donationem infregerit, anathemate condemnetur, vel auctoritate Apostolica anathemate damnetur, itēque: cum Iuda traditore partem habeat, & alia his similia, quę velint isti ab eis apposita auctoritate legationis Apostolicę Sedis, qua Reges Sicilię (vt nungantur) Urbani Papę fungerentur auctoritate.

Execrationes apponi solitę ab vnoquoque.

Potuissent fortasse isti eiusmodi exemplis suadere simplicibus quod conatur: verum qui antiquarum formularum ex inspectione eiusmodi à diuersis soli-

tarum fieri donationum notitiam habet, ridebit ista, cum vix aliquod sit reperiri instrumentum eiusmodi donationum, quæ siue à Principibus, siue à priuatis vtriusque sexus fieri solerent hominibus, in quibus eadem formulæ non legantur, & interdum atrociores: quæ quidem non sententiam continent (vt putant) excommunicationis Ecclesiasticæ, quæ ab Episcopis infligi solet in subditos, sed imprecationes potius ad deterrendum eos, qui aliquid contra præscripta moliri tentarent. Sunt de his superius diuersis in locis in recitatis eiusmodi diplomatibus exempla patentia: quin etiam in eodem ab illis scripto codice aliæ diuersorum priuatorum, quæ ibi sunt scriptæ, locis piis factæ donationes continent easdem omninò imprecationes: vt liberum fuisse quibuscunque, videatur, eiusmodi apponere formulas imprecatorias anathematis aduersus eos, qui moliri aliquid aduersus ea, quæ illi statuerent, conarentur. Adde his insuper, non solum in eiusmodi scribi solitis diplomatibus asseri ista, sed etiam à nonnullis consuera

fuisse apponi sepulchris, vt violatores absterrent. Quorum exempla habes superius recitata, vt inter alia sepulturæ Theodini subdiaconi : SI QVIS PRÆSUMPSE- RIT HVNC TVMVLVM VIOLARE, ERIT ANATHEMATIS VINCVLIS INNO- DATVS. Et in Ecclesia sãti Gregorij Ro- mæ ad Cliuũ Scauri erat in abside, fra- cto tamē lapide, cuiusdam Anastasij Le- ctoris epithaphiũ, in cuius fine habetur:

SI QVIS HINC ABSTVLERIT SEPVL- CHRVM, SIT EXCOMMVNICATVS ET DAMNATVS IN INFERNVM, ET HABEAT PARTEM CVM CAIN ET IVDA TRADI- TORE. Et in principio Tomi huius in e- pitaphio sepulchri cuiusdam Ioannis in fine: NEMO SVVM, NEC ALIENVM COR- PVS SVPER ME MITTAT. QVOD SI HOC PRÆSUMPSE- RIT, SIT MALEDICTVS, ET IN PERPETVVM ANATHEMATE CON- STRICTVS. En vides, an ista ex functione legationis Apostolicæ ponerentur à Regibus vt anathema, vel potius im- precationes ad terrorem ab vnoquoq. pro arbitrio in qua vellent prohibiti- one vsurpari solerent.

Sed inspiciamus cetera, quæ ad robo- randam

randam iam sua iponte collabentem Monarchiam afferunt. Abbatis Panormitani celebris canonici Iuris interpretis sententiam descriptam proferunt in suo ipsorum Monarchiæ libro, quæ est: *Liceat Regi ex longa consuetudine appellationes eorum, qui ad Sedem Apostolicam prouocant, impedire. Quam tamen postea dicitur declarasse, vt intelligi debeat, quando non esset tutus accessus ad Apostolicam Sedem, vel tempore schismatis, tunc Regi licere de appellationibus ad Apostolicam Sedem cognoscere: sicque respōdisse Abbatem tempore Alphonsi Regis sub Martino Papa Quinto, cui Rex valde esset infensus. Cuius declarationis exemplum non scribitur in dicto Monarchiæ libro, sed reperitur in Abbatia dicta Nouæ lucis in eodem regno posita, & in aliquibus aliis monasteriis.*

Abbas Panorm. in auctoritatem adducitur.

At tanti æstimantur respōsa prudentis, vt illa in legem accipiantur, qualiacūque sint? eo præsertim tēpore, cū idē Abbas Panormitanus colligeret cum schismaticis aduersus Catholice Sedis Antistitē? quis vnquā aduersus Eccle-

Rex Alphonsi Monarchiæ instiator.

42 CÆS. BARONII TRACT,
siã testimoniũ accepit hostis Ecclesiæ?
Si ista sapuit, imò si sic desipuit Abbas;
quomodo in cômētariis, quos elabora-
uit, & edidit, ista non defendit, atque
probavit?

Addunt præterea Alphonsi Regis
eiusdem exemplã, quod eiusmodi ad
Papam impediret appellationes. At
quid? Num erunt accipienda pro lege,
quæ Rex contra id quod iurasset periur-
us, percitus furore facere aliquando
voluisset? dum & petentibus, & rogan-
tibus Siculis, ne appellationes ad Apo-
stolicam Sedem eiusmodi (quod Rex
facere cœperat) per magistratus laicos
cognoscerentur, sed per Ecclesiasticos
Prælatos potius: Rex eorum petitioni-
bus annuit, datis anno Domini millesi-
mo quadringentesimo quadragesimo
sexto de hoc litteris. Cuius petitionis
extat exemplum, & legitur ibidem Res-
criptum Regis periuri. At quænam for-
tiora contra Alphonsum Regem affer-
ri possunt, quam diplomata eiusdem
Regis, cum inuestituram accepit ab Eu-
genio Papa quarto, datã anno superiori
à dicto Rescripto, nempe millesimo

quadringētesimo quadragesimo quinto? Extat in Vaticana bibliotheca inuestituræ ei ab Eugenio Papa Quarto factæ exemplar in libro priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ, & alio codice, qui apud nos existit, quod sic incipit: *Cum sanctissimus dominus noster Eugenius diuina providentia Papa Quartus, anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, Idibus Iulij, Pontificatus sui anno tertio decimo, &c.* Vbi inferius ista habet de appellationib⁹ liberè dimittēdis ad Apostolicā Sedē, præter alia multa de immunitate Ecclesiastica libera cōseruanda:

Omnesque etiam causæ ad forum Ecclesiasticum in regno, & terra prædictis pertinentes, liberè & absque vlllo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram Ordinarijs, & alijs Ecclesiasticis iudicibus, & terminabuntur per eos. Et si ad Sedē Apostolicam super huiusmodi causis appellari contigerit; tam appellantes, quàm appellati ad eandem venire Sedem pro appellationum prosecutionibus liberè & absque inhibitione aliqua permittentur.

Hæcibi de appellationibus ad Sedem

44 CÆS. BARONII TRACT.
Apostolicam liberè deferendis, per eū-
dem Regem solenni iuramento firma-
tis. Et quidem in Inuestitura facta de i-
psa Sicilia & terra citra Pharum, ratifi-
cata ab eodem Alphonso: cuius ratifi-
cationis hoc est exordium:

*Ego Alphonfus Dei gratia Rex Siciliae
plenum homagium ligium & Vassallagium
faciens vobis domino meo Eugenio Papæ
Quarto & Ecclesiæ Romanæ pro regno Si-
ciliae, & tota terra ipsius, quæ est citra Pha-
rum vsque ad confinia, &c. In fine verò
bullæ aureæ eiusdem Alphonfi Regis
hæc de tempore dati diplomatis atque
loco: Datum Neapoli apud maiorem eccle-
siam per manus nostri prædicti Regis Al-
phonfi, anno à Natiuitate Domini millesi-
mo quadringentesimo quadragesimo quinto,
die vero secunda mensis Iunii, octauæ Indi-
ctionis, regnorum nostrorum trigesimo, hu-
ius vero Siciliae & terra citra Pharum, an-
no regni vndecimo. Hæc ibi. Quid igitur
his aduersans citatur Rescriptum Al-
phonfi, datum anno sequenti, contentū
capitulo trecētesimo nonagesimo sep-
timo, pag. cxxviii. Nam ore suo periur-
us esse conuincitur atque præuarica-*

tor; vt qui ea ipsa, quæ iuramento promiserat, rata habuerat, firmaueratque, peierando destruxerit, atque præuaticando impiè dissiparit. En quale instituendæ Principium Monarchiæ. Quod quidem nomen, quo significatur, sub vno eodemque dominio Regem Sicilia, iunctam simul spirituales, ac secularem auctoritatem & potestatem, vt insolitum, nec vsurpatum fuisse à tyrānis, manifestis Romanæ Ecclesiæ perduellibus, vt Friderico & eius filiis, nec ab inuasoribus eiusdem regni, vt Petro vel alijs, satis constat; cum tamen res ipsa sæpius per tyrannidem atque inuasionem fuerit pertentata, vt ex his quæ sumus dicturi patebit.

Si quis enim antiquiora abolenda vestigia eiusmodi Monarchatus curiosius indaganda putauerit, planè inueniet, non Urbani, vel alterius alicuius Catholici Antistitis inuentum esse, sed (si coniecturæ aliquid deferendum) primum auctorem fuisse schismaticum Papam, non Christi, sed Antichristi Vicarium Petrum, Leonis, non Columbæ filium, eundemque contra Innocē-

Quis fuerit
primus au-
ctor Mo-
narchatus
Siciliæ.

46 CÆS. BARONII TRACT.
tium Secundum legitimum Ecclesiæ
Romanæ Pontificem ex aduerso sedē-
tem, dictum pulchro nomine (vt sic
deciperet populum) Anacletum. Iste
enim, vbi Pontificatum arripuit violē-
ter, vt contra legitimum Pontificem,
eiusque fautores præualere aliquo mo-
do pōsset, quo minus iusta causa polle-
ret, eo amplius potētia seculari sese stu-
duit roborare, communireq. aduersus
Romanos præsertim, quos erga Inno-
centium sciret esse procliuēs: magnoq.
sibi fore existimans adiumēto, si North-
mannos, Northmannorūque Princi-
pem sibi coniungeret; nihil prætermi-
sit officij vel obsequij, quibus Rogeriū,
Rogerij superioris filium, qui tunc non
Siciliæ tantum, sed dominaretur Apu-
liæ, atq. Calabria, conciliafet sibi ami-
cum, & constitueret defensorem.

Quamobrem vbi Sedem inuasit, ni-
hil antiquius habuit, quàm vt ad deme-
rendum hominem eidem quacunque
præstaret; sicque eum ex Comite Regē
constituit: cui & inter alia illud quoque
concessit, vt sicut laicis, ita & clericis,
Abbatibus, Episcopis, & Archiepisco-

s, qui in eius ditionis prouincijs esset, dominaretur, ac sic esset re ipsa, si non omnino, Monarcha vnus Christianorū, vtriusque ordinis, laicalis, & clericalis. Ille quidem eiusdem temporis auctor, cuique ea videbat quæ scripsit, testatur etrus diaconus Cassinensis: qui tamen contentus rebus eiusdem monasterij cōtribendis, cetera obiter tantum attigit, non tamen incognita prætermisit: de re his agens, hæc breuiter habet: ^a De

*in*cto Honorio, electi sunt Gregorius diaconus Cardinalis sancti Angeli in Papam ^{a Petr. diac. Chron. Cass. lib. 4. c. 99.}

innocentium & Petrus presbyter Cardinalis sancti Callisti in Anacletum. Anacletus autem aliquantulum tempus in Vrbe permanens cum Episcopis & Cardinalibus, qui suæ parti fauebant, ad ciuitatem Pisam perrexit, Conradum Sabinensem Episcopum Vicarium in Vrbe relinquens.

Petrus autem Cardinalis Rogerio Duci Apuliæ coronam tribuens, & per priuilegium Capuanum principatum, & Ducatū Neapolitanum cum Apulia, & Calabria, & Sicilia illi confirmans, Regemque constituens, ad se attraxit, præcipiens vt Episcopi, & Abbates, qui in suæ ditionis solo ma-

Antipapa
Architectus
Mona-
rchia.

nebant, ei obtemperarent. Hæc tantum de his Petrus, ad res Cassinates stylum reuocans. Qui quidem cum ista tantum ex omnibus, quæ in diplomate essent, expresserit: aliquid specialius indicasse voluit per ea verba, præter communem ex Apostolicis iussis debitam Regibus obseruatiã; quod tacuit auctor æquæ schismaticus, nullam eundem laudãdi Rogerium prætermittens occasionem, quem tamen S. Bernardus, cum opus fuit eius meminisse, absque regio titulo nominat tantum ^b Ducem Apuliã; ^c tyrannum Siculum, atque vsurpatorem coronę regiã. Sed & quænam fuerint ista singula, quibus Anacletus subiecit Rogério vniuersum ordinem ecclesiasticum, planè intelliges, cum ea reuocata à Romanæ Ecclesiæ Pontificibus, recitanda inferius audies. Mercedimonio igitur possidendæ Sedis, quam inuaserat Anacletus, ingressus in ouile ouium non nisi vt fur, qui mactet & perdat, quælibet cuique petenti concedere consuevit, si promitteret, quod sibi in schismate inhæreret. Quod sancti Bernardi testantur epistolæ, ^d qui etiam de

^b Bern. ep.
117. 129.
^c Id. epist.
130. 139.
140.

^d Idem ep.
126.

Rogerij nundinaria Monarchia hæc ad Guillelmum Comitem Pietauientem Aquitaniæ Ducem nomine Ducissæ Burgundiæ: *a Habet tamen, Anacletus a Id. 127. scilicet, Ducem Apuliæ, sed solum ex principibus, ipsumque usurpatæ coronæ mercede ridicula comparatum.*

At ista adeò verisimilia eiusdem tēporis Scriptoribus consignata vel non nouit, vel nosse dissimulauit ipse Fazellus, ne Monarchiæ auctorem (vt erat) pseudopapam assereret; qui vt ista sibi adeò aduersa vitaret, inextricabiles plane mendaciorum quæsiuit anfractus. Nam non solum ista de collata Rogerio ab Anacleto in ecclesiasticos potestate penitus tacuit; sed etiam ad ista uianda, nequaquam vna cum Innocentii creatione simul ortum schisma Petri Leonis ponit (quod omnes absque cōrouersia: siue veteres, siue recentiores affirmant) ipsumque schismaticum Papam Anacletum obortum, sed longè postea, nec antea, nisi vbi est auditus ipse Innocentius ab eodem Rogerio deineri captiuus. Hos sinuosos oportuit abricum anguem excogitasse reflexus,

Fazellus noluit verū Monarchiæ Siciliæ auctorem detegere.

ne si reſtavia ſerperet, in Antipapam ipſum offenderet, atque quod nollet, congeretur aſſerere, Anacletum ipſi auctorem fuiſſe regni Monarchici, ex laïcis, clericisque compacti. Vides Lector, quam malè meritis inueniatur de hiſtorica veritate Fazellus, nihil magis conatus, quam Monarchiæ vanæ fauendo eccleſiaſticam libertatem alta ſcrobe relinquere ſepultam, dum in eius fauorem non ſolum quod non eſſet omninò Vrbanum Papam vitiato diplomate eius demonſtrauit auctorem, ſed qui reuera dici potuiſſet eius inuentor Antipapa ille, Antichriſti ſucceſſor, miniſter ſatanæ, caput ſchiſmatis Anacletus, ne proderetur, ipſe adeò prodidit veritatem? Vt exhorreſcere quiſque Catholicus debeat ſub huius capitis membrum annumerari.

At quid poſt hæc actum? niſi quod malè ortum, malum accepit occaſum, ex aduerſo ſententia illa Chriſti vigente, & in perpetuum feriente: ^b *Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus, eradicabitur.* Et in ſuper quod præconio diuinę ſapientiæ in Eccleſia iugiter in-

^b Matt. 15.

tonatum Fidelium omnium aures pul-
 sat: *Adulterinae plantationes, sine Spuria* ^{c Sap. 4.}

*Vitulamina non dabunt radices altas, nec
 stabile firmamentum collocabunt. Et si in
 ramis in tempore germinauerint, infirmiter
 posita à vento commouebuntur, & à ni-
 mietate ventorum eradicabuntur: confrin-
 gentur enim rami incōsummati, & fructus
 illorum inutiles & acerbi ad manducandū,
 & ad nihilum apti. Ita planè accidit, vt*

Cito defe-
 cit male
 plantata
 Monar-
 chia Sici-
 liæ.

per falsum agricolam male plantata ar-
 bor infelix nequaquam altas radices e-
 miserit, licet patrocinio Regū aliquan-
 tis per frondescere visa sit. Etenim etsi
 peculiare Regibus sit, vt per fas & ne-
 fas semel parta amittere nolint, sed tue-
 ri velint, tamen non eo vsque contem-
 ptio est progressa, vt non cesserint iussio-
 nibus Romanorum Pontificum, sed si-
 cut Rogerius, qui accepit, ita Vuillel-
 mus filius eius successor, licet ad tem-
 pus resisterit Hadriano Quarto Roma-
 no Pontifici, tamen eidem sunt in om-
 nibus obsecuti. Telles omnium istorū
 adducimus publica monimenta, hæc
 ipsa testantia, diplomata inquam Inno-
 centij Papæ Tertij, seculi sequentis sine

conscripta, quibus cūcta, quę facta sunt in illam vsque diem, quam fidelissimè elucidantur. Atque in primis satis apertè, fide integra intelligitur, quid in prima inuestitura, facta Vuillelmo Rogerii filio, post eius obitum ab Hadriano Papa fuerit concessum in destructionem vanæ Monarchię, inani studio per Antipapam Anacletum erectæ. Nam et si illa ipsa facta ab Hadriano Vuillelmo inuestitura non reperiatur, sed tantum quæ petiit ab eo præstari Vuillelmus, tamen quod extet inuestitura Innocentii Papæ ad instar illius facta, idem planè est, ac si ipsa Hadriani inuestitura integra haberetur.

Hæc vt, Lector, accipias, scire debes Rogerium, qui talém Monarchiam accepit ab Anacleto, anno Redemptoris millesimo centesimo trigesimo, peruenisse ætate vsque ad annum millesimum centesimum quinquagesimum quartū, ipsoque mortuo, filium ipsius Willelmum successisse in paternum regnum, atque inuestiturã quæfisse ab ipso Hadriano eius nominis Quarto Romano Pontifice: cuius causa haud fuit leuiter

a ltercatum, expetente illo literis suis ab Hadriano inuestituram conditionibus valde iniquis, ac fortasse iisdē, quibus Rogerius pater regnum accepisset ab Anacleto. At licet Legati ab Hadriano ad eum pacis causa missi visi sint ex parte aliqua his, quæ petierat, concessisse: Hadrianus tamen omninò resiliit, nec inuestituram concedere voluit cū infamibus conditionibus illis, quibus Monarchia illa malè cōposita per schismaticū Papam subsisteret, sed aliis planè contrariis. Qualis autem ista fuerit, mox audieturus eris. Si quidem post tumultuarios Reges, absq; inuestitura regnantes, annò Redemptoris millesimo centesimo nonagesimo nono, cum Cōstantia Imperatrix atque Regina Sici-lię, defuncto viro Henrico Imperatore, sibi, filioque paruulo Friderico inuestituram quæreret ab Innocētio eius nominis Tertio nuper creato Pontifice, concessit ille ipsis eam ad instar illius quam Vuillelmo Regi concesserat Hadrianus. Quod idem ipse Innocentius testatur in ipsius inuestiturę diplomate. A deò vt qui legerit idē Innocēti Papæ

De Hadriani Papæ inuestitura concessa Vuillelmo Regi.

54 CÆS. BARONII TRACT.
diploma, quale illud fuerit olim ab Ha-
driano Vuillmoregi concessum, intel-
ligat, & lectione vnus noscat vtrūque.

Quamobrem hic ipsum tibi descri-
bendum operępretiū existimauimus.
Extat ipsum in Registri Epistolarum In-
nocentii tomo primo, Romę cuso an-
no Redemptoris millesimo quingente-
simo quadragesimo tertio apud Priscia-
num Florentinum. Sic enim se habet:

*Constantiæ Imperatrici gloriosę Reginę
Sicilię, ac charissimo filio Friderico, illustri
Regi Sicilię, eorūque heredibus in perpetuū.
Super gentes, & super regna diuina pro-
uidencia constituti, vt euellamus noxia, &
salubria cum Propheta plantemus: sic ad v-
niuersas prouincias nostras considerationis
aciem extendere volumus; & circa eas pię
solicitudinis studium exercere, vt sopitis
turbibus tempestatum, quas parit mater
diuersitas, seruent adinuicem mutue chari-
tatis affectum. Porrò specialiter, & præci-
pue specialē ac præcipuā sollicitudinem circa
regnū Sicilię nos cōuenit adhibere, quod in
Apostolicę Sedis feruētius hæten⁹ deuotio-
ne permāsit. Ad quod etiā inclytę recorda-
tionis Rogerii quōdā patris Vuillelmi fra-*

a Tom. I.
Regist. In-
noc. ep. 412.
lib. I. pag.
203. 2.
Inuestitura
concessa
ab Innoc.
Pap. con-
stantiæ &
filio.

tris, & Vuillelmi nepotis tuorū Regū Siciliae, filia Imperatrix, grata memoria nos inducit, qui in Apostolicae Sedis, ac prædecessorum nostrorum dilectione firmi⁹ persistētes, ab eius non potuerunt unitatis firmitate diuelli, quin tanto fortius in ipsius obsequio permanerent, quanto aduersus eam se implius impetus extolleret tempestatis.

Hac igitur consideratione diligenter inducti, ac credentes, quod prædictorum Rerum vestigia regia serenitas in deuotione ac obsequiis imitetur: vobis & hæredibus vestris (qui, sicut dictus Rex Vuillelmus quondam frater tuus felicitis memoriae Hadriano Papæ prædecessori nostro exhibuit, vobis & successoribus, & Ecclesie Romanæ fidelitatem & hominum exhibere, ac quæ subscribuntur voluerint obseruare) concedimus regnum Siciliae, Ducatum Apuliae, principatum Capuae cum omnibus pertinentiis suis, Neapolim, Salernum, Analphiam cum pertinentiis suis, & alia iura ultra Marsiam habere debetis, & reliqua tenimenta, quæ tenetis, à prædecessoribus vestris, hominibus sacro-sanctæ Romanæ Ecclesie iure detenta, & contra omnes homines adiuuabimus honorificè manu

tenere.

Capitula-
ria mutuo
configna-
ta.

Pro quibus omnibus coram Venerabili fratre nostro Ottone Episcopo Ostiensi, Apostolicæ Sedis Legato, quem ad iuramentum tuum, filia Imperatrix, recipiendum transmisiimus, fidelitatem nobis, nostrisque successoribus, & Ecclesiæ Romanæ iurasti, sicut continetur in duobus similibus Capitularibus, quorum vnum penes te sigillo nostro, alterum penes nos sigillo tuo signatum habetur, firmiter repromittens, quod quia præsens præsentium hominum debet exhibere: quando cunque nos & successores nostri te in aliqua parte regni, quam securè possis adire, ad nostram præsentiam vocauerimus, reuerenter accedes hominum præstatura, nisi certum impedimentum, aut necessitas euidens interueniat: quibus cessantibus, sine fraude venias ad ligium hominum faciendum. Cum autem tu, fili Rex, fauente Domino, ad legitimam ætatem perueneris: nobis ac successoribus nostris, ac Ecclesiæ Romanæ fidelitatem, & ligium hominum exhibebitis. Censum verò sexcentorum squifatorum de Apulia & Calabria, quadringentorum verò de Marsia, vel æquiualens in auro, vel argento vos ac hæredes vestros statuistis

statuistis Ecclesiæ Romanæ soluturos, nisi forte impedimentum aliquod interueniat, quo cessante census integer persoluetur.

Electiones autem secundum Deum per totum regnum canonicè fiât de talibus quidem personis, quibus vos ac hæredes vestri requisitum à nobis præbere debeatis assensum.

Vt autem hæc quæ supra diximus, tam nostro, quam successorum nostrorum tempore perpetuam obtineant firmitatem, nec vestris, nec hæredum vestrorum temporibus alicuius valeant præsumptione turbari: nos ea de consilio & voluntate fratrum nostrorum auctoritate Apostolica confirmamus, & valitura in perpetuum præsentis pagina communimus, & tam à nobis, quam à successoribus nostris, perpetuis temporibus statuimus obseruanda. Nulli ergo, &c. Usque ad verbum, Indignationem incurrat: ream se diuino Iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, &c. In modum priuilegij: Cunctis autem prædicta seruantibus, &c. Ita in codice edito, sicque nulla prorsus mentio, vt concesserit Regi, quæ reuera ab Antipapa Rogerius obtinuisset, yel ab Urbano Papa per mutilatum il-

Iud diploma asseritur consecutus. Sed ista sunt reuera (vt audisti) quę Innocentius Constantiæ & Friderico filio concessit, præter hæc autem nihil. Quęnam autem in duobus illis, quorum meminit Innocentius Papa, Capitularibus continerentur, proximè auditurus eris, vbi prius dixerimus, quomodo his (vt vidisti) firmiter constitutis, nouę petitioni Constantiæ idem Innocentius adhuc satisfaciendum putauit, nimirum, vt quę ieiunè nimis de electionibus faciendis in diplomate recitato continerentur, paulò fufius ab eodem Pontifice explicarentur. Cum ei annuens idem Pontifex, diploma, quod

^a *Innoc. lib.*
1 ep 411.
pag. 204 2.
De electionibus faciendis.

ordine sequitur, scripsit, quod incipit:
^a *Nec nouum, nec iniustum existit, &c. V-*
bi inferius hæc de electionibus cõtinet:

Quantum cum Deo, & nostra possumus honestate, deferre velimus salua iustitia, & ecclesiarum canonica libertate, petitionibus vestris assensum facilem exhibere. Ne igitur vlla de cetero inter nos & successores nostros, & vos & heredes vestros super electionibus dissensio suscitetur, modum faciendæ in posterum electionis præsentibus cura-

uimus litteris explicare: in quibus sic in multis regiæ serenitati deferimus, ut libertatem Ecclesiæ non lædamus.

Sede vacante, Capitulum significabit vobis & Vestris heredibus obitum decessoris: diinde conuenientes in vnum, inuocata Spiritus sancti gratia, secundum Deum eligent canonicè personam idoneam, cui requisitum à vobis præbere debeat assensum, & electionem factam non different publicare. Electionem verò factam, & publicatam denuntiabunt vobis, & Vestrum requirent assensum. Sed antequam assensus regius requiratur, non intronizetur electus, nec decantetur laudis solennitas, quæ inthronizationi videtur annexa. Nec, antequam auctoritate Pontificali fuerit confirmatus, administrationi se vllatenus immiscebit. Sic enim honori Vestro volumus condescendere. Ut libertatem canonicam obseruemus, nullo prorsus obstante Rescripto, quod à Sede Apostolica fuerit impetratum. Hæc de electionibus faciendis. Quæ omnia seorsum, datis litteris Apostolicis, idem Innocentius Papa innotescenda curauit omnibus Archiepiscopis, & Episcopis, atque vniuerso deniq. inferiori Clero

Siciliæ regni. Quas litteras, quod contineant illa etiam, quæ in aslertis superius Capitularibus scripta erant, hæc tibi verbatim curauimus describendas. Sic se habent:

Archiepiscopis, Episcopis, & aliis ecclesiarum Prælatiis, & vniuerso Clero in Sicilia constitutis.

Innocentii
Pap. literæ
Apost. ad
Siciliæ E-
piscopos.

Si charissimæ in Christo filiæ nostræ Cōstantiæ Imperatrici Reginæ vna cum charissimo filio illustri Rege Siciliæ in multis gratiam fecimus specialem: non est ab aliquibus in admiratione ducendum, cum regnum Siciliæ ad ius & proprietatem Ecclesiæ Romanæ pertineat, & in eius fidelitate perstiterit, ac permanserit vnitatem. Nostis enim, qualiter inclytæ recordationis Rogerius, vVilhelmus, & vVilhelmus Siciliæ Reges illustres in Apostolicæ deuotionis ferè semper permanserint firmitate; qualiter prædecessores nostros fuerint humiliter venerati; qualiter etiam in Ecclesia Romana post Deum suæ spei posuerint & gaudij fundamentum, & in ea, & per eam se crediderint exaltari. Nostis etiam, qualiter prædecessores nostri Romani Pontifices Reges ipsos, ac regnum Siciliæ quadam semper præ-

rogatiua dilexerint, & ad augmentum ipsius, utpote quod peculiare, sicut est, & proprium reputabant, intenderint & quietem. Quia verò quantumcunque velimus eorum honori deferre; libertatem canonicam & honestatem ecclesiasticam intendimus obseruare. Ne igitur vlla de cetero internos, & successores nostros, & prædictam Imperatricem & eius filium, Sicilia Regem illustrem, vel heredes eorū super electiones denuò dissensio suscitetur, quæ hætenus inter Ecclesiam & regnū rancoris cuiusdam & indignationis comitem ministrabant: modum faciendæ in posterum electionis, præsentibus curauimus litteris explicare; in quibus sic regiæ serenitati deferimus, ut libertatem ecclesiasticam non ledamus. Sede vacante Capitulum &c. Prout in superioribus litteris, ad Constantiam & filium datis sunt descripta de electionibus faciendis. Quibus recitatis, vel ex parte, quæ ad rem spectarent, sic pergit describere quæ superius nominauit Capitularia:

Ideoque vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, & districtè præcipimus, quatenus cum aliquam ecclesiarum

vestrarum vacare contigerit, secundum præscriptam electionis formam, omnia gratia & timore postpositis faciatis nec contra eam aliqua presumptionis occasione venire. Alioquin electione taliter facta, diligenti discussione præhabita, dante Domino infirmare curabimus, & eligentium transgressionem animaduersione debita castigare.

Capitula-
ria contra
Monar-
chiam Si-
ciliz.

Volumus etiam nihilominus, & mandamus, ut de cetero ad Romanam Ecclesiam liberè, cum opus fuerit, appelletis, & interpositis ad nos appellationibus, curetis humiliter & deuotè deferre.

Nos etiam quoties necessitas postulauerit, Apostolicæ Sedis Legatos ad vos curabimus destinare, qui, quæ plantanda sunt plantent, & euellant quæ fuerint euellenda: quorum obediatis monitis & præceptis: nullo prorsus in omnibus præscriptis capitulis obstante priuilegio, quod à Sede Apostolica fuerit impetratum.

Ut autem quæ præscripta sunt, apud vos nulla possint obliuione deleri, mandamus atque præcipimus, quatenus forma litterarum ipsarum ad perpetuam memoriam in maioribus ecclesiis transcripta seruetur. Posthæc

in codice ista subduntur.

In eundem modum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus & vniuerso Clero in Apulia constituto. Scriptum est scilicet. Atque hæctenus Capitularia, primum (vt audisti) ab Hadriano Papa præscripta VVillemo Rogerij filio, deinde ad instar illius concessionis ab Innocentio repetita in inuestitura facta Constantiæ & filio Friderico, quibus quæ concessisset Vrbanus de non mittendis Legatis, & alijs, audisti sublata.

At ne quis putet, eundem Fridericū adhuc puerum inuitum his consensisse, puberem verò factum resilijsse: hic describendam putamus Auream bullam, quam post annos quatuordecim, nēpè Redemptoris millesimo ducentesimo decimotertio dedit, acceptam ipsam ex libro priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ, quam etiam scriptā inuenimus in alio codice, qui inscribitur liber Censuum, hisce verbis:

In nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Amen. Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Rex, & semper Augustus & Rex Siciliae.

Bulla aurea Friderici contra Monarchiam.

Regnum nostrum tunc stabiliri confidimus, cum Altissimum, de cuius manu ea quæ possidemus, bona recepimus, honoramus. Tanto enim Domino, qui bona tribuit nobis, ad offerendas hostias operis & deuotionis astringimur, quanto ipsum misericordem in nobis & mirabilem experimur. Cognoscentes igitur gratiam, quæ data est nobis ab ipso: habentes quoque præ oculis immensa & innumera beneficia vestra, domine & reuerendissime pater, protector & benefactor noster, domine Innocenti, Dei gratia summe Pontifex venerande, per cuius beneficium, operam & tutelam aliti sumus, protecti pariter & promoti, postquam in sollicitudinem nostram mater nostra felicis memorie Constantia Imperatrix & Sicilia Regina ex ipso quasi vtero nos iactauit: vobis, beatissime pater, & omnibus successoribus vestris Catholicis, sancteque Romanæ Ecclesiæ speciali matri nostræ omnem obedientiam, honorificentiam, atque reuerentiam semper humili corde, ac deuoto spiritu impendimus, quam prædecessores nostri Reges & Imperatores Catholici vestris antecessoribus impendisse noscuntur: nihil exinde volentes diminui, sed magis augeri, vt

maior deuotio enitescat.

Illum igitur volentes abolere ab usum, quem quidam prædecessorum nostrorum exercuisse dignoscuntur, decretum in electionibus Prælatorum: concedimus, & incimus, vt electiones Prælatorum liberè & canonicè fiant, quatenus ille præficiatur Ecclesiæ viduatæ, quem totum Capitulum, vel maior & sanior pars ipsius duxerit eligendum, dummodo nihil desit ei de canonicis institutis.

Appellationes autem in negotiis & causis Ecclesiasticis ad Sedem Apostolicam liberè fiant; earum persecutionem siue processum nullus impedire præsumat.

Illum quoque dimittimus & refutamus ab usum, quem in occupandis bonis decedentium Prælatorum, aut etiam Ecclesiarum vacantium nostri consueverunt antecessores committere pro motu propria voluntatis. Omnia nos spiritualia vobis & aliis Ecclesiarum Prælati relinquimus liberè disponenda, vt quæ sunt Cæsaris Cæsari, & uæ Dei Deo recta distributione reddantur.

Super eradicando autem hæreticæ prauitatis errores auxilium dabimus & operam efficacem.

Possessiones etiam, quas Ecclesia Romana recuperavit, ab antecessoribus nostris, seu quibuslibet alijs ante detentas, liberas & quietas sibi dimittimus, & ipsam ad eas obtinendas bona fide promittimus adiuuare. Quas verò nondum recuperavit, ad recuperandum erimus pro viribus adiutores: & quæcunque ad manus nostras deuenient, sine difficultate ac mora eas restituere satagemus. Ad has pertinet tota terra, quæ est à Radicofano vsque Ceperanum, Marchia Anconitana, Ducatus Spoletanus, terra Comitissæ Mathildis, Comitatus Bertinorij, Exarchatus, Rauennæ, Pentapolis, Massa Trebaria cum adiacentibus terris, & omnibus alijs ad Romanam Ecclesiam pertinentibus cum omni iurisdictione, districtu, & honore suo.

Veruntamen cum ad recipiendum coronam Imperij, vel pro necessitatibus Ecclesiæ ab Apostolica Sede vocati venerimus, de mandato summi Pontificis recipiemus procurationes siue Fodrum ab ipsis. Omnia igitur supradicta, & quæcunque alia pertinent ad Romanam Ecclesiam, de voluntate & conscientia, consilio & consensu Principum Imperij liberè illi dimittimus, renun-*

*feudum.

tiamus & restituimus; necnon ad omnem scrupulum remouendum, prout melius valet & efficacius intelligi, concedimus, conferimus, donamus, vt sublata omnis contentionis & dissensionis materia, firma pax & plena concordia in perpetuum inter Ecclesiam & Imperium perseuerent.

Adiutores etiam erimus ad retinendum, & ad defendendum Ecclesiæ Romanæ regnum Sicilia, cum omnibus ad ipsum spectantibus, tam citra Pharus, quam ultra, necnon Corsicam & Sardiniam, ac cetera iura, quæ ad eam pertinere noscuntur, tanquam deuotus filius & Catholicus Princeps.

Vt autem hæc omnia memorato sanctissimo patri nostro domino Innocentio, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, eiusque successoribus per nos & nostros successores Romanorum Reges & Imperatores obseruentur, firma & inconuulsa semper permaneant; præsens priuilegium conscriptum, maiestatis nostræ aurea bulla iussimus communiri. Testes autem sunt hi.

Sigefredus Moguntinus Archiepiscopus,
Sedis Apostolicæ Legatus.

Eberhardus Solisburgensis Archiepiscopus.

Conradus Ratisponensis Episcopus.

Otto VVirzburgeris Episcopus.

Manegoldus Potaviensis Episcopus.

Engerardus Zifensis Episcopus.

Giadiacus Bohemorum Rex.

Ludouicus Dux Bauariæ.

Leopoldus Dux Austriæ & Styriæ.

Hermannus Lanthgravius Turingiæ.

Comes Albertus de Eberstein.

Cômes Adolphus de Sonneberch.

Comes Burchardus de Mannesuedel.

Berardus Bers Comes.

Ludouicus de VVirtemberg.

Gebehardus Busclavius Magdeburgēsis.

Henricus de Stahenuuerch.

VValterus de Langenberg.

Henricus de Calandina.

Mareschalcus Imperij VValterus, &
Sepf. pincerna Imperij, & alij quamplures.

Signum domini Friderici Secundi Ro-
manorum Regis inuictissimi, & Regis Si-
ciliæ. * Loco sigilli.

Ego Conradus Dei gratia & Apostoli-
cæ Sedis Metensis & Spirensis Episcopus,
Imperialis aulæ cancellarius vice domini
Sigefridi Moguntini Archiepiscopi, &
Apostolicæ Sedis Legati, ac totius Germa-

nia Archicancellarij recognoui.

Acta sunt hæc anno Domini nostri Iesu Christi millesimo ducentesimo decimo tertio, Indictione prima, regnante domino Friderico Secundo Romanorum Rege glorioso, & Rege Sicilia, anno regni eius Romani primo, regni verò eius Sicilia decimo sexto.

Datum apud Egram per manus Bertholdi de Nise, regalis aulae Protonotarij, quarto Idus Iulij.

Rursum verò post annos sex huic per omnia similem Auream bullam dedisse reperitur Honorio Papæ Tertio, totidem verbis conceptam, quæ in nominatis codicibus extat: in qua post testes escriptos hæc leguntur:

Acta sunt hæc anno Incarnationis Do-
 ni millesimo ducentesimo decimo nono,
 in se septembris, Indictione octava, regnã-
 domino Friderico Secundo Romanorum
 ge glorioso, regni ipsius in Germania
 to, & in Sicilia vigesimo secundo felici-
 Amen.

Datum apud Agnou. per manus Henrici
 ilis aulae Protonotarij, anno, mense &
 Et. præscriptis. Idemque in edicto,
 d promulgandum curavit die, qua

Friderici
 confirma-
 tio facta
 Honorio
 III.

70 CÆS. BARONII TRACT.
ab eodem Honorio coronatus est Imperator, hæc primo loco seruanda præcepit his verbis:

Nos Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator & semper Augustus hac edictali lege irritamus, & præcipimus irritari omnia statuta, & consuetudines, quæ ciuitates; vel loca, potestates, Consules, vel quæcunque aliæ personæ contra libertatem Ecclesiæ, vel personas Ecclesiasticas edere, vel seruare tentauerint aduersus canonicas, vel Imperiales sanctiones. Et ea de Capitularibus suis infra duos menses post huiusmodi publicationem edicti penitus aboleri, &c. Plura alia eodem edicto sanciens in fauorem Ecclesiasticæ libertatis. Est inter Honorij Papæ Epistolas libro quinto Epistola quadringentesima octogesima tertia. Hæc quidem Fridericus in destructionem malè creatæ à Rogerio, vel eius filio VVillelmo cognomento, Malo, Monarchiæ Siciliæ.

Verùm non tantum hæc in regno Siciliæ, sed quidquid per vniuersam Italiam per dominos & magistratus præsumptum esset contra ecclesiasticam libertatem, idem Fridericus anno Do-

ini millesimo ducentesimo vigesimo
rogandum curauit, Constitutione
ac edita:

*Fridericus Dei gratia Romanorum Rex
Imper Augustus, & Rex Sicilia, Potesta-
ribus, Consulibus ac Comitibus vniuersorū
Comitatum, & Castrorum Italia.*

Alia const.
Frid. pro
Eccl. liber-
tate.

Cum diuæ memoria Imperatores Romani
acroscētā Ecclesiam multiplici libertate
dotarint: nos disponēte Deo, à quo est omnis
potestas, ad fastigium culminis Imperialis
electi, quæ piè ab illis, & à sanctissimæ Sedis
Præsulibus pro statu ecclesiarum, & eccle-
siasticorum virorum sunt edita, conseruare
volumus inconcussa; & illis contraria, sicut
ad nos spectare dignoscitur, amputare. Cum
igitur ad aures celsitudinis nostræ peruene-
rit, nonnullos vestrum cupidine cæca sedu-
ctos quædam detestāda edidisse statuta præ-
iudicantia ecclesiasticæ libertati, ac diuino
& humano iuri obuiantia: manifestè nos ea
tanquam de radice prauitatis hæreticæ pro-
uenientia, auctoritate præsentium cassamus
sub pœna mille marcharum, districtius inhi-
bentes, ne quis vestrum illis de cetero inha-
rere præsumat, aut eorum prætextu ecclesias
& ecclesiasticos viros contra sanctiones

canonicas & legitimas molestare. Quinimmo ea de nostris Capitularibus seu breuiarijs condemnata penitus abolentes, ecclesias & ecclesiasticas personas permittatis indulta sibi libertate gaudere, si vultis poenam effugere prenotatam, & indignationem regiam euitare. Datum in castris apud sanctum Leonem, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo, Indictione octaua, Kalendis Octobris. Hæc in libro collectionis Nicolai de Aragonia, qui in Vaticana bibliotheca seruetur sub numero CCCCXCVIII.

At dicet aliquis, eundem Fridericū post hæc in acerbissimum tyrannum conuersum Ecclesiam oppugnasse; hæcque omnia operibus destruxisse. Attamen certum est, nullius fuisse roboris, quæ sibi absque consensu Romanæ Sedis Pontificis tyrannicè vendicauit. Cum enim quid sibi iuris Rex arrogat in ecclesias non concedente Pontifice, nullatenus id posse subsistere, & nullius penitus esse momenti, quis ignorat? Cū alioquin idem Fridericus conuersus in arcum prauum, effectus præuaricator eorum, quæ tot publicis monumentis sanctè

sanctè piéque statuerat, primum sub Gregorio Nono, vt ab excommunicatione absolueretur, scriptis publicis iteratis omnino correxit. Extant ipsa in Registro eiusdem Gregorij Noni, data anno Domini millesimo ducentesimo trigésimo, mēse Iulij, Indictione tertia, apud sanctum Germanum. Inde verò eundem iterum rerum Ecclesiæ statum in Sicilia perturbantem, his ad eum litteris datis compefcuit idem Gregorius:

Ascendit ad nos clamor, ululatus & stridor, miserabilis, validus & horrendus ecclesiarum & clericorum regni Siciliae & Apuliae, quod in eos ultra, quam de facili exprimi valeat, iniquè desæuiens, ipsos affligit cruciatibus infinitis, bona eorum diripiens & extorquens, in manifestam contumeliam Redemptoris, & atrocem iniuriam Ecclesiæ generaliter, vt taceamus Apostolicæ Sedis contemptum, in quam cadunt ex hoc opprobria exprobrantium. Cū igitur hæc nequeamus sine periculo sustinere, qui Christi Vicarij licet immeriti constituti pro tuenda iustitia, & defendenda ecclesiastica libertate tenemur; & volumus impendere nosmetip-

Greg. 11
vindex a-
cerimus
violatæ Ec-
cles. liber-
tatis in Si-
cilia.

*jos, ab eo nobis digna vicissitudine rependen-
da, qui beatificat tribulationem propter
iustitiam patientes. Imperialem celsitudinē
tuam monemus & hortamur attente, qua-
tenus ecclesiis & personis ecclesiasticis abla-
ta restituens integrè vniuersa, ab illorum
molestatione penitus conquiescas, fame tuæ
consulens & salutis. Alioquin ne contra Deū
homini deferamus, super hoc procedemus,
dante Domino, sicut fuerit procedendum.
Ad hoc autem dilectos filios B. & R. fra-
tres minores ad te mittimus, si forsitan saltē
serò salubriter monitionibus nostris aures
aperias, quas hætenus nimium inconsultè
clausisti. Datum Reate Nonis Maij, Pon-
tificatus nostri anno secundo.*

Fuit autem ex his & alijs ab eo per-
peram factis idem Fridericus ab eodem
Pontifice excommunicatus, absolutus
autem, cum ea omnia emendare pro-
misit, ultore existente non solum, quæ
in Ecclesiam & personas, iuraq. eccle-
siastica deliquisset; sed & in laicos ipsos,
miserabiles personas, pupillos & viduas
immò & omnes homines nobiles siue
ignobiles perpetrasset: vt apparet ex
capitibus, quæ, vt absolueretur idem

Fridericus; est pollicitus obseruare. Scripta illa anno Domini millesimo ducentesimo trigesimo, Indictione tertia, mense Iulij.

a Greg. 12.
anno Pont.
x. ep. 253.

Rursum verò longè prolixiora epistola in eum inuehitur, cum iura Ecclesiae sibi iniquè impièque vsurpat. Vt planè intelligas, exhorruisse Romanos Pontifices, vindicare sibi Reges quæ essent Ecclesiae, in eosdemque vigore sacerdotali insurrexisse, pariterque lamnasse.

At Fridericus ipse, licet aliquandiu uersione contentiosa restiterit monenti Pontifici, tandem vltimo elogio, testamento condito, nullius decreuit esse momenti, quæcunque contra libertatē ecclesiasticam statuisset. Habentur autem eius testamenti præcipua capita excitata à Matthæo Paris in Annalibus ui temporis, in quibus hæc inter alia: *tem relinquo totam terram Ecclesiae liberã,* & *volo quod iura Ecclesiae restituatur* &c. sicque iuxta illud^b propheticū de iniuriosis Ecclesiae: *Sanctifica illos in die occisionis.* Hoc impio tyranno magna Dei misericordia concessum, vñ nouissima

b Jerem. 12.

elogio, quæ pij Principis essent, præstare posset.

Monar-
chia Siciliae
penitus di-
stipata.

Vidisti Lector ex his, omnem illam molem aëream Monarchiæ penitus corruisse, quæ non, ut fingunt, concedente Urbano Papa, sed pseudopontifice Anacleto, Rogerio, absque fundamento super arenam, nullo sibi glutino cohærens, malè composita fuit. Cuius hic ex parte quandam repræsentamus imaginem.

c Lib. 7. Po-
lic. cap. 19.

Reperitur, quod Rogerij huius primi Regis temporibus nō in Sicilia modo, sed etiam in Apulia, ceterisque eius regni prouincijs Episcopatus per regios codicillos conferebantur, ut declarat Roberti eiusdem Regis Cancellarij exemplum apud Ioannem Sarisberiensem. c Narrat enim, Robertum hunc ecclesiam Auellanam, tunc fortè vacātem tribus diuersis, qui oblato pretio eam expetebant, per simulatam speciē addixisse, ac deinde quartum quendam nec opinantem, illis reiectis, cōsecrandum curasse. Quæ quidem per successores legitimos Romanos Pontifices, præsertim verò per Innocentium Ter-

tium, cuius de horum abrogatione exant diplomata, abroganda fuerūt. Sed per Hadrianum Papam ista postea fuisse sublata, cum concessit inuestituram Guillelmo Regi Rogerij filio, ita declarat Robertus^a Abbas in additamento ad Sigebertum his verbis: *Cum Papa Hadriano pacem fecit, concedendo ei con-*
secrationes Episcoporum regni sui & Ducatus, sicut antiquitus eas habuit Ecclesia Romana, unde discordia fuerat inter patrem Rogerium & Innocentium & Eugenum Romanos Pontifices. Idem verò Apolicus concessit ei regnum Siciliae & Ducatum Apuliae & Principatum Capuae. Porro ista cum alijs ab Antipapa Anaceto fuisse concessa Rogerio, quis poterit dubitare, cum aliundè accepisse, si non possit, laborantibus in contrarium omnibus antecessoribus Pontificibus Romanis, & in hoc ipsum usque ad mortem insistentibus, ut ista à laicis principibus malè usurpata in pristinum ius atque libertatem Ecclesiasticam uocarent?

Verùm liquet tot Romanorum Pontificum, potissimum verò Innocentii,

^{a.} In add.
 Sigeber. an.
 1157.

imò & contrariis edictis Sicilia Regū;
 eandem iam solo æquatā iacuisse pro-
 stratam, imò potius veluti absorptam
 terræ chasmate, nullatenus vel in rui-
 nis aliqua eius superfuisse vestigia, sed
 & in anathema obliuionis sub dira illa
 maledictionis sententia constitutam: b

b. 10f. 6.

*Maledictus vir coram Domino, qui susci-
 tauerit & edificauerit ciuitatem Hiericho.*
 Cuius muri in altum erecti, Arca Do-
 mini circumducta; intonantibus tubis
 sacerdotalibus, corruerunt. Vbi ergo
 quod posuerunt recētiore Siculæ Mo-
 narchiæ fundamentum, Urbani Papæ
 diploma? nonne oportuit, si ita fuisset
 aliquando, ea tanta totius eius molis
 ruina, tam Pontificia auctoritate, quā
 regia potestate remansisse sepultū, tot
 contrariis editis scriptis tū ab ipso Pō-
 tifice, tum etiam à dominantibus Prin-
 cipibus ipsis aduersus omnes quascun-
 que Ecclesiasticorum iurium oppres-
 siones? Quid si aliis adhuc pluribus o-
 stendemus, & Pontificiis atque regiis
 publicis documentis eadem ipsa cōtra
 ecclesiasticam immunitatem rediūua
 funesta decreta, fuisse mox sui ortus

principio condēnata, penitusque relicta, vt nihil fuerit in Ecclesia ad eò vigilantissimo studio pertractatum, vel propensissima solertia agitatum; curatumque, quam hoc ipsum, ne quid iniuria Principum, præter ius fasque cuncta sibi sumentium, aduersus antiquam à Patribus acceptam, legibus custoditā Ecclesiasticā libertatem emergeret.

Quod igitur rem semel aggressi, ingressique latissimum campum, qui finibus suis tempora nostra pertingat, quibus sæpe deiecta, penitusque disiecta eiusmodi Monarchia, auctoritate prætensa eiusdem Urbani Papæ diplomatis reuocatur in usum: eo usque progredi, licet inuiti compellimur: ita tamen, vt compendiarie via^d prolixum nimis conficiamus iter, per quod sumus maiori otio, longiori mora, commodioribus mansionibus, ipsa scriptione Annalium annos singulos singulis stationibus metientes, iterum transaturi. Attingemus enim tantum ea, & quam breuissime possumus, quæ ad institutū semel susceptum spectare noscuntur, nimirum quoties istiusmodi perosam

Monarchiam restituere sint aggressi Siciliae Reges, eamque disiecerint sacris legibus Romani Pontifices, ac Reges ipsi, dum singulis concessis inuestituris voluerunt in omnibus esse consultum Ecclesiasticæ immunitati, inferemusque ipsum rerum usum: quibus perspicua luce perspectis, Lector cuncta quæ ad hæc spectant, habeat explorata.

Studium
Roman.
Pontif. in
conseruan-
dis Eccl.
iuribus.

Primum verò summatim illud sciendum omnes Romanos Pontifices, usque ad tempora Caroli Quinti inuestituras consueuisse conferre, tam Siciliae regni positi ultra Pharam, quam etiam Siciliae (sic eam libuit appellare) citra Pharam, sæpe coniunctæ aliquando verò distinctæ ab invicem: in omnibus verò inuestituris istis, magna consideratione consultum in primis Ecclesiasticæ immunitati, quibusdam semper præscriptis capitibus ad ista spectantibus, iisdemque per Reges accipientes easdem inuestituras subscriptis, atque iuramento firmatis: quorum omnium gestorum adhuc integra apud nos extant vetera monumenta, eademque omni fide probata. Ut planè in singulis ipsorum ap-

pareat, nihil magis omnes Romanos cauiffe Pontifices, quam vt in omnibus factam teftam inuiolatamque libertatē Eccleſiaſticam conſeruarent; ea enim polliceri reuuentibus, denegaffe, vel pollicita præſtaſſe detrectantes, cenſuris Eccleſiaſticis exagitaſſe. Sed cum omnes impenſe aded in his perfeuerarint: admiratione quidē haud mediocri dignum videri poteſt, vnde emerſerit, vt falce Apoſtolica ſucchiſi radicitus Monarchiæ infelices palmites, iidē ſæpe dēſiori atque altiori germine pululauerint & excreuerint, & quæ Chriſti damnata ſententia infructuoſa arbor aruerit, ruſum maiori bonorum fructuum ſterilitate, & malorum fertilitate viruerit, iam ab Eccleſiæ terra, quam malè occupat, penitus euellenda.

Ita verò cauſam roganti: *Vnde in benè ſato atque culto agro xixania?* nihil propius reſpondendum, quam illud Euan-gelici patrisfamilias, dicentis: *Inimicus homo hoc fecit.* Sed non cum dormirent homines, tantum ſcelus præſumptuum? imò. iſtis vigilantibus, recla-

34 CÆS. BARONII TRACT.

Ad quam euertendam ab his temporibus quotquot fuere Romani Pontifices, ad quos pertinuit inuestituras cōferte Siciliæ Regibus, omnes vno consensu, sicut vno spiritu laborarunt, vt inter alias expressas conditiones prescriptas ipsis seruandas, illæ essent potissimæ, quibus abrogarent quascunque ab his sancitas leges aduersus ecclesiasticam libertatem. Hęc vt ostendamus, agendum de singulis.

Atque primum quod spectat ad tres hos tyrannos, Fridericum, Conradū, atque Manfredum, ob violata iura Ecclesiastica Fridericus à Gregorio Nono primum excommunicatus fuit, deinde in Consilio Lugdunensi ab Innocētio Quarto Regno simul & Imperio spoliatus est. Inter alias verò causas ei⁹ abdicationis hęc allata est, quod electiones sacrorum Antistitum in Sicilia, atque in Imperio turbasset, ecclesiasticosque coram laïcis conueniri permisisset. Huius exemplum secuti Conradus atque Manfredus non legitimi Reges, sed tyranni, quippe qui Siciliã absque inuestitura accepta, inuitis Põ-

tificibus occupassent, cum multa contra Sedis Apostolicæ auctoritatem & iurisdictionem impiis legibus suis sancire conati essent: successores Pontifices ipsis damnatis, in singulis ab eis traditis inuestituris, de abrogandis iisdem legibus ab ipsis promulgatis egerunt, hoc adiecto ab Alexandro Papa Quarto magna consideratione: vt quoniam inuadendæ ecclesiasticæ libertatis in Friderico occasio fuerat auctum Imperio regnum Sicilię, quo munitus desepexit parere Pontifici: non liceret in posterum vlla penitus ratione iungi regnum Sicilię cum Imperio. Quæ quidem tunc præscripta conditio, consuevit in omnibus postea concessis Sicilię Regibus à successoribus Romanis Pontificibus inuestituris apponi, atque verbis totidem innouari. Sicque procul abfuit, vt ex Ecclesię iuribus passi sint Monarchiam Sicilię innouari, qui & additamento secularis potentię eã conflari penitus vetuere: tantum abest, vt ex spiritualibus eã augeri voluerint: sed de ipsis agamus inuestituris.

Viuenteadhuc Manfredo tyranno

habere, in tantum tamen, in quantum ecclesiarum patronis canonica instituta concedunt. Hæc in aurea bulla inuestituræ. Extat apud nos vna cum aliis ad hæc spectantibus documentis siue ex Vaticana bibliotheca, siue ex archiuo munitionis sancti Angeli, siue ex Registris Cameræ Apostolicæ, aut aliudè petitis. Ex quibus vides solo æquari turres illas exaltatas à tyrannis illis super omnem Ecclesiasticam libertatem, cū nullum relinquitur contra eam Regibus priuilegium, dum tam res omnes, quàm personas Ecclesiasticas in libertatem illam vindicatas voluit, quæ sacris legibus deberur ipsis, nec in iure patronatus Regis tributum aliquid amplius, quam ceteri omnes patroni iure debitum possidere solent.

Cum autem dicta inuestitura facta Anglorum Regi, ipso non curante, effectui caruit, & Carolus Andegauensis Comes, sancti Ludouici Regis Francorum frater inuestituram à Clemente Papa Quarto accepit: occiso in bello Manfredi Sicilia regni inuasore liberiori dispositione idem Sicilia regnum

Translatū
regnum in
Andega-
uos.

ad iura Romanę Ecclesię reuersum est; sicque post hæc ampliori forma in ipsis inuestituris per Sedem Apostolicam factis libertas ecclesiastica est declarata atque munita, cum prohibitione semper, ac detestatione legum dictorum Principum tyrannorum, quæ fuerant ab eis promulgatæ pro Monarchia contra ecclesiasticam libertatē. Nā audi quæ in aurea bulla continentur Caroli Andegauēsis Siciliæ Regis, qui auctoritate Apostolica ibi regnauit. Ipse enim, cum regni inuestiturā accepisset à Clemēte Papa Quarto, anno Domini millesimo ducētesimo sexagesimo quinto, Indictione septima, hæc inter alia se forè seruaturum promisit, quæ his ipsis verbis in eodem diplomate scripta leguntur.

Bulla Caroli Regis ad Clemēt. PP. iv. destruitur Monarchia Sicil.

Omnes insuper ecclesiæ, tam cathedrales, quàm alia regulares, & seculares, nec non & omnes Prælati, & clerici, ac omnes personæ ecclesiasticæ, seculares, & religiosæ, ac quæcunque religionis loca cum omnibus bonis suis in electionibus, postulationibus, nominationibus, prouisionibus, & omnibus aliis plena libertate gaudebunt. Nec ante electionem, siue in electione; siue post, regius assensus,

assensus, vel consilium aliquod requiretur. Quam utique libertatem promitto ego, & mei in regno heredes seper manutenebimus, & conseruabimus, & manuteneri, & conseruari faciemus ab omnibus subditis nostris, & quod dictæ ecclesie, atque persone uti possint liberè omnibus bonis, & iuribus suis, saluo mihi, meisque in regno heredibus iure patronatus in ecclesiis, in tantum, quantum in hac parte patronis ecclesiarum canonica instituta concedunt, vbi antiqui Reges Siciliae huiusmodi ius patronatus in ipsis ecclesiis habuerunt.

Omnes etiam causæ ad forum ecclesiasticum pertinentes, liberè, & absque vlllo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram Ordinarijs, & alijs ecclesiasticis iudicibus, & terminabuntur per eos. Et si ad Sedem Apostolicam super huiusmodi causis appellari contigerit: tam appellantes, quam appellati ad eam venire Sedem pro appellationum prosecutionibus liberè, & absque inhibitione aliqua permittantur. Et promitto tam me, quam heredes meos facturos, curaturos, & permissuros, quod sic agitari, tractari, & ventilari, ac terminari possint, & sic quod possit appella-

ri, & liberè venire Romam.

Sacramenta verò fidelitatis præstabuntur secundum antiquam & rationabilem consuetudinem, prout canonica instituta permittunt, ab illis ecclesiarum Prælatiſ, quorū prædeceſſores antiquis illa Sicilia Regibus præſtiterunt. Ab illis autem Prælatiſ, & eccleſiis, qui regalia, ſive temporalia bona tenent, ſi qui tamen ſunt, qui huiusmodi bona teneant à domino regni, & alijs dominis temporalibus, & qui ratione huiusmodi bonorum ab antiquo conſueverunt Regibus, & iſſis dominis temporalibus ſervitia exhibere, cuiusmodi honeſta & antiqua ſervitia eis ſecundum rationabilem & antiquam cõſuetudinem, prout ſtatuta patiuntur canonica, impendantur, ſalva ſemper circa eccleſias cathedrales, & alias regulares, ac perſonas, ac loca eccleſiaſtica tam in faciendis promiſſionibus, & electionibus confirmandis, quam in alijs quibuſcunque, Romani Pontificis, & Eccleſiæ Romanæ iuriſdictione, ac auctoritate plenaria, & libera poteſtate.

Renocabo quoque omnes Conſtitutiones, ſeu leges per prædictum Fridericum vel per Reges Sicilia, ſive per Conradum, ipſius Friderici filium, aut Manfredum quondam

Principem Tarentinum, qui de facto regnū ipsum detinuit occupatum, editas contra ecclesiasticam libertatem. Nec statuta, vel Constitutiones aliquas edam, aut etiam promulgabo, per quæ iuri, vel libertati ecclesiasticæ derogetur. Quænam autem fuerint Friderici eiusmodi Constitutiones cōtra ecclesiasticam libertatem, possumus intelligere ex bulla anathematis, qua Innocentius Quartus in concilio Lugdunensi excommunicauit eundem Fridericum Imperatorem, ex his scilicet causis, quod in regno Siciliæ Prælatorum electiones perturbabat, tributa, quæ talliam vocant, eis soluenda præscribebat; quodque clericos corā iudice seculari conueniri permittebat &c. Pergit verò:

Promitto etiam, quod tam ego, quam mei heredes non patiemur, quod aliquis clericus, vel persona ecclesiastica eorundem regni & terræ, in ciuili, vel criminali causa conueniatur coram iudice seculari, nisi super feudis iudicio petitorio conueniatur ciuilitè: ita quod omnes ecclesiæ, ac personæ ecclesiasticæ omni modo erunt liberæ, & etiam in nullo Regi, vel Principi subiacebunt.

*Et quod nullas tallias, vel collectas imponemus ecclesiis, monasterijs, clericis, & viris ecclesiasticis, vel rebus eorum. Et quod in ecclesiis vacantibus nos, vel nostri in regno meo heredes nulla habebimus regalia, nullosque fructus, redditus, & proventus, nullas etiam obventiones, ac nulla prorsus alia percipiemus ex iisdem, custodia earundem ecclesiarum interim libera remanente penes personas ecclesiasticas, iuxta canonicas sanctiones &c. Plura alia addit facienda in favorem Romanæ Ecclesiæ, à qua regnū acceperat. Repetitæ sunt autem hæc in diplomate investituræ, factæ eidem Carolo ab eodem Clemente Pontifice, cuius est exordium: *Constituti ab eo, per quem Reges regnant &c.* In fine autē ipsius ista: *Actum apud Lateranum in basilica sancti Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, ante sanctissimum altare ipsius basilicæ quarto Kalendas Iulij, anno Domini MCCLXV. Pontificatus Clemētis Quarti anno primo.**

Tenuit Carolus regnum Siciliæ ultra Pharus vsque ad annum Redemptoris millesimum ducentesium octogesimum secundum, quo cæsis Francis,

eam occupauit Rex Aragonum Petrus, de quo inferius dicturi sumus: modo cœptam semel Andegauorum successionem suo ordine prosequemur, qui singulas à successoribus Romanis Pontificibus de vtraque Sicilia inuestituras sunt consecuti iisdem conditionibus, quibus à Clemente Quarto Carolus Primus acceperat, licet re ipsa possessores tantum essent Siciliæ citra Pharam.

Carolo Primo successit anno salutis millesimo ducentesimo octogesimo nono, decimoquarto Kal. Iulij, Carolus Secundus Rex Siciliæ, exhibens iuramentum fidelitatis Nicolao Papæ Quarto. Idemque inter alia, quæ breuitatis causa recensere omittimus, eadē seruanda promisit, quæ pollicitus fuerat Rex Carolus prædecessor Clemēti Papæ Quarto, iisdem capitibus, totidē verbis superius recitatis, atque ex eadē bulla descriptis, cum abrogatione omnium legum trium tyrannorum, cōtra libertatem ecclesiasticam sancitarum: quę omnia repetita habentur atque descripta in bulla eiusdem Nicolai Papæ. In fine autem ipsius Caroli promiss-

Carolus II.
Profligator
tor Mo-
narchiæ.

94 CÆS. BARONII TRACT.
fionis ista de eius tempore scripta legū-
tur. *Actum Reate in maiori palatio iuxta
cathedralem ecclesiam Reatinam decimo-
quarto Kal. Iulij, anno Domini millesimo
ducentesimo Octogesimo nono, Indictione
secunda, regni Siciliae anno quarto.*

A bonifa-
cio Pap.
destruitur
Monar-
chia.

Anno verò millesimo ducentesimo nonagesimo quinto idem Carolus in-
uestituram accipiens à Bonifacio Papa octauo, die decima septima mensis Fe-
bruarij, Indictionis octauæ, anno vnde-
cimo regni eius, parem in omnibus ei-
dem bullam auream fecit, in qua per
singula quæque verba, in ijs, quæ spe-
ctant ad libertatem ecclesiasticam ser-
uatam rectam in omnibus custoditam, ea-
dem quæ superius sunt recitata in diplo-
mate Clementis Papæ Quarti, & aurea
bulla Caroli Regis, sunt repetita; itidē-
que abrogatio legum tyrannorum, cō-
tra ecclesiasticam libertatem sancita-
rum, æquè descripta totidem syllabis
reperitur. Quibus planè omnibus om-
nes Monarchiæ nerui succisi penitus
sunt, vt stare nullatenus possit. Extat
ipsum diploma in iisdem tribus codici-
bus superius nominatis, quod qui vo-

luerit, inspicere poterit.

Nepos verò Caroli Robertus Rex vtriusque Siciliæ regni inuestituram accepit à Clemente Papa Quinto, salutis anno millesimo trecentesimo nono, Indiétione septima, die vigesimo sexto mensis Augusti, primo ipsius regni anno, vt in eius aurea bulla signatur, eademque promissiones præstitit pro cõseruandis liberè iuribus ecclesiasticis, ita vt ex Clementis Quarti inuestitura per apices singulos esse descriptæ apparent, cum eadem detestatione legum trium tyrannorum contra ecclesiasticam libertatem in Sicilia editarum, ita vt sic per suos intonate desuper Sancto de cælo: *Succidite arborem. Vna omniũ* tam Romanorum Pontificum, quam Regum Siciliæ, eademque fuisse conspiratio videatur destruendæ malè plantatæ ab initio Monarchiæ. Extat ipsa bulla aurea in iisdem citatis superius libris.

Rursum verò idem Robertus Siciliæ Rex cum præstitisset iuramentum fidelitatis Benedicto Duodecimo Romano Pontifici, bullam auream pariter

Bulla aurea Roberti Reg. destruitur Monar. Sic.

a Daniel. 4.

Alia Bulla aurea Roberti eiusdem Argumenti ad Benedictum Papam xii.

scribendam curauit de his, quæ ab eâ obseruanda essent, cuius exordio tēpus ita exactè describitur, scilicet: *Anno Domini millesimo trecentesimo trigesimo quinto, Indictione tertia, die vigesima quinta mensis Iunii, Pontificatus sanctissimi patris & Domini nostri domini Benedicti, diuina prouidentia Papæ Duodecimi, anno primo &c.* Vbi inferius inter alias obligationes, quas à se fore seruandas expressit, de libertate ecclesiastica, in regno Siciliae iugiter retinenda, eadem totidem verbis sunt expressa, quæ in regio diplomate aui sui Caroli Regis sunt superius recitata; specialisque pariter facta habetur abrogatio legum tyrannorum illorum Friderici, Conrad, atque Manfredi, qua videri possit conuulsa penitus Monarchia.

Quæ huic successit Ioanna, anno Redemptoris millesimo trecentesimo quadragesimo quarto, à Clemente Papa Sexto inuestituram accepit de vtraque Sicilia iisdem prorsus conditionibus de libertate Ecclesiastica conseruanda, quibus Carolus Primus atque alii successores superius nominati à Roma-

nis Pontificibus accepissent. Sed & anno millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, nouo Pontifici Gregorio Vndecimo fidelitatis iuramentū exhibens, omnia quę supra, seruare promisit, quæ tum ipsa tum prædecessores promiserant de Ecclesiastica immunitate tuenda. Hæc Auenione anno secundo Pontificatus eius, die quarto Ianuarij. Extant de his tunc scripta diplomata. Hi omnes igitur Andegau Caroli Primi successores inuestituras iisdem supra narratis conditionibus pro Ecclesiæ libertate præscriptis à dictis Romanis Pontificibus accepere de vtraque Sicilia, quamuis Siciliam vltra Pharam minimè possiderēt, quam occuparant Aragonenses, Petrus Primus & successores.

Ita quidem Romani Pontifices, cū Petrus & successores non peterent (vt parerat) ab Ecclesia Romana inuestituras, damnatis illis, vt iniustis occupatoribus, iura vt sibi illęsa seruarent, quæ à tempore Roberti Guiscardi Sedes Apostolica possedisset: perseuerarunt de eodem regno vltra Pharū, vt prius,

98 CÆS. BARONII TRACT:
conferre petentibus Regibus Andega-
uensibus more solito inuestituras, iis-
dem, vt dictum est, conditionibus, qui-
bus à tribus tyrannis Monarchia resti-
tuta atque collapsa restitui vltra non
posset: quæ tamen ab Aragonensibus
in Sicilia vltra Pharum regnantibus in-
terea pararetur tyrannica potestate, ita
dixerim, prout contra eos lata sæpè sen-
tentia à Romanis Pontificibus atque
Conciliis comprobauit, scriptis de his
publicis monumentis, quæ extant adhuc.

Reges A-
ragonum
Monar-
chiæ Siculæ
restituto
res.

Petrus enim Aragonum Rex, qui
cæsis Francis Siciliam insulam occupa-
uit, cum antiqua iura hætenus possessa
ab Ecclesia Romana super ipso regno
recognoscere nollet, nec ab ea vellet
inuestituram accipere, ipsique censum
pendere, iuramētum fidelitatis præsta-
re, & homagium exhibere, à Martino
Papa Quarto excōmunicatur, ipsum-
que regnum interdicto subiicitur. Ex-
tant de his litteræ Apostolicæ apud E-
berardum in Chronico. Duxerat hio
Constantiam filiam Manfredi nothi
filii Friderici, in matrimonium, quo pu-
tauit coniugio ad se iure regnum Sici-

liae pertinere. At quid? Non enim propterea solutus, qui non accipere deberet inuestituram ab Apostolica Sede: nam & Guillelmus quantumlibet Malus, accepit eam ab Hadriano, ipsaque Constantia maior Friderici mater, ipseque Fridericus, ac denique præter tyrannū Manfredum inuestituram omnes acceperunt.

Quantum autem fuerit iste à prædecessorum pietate degener, & ingratus in Apostolicam Sedem, ex eo poteris intelligere, quod ipse feudatarius antea esset Romanæ Ecclesiæ ratione regni Aragonum, regiumque titulum regni eius beneficio Sedis Apostolicæ possideret, cū auus eius pater Iacobi, cuius filius erat, itidem Petrus dictus, Aragonum Rex regnum Romanæ Ecclesiæ obtulisset. Quod apparet ex eiusdem primi Aragonum Regis diplomate, quod hic tibi (quod perbreue sit) describendum curauimus. Sic se habet.

Cum corde credam & ore confitear, quod Romanus Pontifex, qui est beati Petri successor Vicarius sit illius, per quem Reges regnant & Principes principantur, qui de-

minatur in regno hominum, & cui vult, dat illud: Ego Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Comes Barchinonensis, & dominus Montis pessulani, cupiens principali post Deum beati Petri & Apostolicæ Sedis protectione muniri: Tibi, reuerentissime pater & domine summe Pontifex Innocenti, & per te sacrosanctæ Romanæ Apostolicæ Sedis offero regnum meum, illudque tibi & successoribus tuis in perpetuum diuini amoris intuitu, & pro remedio animæ meæ & progenitorum meorum constituo censuale, Vt annuatim de Camera Regis ducetæ quinquaginta massemutina Apostolicæ Sedis reddantur, & ego & successores mei specialiter ei fideles & obnoxij teneamur. Hoc autem lege perpetua seruandum fore decerno; quia spero firmiter & confido, quod tu & successores tui, me ac successores meos, & regnum prædictum Apostolica auctoritate defendetis: præsertim cum ex multo deuotionis affectu me ad Sedem Apostolicam accedentem tuis, quasi beati Petri manibus, in Regem solenniter coronandum voluisti. Vt autem hæc regalis concessio inuiolabilem obtineat firmitatem: de consilio procerum Curia meæ, præsentè venerabili patre meo

Regnum
Aragonie
feudatariū
Roman.
ecclesiæ.

Arelatensi Archiepiscopo, & Sancio patruo meo, & Hugone de Baucio, & Arnaldo de Fociano Baronibus meis, sigilli mei feci munimine roborari. Actum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo quarto, quarto Idus Nouembris, anno regni mei octauo. Fuit idem annus Innocentij Papæ Tertij septimus. Bernardus eius temporis scriptor in Chronico, dum de his agit, elucidat summam polliciti census, nempe fuisse ducentas quinquaginta vncias auri. Extat in codice priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ.

Qui igitur feudatarius Romanæ Ecclesiæ erat, atque iuramentum fidelitatis præstiterat eidem, inuadens regnum Siciliæ feudatarium Romanæ Ecclesiæ, aduersus eam rebellis extitit, & contumax aduersarius, rursus erigens Monarchatum: quam ob causam (vt audisti) sententia excommunicationis affectus, in ea dum vixit, perseuerauit impœnitens, regnum relinquens Iacobo filio anno millesimo ducetesimo octogesimo quarto, qui eadem cū patre est sententia condemnatus, ipso regno per

Petrus Aragoniæ Romanæ rebellis Eccles.

102 CÆS. BARONII TRACT.
annos septuaginta (vt Gregorius Vn-
decimus Papa testatur) interdicti pœnã
subeunte. Dixerisne tu Lector, si bona
fide rem agis, eos omnes, qui eo tempo-
ris spatio Reges Aragonum in Sicilia,
qui inuita contradicente atque irrogã-
te pœnas Sede Apostolica, regnauere,
legitimos fuisse Reges, an potius iure
censueris nominandos fuisse tyrannos?
Dixerisne, si æquitatis es arbiter, ipsos
Romanos Pontifices eodem tempore
consulentes Romanæ Ecclesiæ iuribus
in Sicilia collabentibus, non legitimè
inuestisse de eodem Sicilia regno à ty-
rannis eo modo occupato atque detẽ-
to Andegauenses, quouique Arago-
nenses in ea contumacia persistere, &
pulsando ostium Romanæ Ecclesiæ, ea
aperiente ingredienti, legitimi facti
sunt regni Sicilia possessores?

Fridericus
secundus
Aragon.
primus re-
cognouit
dominium
Apol.
Sedi.

Qui primi ostium pulsauere, fuere
duo Friderici, Secundus & Tertius di-
cti, iidem Sicilia Reges, quorum prior
fuit Petri filius, qui post Iacobum fra-
trem regnauit; posterior verò idemque
Sextus numeratus Aragonensium Si-
ciliæ Rex Friderici prioris nepos, filius

verò Petri Secundi. Senior Fridericus inita concordia cum Andegauensibus Carolo Secundo & Roberto nepote Siciliæ Regibus legitimis, qui inuestituram acceperant à Romano Pontifice, iunctoque fœdere nuptiarum inter eos cum Elionorâ Caroli filiam in cōiugem accepisset, sic pactus est cum illis, vt ipse dum viueret Fridericus, dominus Sicilię vltra Pharum esset, ita tamen, vt non Siciliæ, sed Rex Trinacrię diceretur, & post eius obitum regnum illud rediret ad Carolum siue hæredes eius: recognosceret verò Romanam Ecclesiam eiusdē Trinacriæ regni dominam, cui censum more maiorū persolueret, & præscriptas condiciones impleret, & inter alias eas, quæ libertatem & immunitatem Ecclesiasticam in omnibus in statum pristinum reuocarent, atque plenissimè restituerent. Exstat de his Bonifacij Papę VII I. diploma, quod incipit: *Rex pacificus, cuius locus factus est in pace, &c.* Et paulò post hæc de Aragonensibus, qui regnum Siciliæ occupassent, & hætenus tyrānicè possedissent: *Sanè post commotionis*

amara dissidium, & proterua rebellionis insultum in insula Sicilia ex favore reprobæ præsumptionis exortam, ac subsequutam inuasionem & occupationem ipsius, per Petrum olim Regem Aragonum attentatas, eiusque posteros cum accessione vitij continuatas, in culpam rebellionis ex eodem & inuasionis excessu, & illicita continuatione protracta, prout sana iudicia supponunt, &c. Datum habetur Anagninæ duodecimo Kalendas Iunii, anno nono eius Pontificatus, qui est Redemptoris millesimus trecentessimus secundus. Sic igitur Monarchia per Petrum restituta, eiusque filium primogenitum Iacobum successorem propagata, demum per Fridericum eius filium, huius fratrem est penitus fracta, libertas verò Ecclesiæ reuocata, cum se dictis conditionibus obligauit, quibus Romanam Ecclesiam, cui eo nomine censum solueret, dominam recognosceret, eamque potiri iuribus omnibus immunitatis in Sicilia, vt prius ex præscripto sacrorum canonum possedisset, promisit, atque iuramento firmavit. Quæ hæc omnia ad tempus vitæ suæ seruanda à Friderico Secundo

Monarchia reuocata iterum restituta.

co Secundo promissa, Fridericus Tertius cumulatius præstitit, dum se suosque in perpetuum successores, ad ea cuncta implenda, quæ innouatam violentam Monarchiam destruerent, voluit quam firmissimè obligasse.

Porrò Fridericus Secundus bellum cum Roberto aggreditur anno Redemptoris millesimo trecētesimo decimotertio, quod & profecutus est Petrus Secundus & Ludouicus, per quos incebrescentibus præliis religio vbiq̄ue coli neglecta est, & Monarchiæ aconitum in necem miserorum hominum Ecclesię perduellium creuit. Tandem verò cum post diuturna bella, quæ per septuaginta, eoque plures annos inter Andegauenses legitimos Siciliæ Reges, & Aragonios, Petri Regis, qui Insulam aduersus Carolum Primum occuparat, successores gesta fuerant, pax & concordia à Ioanna Regina, Caroli abnepte, cum Friderico Tertio, Petri eiusdem pronepote, his cōditionibus imita fuisset, vt Fridericus eiusq̄; hæredes Sicilię Insulam, seu regnum Trinacriæ (sic enim nuncupari placue-

Iterum
Monar-
chia in-
staurata.

DE MONARC. SICILIÆ. 107.
cultus ratio, populique pietas vsque
eò decreuerant, vt periclitari in ea
des Catholica videretur; exemplo
nificij, de quo dictum, relaxandã
c ex parte prædictam cõstitutionem
uam in ceteris, quæ huius concordie
iculis non continerentur, integram
que intactam manere iubebat) quoad
gni partes iterum aliquando coales-
rent, conuentionisque inter Ioannã
Fridericum tabulas approbandas cẽ-
it, nonnullis tamen adiectis & expli-
tis, quæ desiderari iudicaret, ac tribus
aximè capitulis, quæ vt in omnibus
im Regũ Siciliae inuestituris propo-
confuerant, ita in posterum à Regi-
as Trinacriae pari studio seruari oport-
ret.

Primùm quidem ad homagium, sa-
amentumque fidelitatis pertinebat, Conditio-
nes præf-
criptæ
Prud. III. &
succ.
uod Romano pontifici præstare, suis-
ue tẽporibus renouare, ac regiis quo-
ue literis testari iuebantur. Deinde
d successores, vt descendentes duna-
xat à Friderico, ijque legitimi in Tri-
acriae regno succederent. His autem
efficientibus, regnum ad Ioannã hæ-

redes, si qui essent, aut his quoque sublati, ad Romanam Ecclesiam deuolueretur.

Alterum ad Ecclesiasticorum iura, eorumque conseruationem, de bonis scilicet ipsorum restituendis, omnibusque priuilegiis à iure concessis conseruandis: De tuendo electionum & nominationum iure ac libertate, sine vlla regij consensus necessitate: De causis clericorum per Ordinarios, aut pontificis delegatos terminandis; appellationibusque ad Sedem Apostolicam non inhibendis; De reuocandis statutis & legibus, si quæ à Friderico ipso, predecessoribusque editæ essent contra Ecclesiasticam libertatem; alijsque in posterum non sancendis.

Tertium, ne regnum Trinacriæ cum Imperio Romano; vel regno Teutonia, seu dominio Lombardiæ, vel Tusciæ sine expressa pontificis voluntate coniungi vnquam posset: si secus fieret, regno exciderent reges; & ad Ecclesiam Romanam deuolutum censeretur.

His ergo adiectis cōditionibus Gre-

gorius, cum Ioannē & Friderici concordia capitula apud Villam nouam Auenionensis diœcesis oppidum VI. kalendas Septembris pontificatus sui anno secundo confirmasset: Ioanna eadē omnia postmodū cum Friderici Legatis regis sui nomine acceptantibus coram Ioanne Episcopo Sarlatensi, Sedis Apostolicæ Nuntio, in eam rem delegato, ratificauit Auerse die vltima mēsis Martij decimę Indictionis, anno Domini M. C. LXXIII. Deinde Fridericus ipse in eiusdem Episcopi manibus homagiū pro Trinacriæ regno Pōtifici iurauit Messanæ anno M. C. LXXIV. die decima septima Ianuarii, Indictione vndecima, Pōtificatus Gregorii āno quarto, vt ex publicis instrumentis constat, quæ omnia in omnibus integerrima tum Vaticana bibliotheca, tum Apostolicæ Sedis archiua conseruant. porrò autem ex huius concordia auctoritate in regno Trinacrię successuri erant Friderici posterii.

Verùm is vnicā filiam reliquit, qua sine liberis defuncta, Aragonij Siciliam occuparunt, non vt Friderici huius, sed

Reuocata
rursus ty-
rannis.

quod profitentur, vt petri primi tyranni hæredes. Et homagium, vt potè qui sine inuestitura regnabāt, nullum præstiterunt. Sicque ex consueta atque sæpè iterata tyrannide parata est violenta iterum Monarchia, profitentes successores se, vt Petri primi inuasoris hæredes, Siciliam possidere, vt potè quos necessariò fateri oporteat, se hæredes esse tyrannidis, inuasione, cum in hæredes vitia transeant hæreditatis, quos sequatur & pœna excommunicationis, quæ Petrum, cuius se iactant hæredes, affecerat; sicque in hoc vocati sint omnes, iisdem non dico iuribus, sed iniurijs innitentes, vt maledictionem hæreditate possideant; quorum ad eò fuit deplorata conditio, vt eos non à sacrilegijs his reuocauerit timor ille, qui tonitru summi Tonantis mortales concutit verbis illis: *Et quid prodest homini si vniuersum mūdum lucretur; animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?*
 &c.

Matth. 16.

Quod autem religiosiores omnino existimemus esse recentiores Siciliæ

Reges, procul abest, vt credere vel opinari velimus, eos in Sicilia ultra Pharū regni possessionē inniti Petro, manifesta tyrannide iura Ecclesiæ inuadenti ac pessumdāti, ob idque ad interitum vsque execrationibus diris affecto : quin potius quod pietas & ratio persuadent, eorum se Sicilię Regū successores esse legitimos glorientur, qui legitimè illud ab habente eius verum dominium, ab ipsa eius domina Sede Apostolica obtinuerunt, vt Friderici Tertij, de quo diximus, qui recēsitis superius pro immunitate ac libertate Ecclesiastica cōditionibus obseruandis, illud ad successores omnes posteros voluit propagari. Cuius si qui dedignantur hæredes haberi; sed magis Petri successores voluerint nominari: planè (quod horresco dicere) cum illo dici tyranni, & iisdem cum illo infamari probrosis titulis in bullis à Romanis Pontificibus irrogatis, & eorum percelli sententijs anathematis velint. Quod Deus prorsus auertat. Cum præsertim eiusmodi professione, omni se penitus eius adipiscendi regni iure priuarent, cum nullus peni-

Hæredes
Petri quot
mala se-
quantur.

tus asserere legitimè possit, cum fuisse verè Sicilię dominum, quam non ab Ecclesia Romana, habente eius directũ dominium, accepisset. Nam esto quod Carolus eodem regnò priuari valuerit: nunquid aliquam de ipso pati iacturam Romana Ecclesia potuit, & sic suis iuribus spoliari? quod nemo certè diuinarum & humanarum legum peritus vel somnians poterit affirmare.

De inue-
stitura ab
Eugenio
Pap. IV.
Alphon.
Regi.

Sed prosequamur posteriores Sici-
lię Reges, atque rerum euenta quam
breuiter perstringamus, aucturi rursus
de singulis suo tempore, si Deus con-
cesserit, locupletius. Deficiente Ande-
gauensium stirpe in Ioanna Secunda,
cum Martinus V. anno Redemptoris
millesimo quadringentesimo vigesimo
eam abdicasset, Ludouicumque Ter-
tium Ducem Andegauensium eius lo-
co Regem designasset: illa Alphonsum
Regem Aragonum & Sicilię insulę,
deinde mutato consilio, Ludouicum
cundem, reiecto Alphonso, adoptauit
anno millesimo quadringentesimo vi-
gesimo tertio. Ceterum prælijs rem a-
gentibus, post varia bella victor Alpho-

DE MONARC. SICILIÆ. 113
 s, vt stabiliret sua, inuestituram Sici-
 e & terræ citra Pharum ab Eugenio
 papa IV. tandem obtinuit, anno Chri-
 i millesimo quadringentesimo qua-
 ragesimo tertio, atque ita vtriusque
 icilię, siue Sicilię citra & vltra Pharú,
 artibus regni post tot annos coniun-
 tis, factus est Rex. Ita dicto anno, con-
 edente Eugenio, Id. Iulij. Cuius di-
 lomate iuberetur vtraque Sicilia indi-
 uisa ab inuicem semper in posterum
 permanere. Extat ratificatio eiusdem
 Alphonsi, facta post fermè biennium,
 nempe anno Salutis millesimo qua-
 dringentesimo quadragésimo quinto,
 die secunda mensis Iunij, qua & conti-
 netur homagium ab ipso Romę præsti-
 tum istis verbis:

Ego Alphonsus Dei gratia Rex Sicilia Alphonsi
plenum homagium ligium & vassallagium iuramentū
faciens vobis domino meo Eugenio Papa fidei exhi-
Quarto & Ecclesię Romanę pro RE- bitū Eug.
GNO SICILIÆ ET TOTA Pap.
TIERRA IPSIVS, quę est citra Pha-
 rum vsque ad confinium terrarum ipsius
 Ecclesię, excepta ciuitate Beneuentana cū
 toto territorio ac omnibus districtibus ac

pertinentijs suis secundum antiquos fines
 territorij pertinentiarum, & districtus ci-
 uitatis eiusdem, per Romanum Pontificem
 distinctos, vel in posterum distinguendos:
 ab hac hora in antea fidelis & obediens ero
 beato Petro, & vobis Domino meo Domi-
 no Eugenio Papæ IV. vestrisque successori-
 bus Romanis Pontificibus canonicè intran-
 tibus, sanctæque Apostolicæ Romanæ Ec-
 clesiæ. Non ero in consilio, vel consensu, seu
 factu, vt vitam perdatis seu perdant, aut
 mēbrum, sine capiamini, vel capiantur ma-
 la captione. Consilium quod mihi credituri
 estis per vos aut Nuntios vestros, vel per
 litteras, ad vestrum, vel eorum damnum
 scienter nemini pandam. Et si sciuero fieri
 aut procurari, seu tractari aliquid, quod sit
 in vestrum, aut ipsorum damnum: illud pro
 posse impediam. Et si hoc impedire non pos-
 sum, illud vobis vel eis significare curabo.
 Papatum Romanum, Regalia sancti Petri
 tam in REGNO SICILIÆ ET
 TERRA prædictis quam alibi consisten-
 tia adiutor vobis, & eis ero ad retinendum,
 defendendum & recuperandum, ac recupe-
 rata manu tenendum contra omnes homi-
 nes.

Vniuersas & singulas conditiones supra-
scriptas & contentas in presentibus lit-
teris Apostolicis, super IPSORVM
REGNI ET TERRÆ concessione
confectis, & omnia & singula quæ cōtinē-
tur in eisdem litteris, plenariè adimplebo,
& nullo vnquam tempore veniam contra
illa: & maximè, quod ego nunquam per me,
vel alium, seu alios quoquo modo procurabo
vt eligar, vel nominerim Regem vel Impe-
ratorem Romanorum, seu Regem Teutoniæ,
aut Dominū Longobardiæ, vel Tusciæ, seu
maioris partis earundem? & si electio de me
celebrari contigerit: nullum huiusmodi ele-
ctioni, seu nominationi assēsū præstabo, nec
intromittam me modo aliquo de eorum, vel
alicuius ipsorum regimine, neque etiam de
ciuitate Beneuentana & suis pertinentiis,
seu Campania, vel Maritima, Ducatu Spo-
letano, Marchia Anconitana, Patrimo-
niò beati Petri in Tuscia, Massa Trebaria,
Romandiola, alma Vrba, in ciuitatibus
Perusina, Ciuitate Castelli, Bononiensi,
Ferrariensi & Auenionensi, Comitatu Ve-
naßini, seu in alijs terris quibuscumque Ve-
stris & demanijs, seu feudis ipsius Ecclesiæ
vbilibet constitutis ex successione vel lega-

to, aut venditione, seu donatione, seu alio quouis titulo, vel contractu: nihil unquam mihi acquiram seu vendicabo, seu potero acquirere, vel quomodolibet vendicare; & nihil unquam recipiam vel habebo, vel potero recipere, habere vel retinere in illis; neque ullam potestariam, capitaniam, vel rectoriam, nullumque aliud officium recipiam, seu accipere potero, habebo, vel retinebo, aut habere, seu retinere potero in eisdem, aut ipsorum aliquo; nec etiam occupabo, aut occupare permittam, seu faciam præmissa, vel partem aliquam eorundem; nec illa offendam vel molestabo; nec etiam Romanam Ecclesiam quoquo modo sub censuris, pœnisque spiritualibus & temporalibus in superscriptis conditionibus & in feudationibus contentis; quas hic haberi volo in singulis partibus alias pro specificè repetitis etiam & expressis.

Fuit iste
Antipapa
dictus Felix
Quartus.

Item perditionis alumno Amedeo hæretico & schismatico, à fide devio, & ab ipsa Ecclesia præciso & sententialiter condemnato, eiusque sequacibus & dantibus ei auxilium, consilium vel fauorem non dabo quouis modo per me, seu alium, seu alios directè vel indirectè, publicè vel occultè au-

xilium, consilium, vel fauorem; nec ab aliis quantum in me fuerit, si impedire potero, dari permittam, sed eos iuxta posse meum, donec conuertantur, persequar & inuadam. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euan-gelia. Hactenus homagium & iuramē-tum intextum in ipsa Alphonsi ratifi-catione, vbi in fine: Datum Neapoli a-pud maiorem Ecclesiam per manus mei præ-dicti Regis Alphonsi, anno à Natiuitate Domini millesimo quadringentesimo qua-dragesimo quinto, die secunda mensis Iunij octauæ Indictionis, regnorum nostrorum anno trigesimo, huius verò Siciliae citra Pharam regni vndecimo. Hæc ibi.

Qui cauillantur, ex eo quod semel eius ratificationis exordio scriptum in-uenitur, inuestituram Eugenii esse de regno Siciliae citra Pharam, non nisi pro eo ratificationem factam esse conten-dunt. Verùm cum ipsum ibi ab eo inte-grum Eugenij diploma recitetur ver-batim, in quo centies reperitur, dari ab eo inuestituram de vtraque Sicilia, sic-que formādum homagium & iuramē-tum, quod ibi cum Eugenij bulla recē-suerit atque descripserit in ipsa sua rati-

ficatione: quomodo ex ipsomet non conuincitur mendacium, vt amplius dubitandi locus reliquus esse nō possit, cum præsertim decreto Eugenij ibidē descripto iunctum sic fuerit ab eo vtrūque regnum, vt non licuerit ipsa ab inuicem leparari?

Reuocata
Ecclesiæ
iura,

Recitantur autem in ratificatione facta ab eodem Alphonso omnes conditiones ab Eugenio propositæ, à se autem acceptæ atque ratæ habitæ, iuratæ, atque subscriptæ, & ipsæ quidem, quib⁹ omnia Ecclesiæ iura collapsa, à Regibus vsurpata reuocantur in pristinum vsum, quæ vendicarent ipsam Ecclesiã in pristinam libertatem; præcisus vinculis omnibus tyrannicæ Monarchiæ, iisdem planè & amplioribus appositis conditionibus, quas superius recitatas legisti ex diplomate Clementis Papæ IV. de inuestitura facta Carolo Regi: vt non sit, quod possit desiderari ad perfectam extinctionem infaustæ Monarchiæ, & absolutissimam restitutionem Ecclesiasticæ libertatis.

Vt autem prosequamur de reliquis dicere. Ex nouo accidente, noua rur-

fus regni diuisio facta est. Sicilia enim insula cum regno Aragoniæ ad Ioannem eius fratrem, quod Alphonfus legitima prole careret, transiit, cuius filius & successor fuit postea Rex Catholicus. Qui quidem Ioannes cum absq; inuestitura ab Apostolica Sede accepta regnaret, nec peteret: Pius Papa II. concessit inuestituram Ferdinãdo Alphonfi filio naturali de vtraque Sicilia, año millesimo quadringētesimo quinquagesimo octauo. Extat ipsum Pontificium diploma de inuestitura vtriusq; Siciliae facta eidem Ferdinando, quod incipit: *Diuina disponente clementia, per quam Reges regnant & Principes imperāt,* &c.

In quo primùm mentio habetur de inuestitura, facta ab Eugenio Papa Quarto eius patri Alphonso expressissimè de regno vtriusque Siciliae, deque alia itidem de vtroque regno facta ab Eugenii successore Nicolao Papa Quinto eidem Ferdinando post obitum patris sui, quem habilitasset ad vtriusque regni successionem, simulque posteros omnes. In eodem pariter omnes & sin-

Ferdinandi
Alphon.
filii in ve-
stit.

gulæ recensitæ habētur inter alias multas conditiones illæ, quibus detestabilis Monarchia proscriberetur omninò, & sancta libertas Ecclesiæ in omnibus restitueretur, atque conseruaretur illęsa in suis õnibus iurib⁹ & priuilegiis, cum iisdem planè conditionibus & capitulis, quæ superius sũt recitata in Caroli Regis inuestitura per Clementem IV. facta. Nam in ea sigillatim sunt posita, ad verbumque repetita omnia illa, cum solita detestatione & prohibitione omnium legum, quæ à tribus illis tyrannis, siue à Ioanna Regina, siue ab aliis promulgatæ fuissent. Extat ipsum diploma vna cum subscriptione testiũ; datum anno Domini millesimo quadringētesimo quinquagesimo octauo, quarto Idus Nou. Pontificatus Pii Secundi Papæ anno primo. Cui mox subiicitur ratificatio ipsius Ferdinandi, habita sæpius expressissima mentione de facta & ratificata inuestitura Sicilię vtriusque vltra & citra Pharam. Vt nihil penitus sit, quod in iis desiderari possit. Sed & Sixtum Papam Quartum eãdem inuestituram, à Pio Secundo factã de

Sixti Pap.
ix. confir-
matio.

DE MONARC. SICILIAE. 121
e Sicilia, & terra quoque citra Pharū,
idem Ferdinando ijsdem conditioni-
us confirmasse: ex eius apparet diplo-
mate, dato anno primo sui Pontifica-
us, Redemptoris verò anno millesimo
quadringentesimo septuagesimo pri-
mo.

Ipse etiam Ferdinandus Rex profi-
ciens in futurum, egit apud Innocē-
ium Papam Octauum, vt inuestiret
le regno Siciliae, & terra citra Pharam
ilium suum primo genitum Alphon-
ium, tunc Ducem Calabriae, nec non
eiusdem Alphonſi filium primo geni-
um Ferdinandum tunc Capuae Prin-
cipem itidem de regno Siciliae & terra
citra Pharam, in qua solemniter facta
inuestitura omnes illae positae & descri-
ptae fuerunt conditiones pro libertate
& immunitate Ecclesiastica, tam loco-
rum, quam personarum, quas conscri-
ptas superius legisti inuestitura à Cle-
mente Papa Carolo Regi facta, conti-
nentes libera iura appellandi ad Apo-
stolicam Sedem, & abrogationes legū
Friderici, siue aliorum quorumcunque
contra libertatem Ecclesiasticam edita-

De inue-
stitura fa-
cta Ferd.
filio, & ne-
poti ab In-
noc. Pap.
VIII.

rum: ita vt ne vel minimum quidpiam prætermiſſum,vei diminutum à recitatis ſuperius iſdem conditionibus inueniatur.

Facta eſt eiufmodi inueſtitura, datū-que diploma Romæ, anno Redemptoris milleſimo quadringenteſimo nageſimo ſecundo, pridie Nonas Iunij, anno eiufdem Innocentij Pontificatus octauo. Cuius eſt exordium: *Romanus Pontifex inter curas multiplices, &c.* Habemus exemplaria eiufdem inueſtiturę in Vaticana bibliotheca; authentica verò originalia in archiuo in caſtello ſancti Angeli aſſeruantur.

De Iulij
Pap .ii in-
ueſtitura
facta Fer-
dinando.
Cath.Reg.

Sed modo dicendum de alio Ferdinando, cognomēto, Catholico, qui de Sicilia citra Pharum à Iulio II. Papa inueſtituram accepit, cum tamen Siciliae ultra Pharum regnum, quod ſuccedēs (vt dictum eſt) Ioanni patri acceperat, abſque inueſtitura aliqua poſſideret. Sed quæ ratio, vt Siciliae citra Pharum peteret inueſtituram ab Apoſtolica Sede, Siciliae verò ultra Pharum minime? cum æque vtriuſque Siciliae domini-um penes eandem Apoſtolicam Se-

DE MONARC. SICILIÆ. 123
em effet, & sicut illius, ita & istius in-
stituram conferre consueuerint Ro-
ani Pontifices à primis temporibus,
in ea, Sarracenis expulsis, sunt potiti
orthmanni, & Robertus Guiscardus,
si primus inuasit, & frater eius Roge-
us, qui plene possedit (vt pluribus de
regulis dictum est superius suis locis)
ut & posterì, vsque ad tyrannos Cõ-
radum, atque Manfredum, & Corradi-
um, de Sicilia ultra Pharum, sicut de
Sicilia citra Pharum, quam vocant,
que ab Apostolica Sede acceperunt
inuestituram.

Sed num quia non accepit Petrus,
de quo superius dictum, bene factum
robore potuit, cum quantumlibet iu-
re, vt sibi visum est, eam vendicasset à
Carolo? nunquid ab ipsa Sede Aposto-
lica potuit abstulisse dominium, quod
posterioribus, ijdemque prudentioribus
Reges sunt venerati, Fridericus Secũ-
us, Tertius, & alij superius recensiti,
ui ab ipsa Sede Apostolica non alte-
us, sed vtriusque Siciliæ inuestituram
à Apostolica Sede petierunt, & acce-
perunt? Sed nunquid Iulius, qui Sici-

liæ citra Pharum tantum inuestituram
 petenti tradidit Ferdinando, voluit Ec-
 clesiæ Romanæ iuribus super Siciliam
 vltra Pharum aliquid derogatum con-
 tra omnia prædecessorum diplomata?
 vel eius successores Romani Pótifices,
 qui ad instar Iulij successoribus Regi-
 bus inuestituram concessere Siciliae ci-
 tra Pharum, demptum & abrogatum
 voluerunt dominium directum, quod
 semper habuit eadem Romana Eccle-
 sia in regno Siciliae vltra Pharum? mi-
 nime gentium. Siquidem de ea re priui-
 legia per singulas inuestituras diuersis
 collatas vsu recepta, probata, confirma-
 ta, atque adeò stabilita fuere, vt ad ab-
 rogationem eorum, specialem mentio-
 nem requirerent, & causam magnam
 exposcerent. Cum igitur à nullo peni-
 tus Romanorum Pontificum iisdem vel
 in minimo derogatum possit ostendi:
 eadem Ecclesiæ Romanæ iura suo ro-
 bore integra permanere quis est qui ne-
 gare præsumat? Ceterum ipsi Romani
 Pontifices vti patres ista interdum to-
 leranda, pro temporum ratione, & dis-
 simulanda putarunt ad tempus, timen-

s ad iracundiam prouocare filios
 os.^a Sed nunquid dormiet vel dor- ^{a Psal. 120?}
 itabit, qui custodit Israel, vt non sit
 : his exacturus rationem? non pu-
 . An patietur ipse cuius sunt ista,
 : trus, ^{b Act. 5.} qui de suo ipsorum vendito a-
 o exigens seuerus exactor à dominis
 tionem, eosdem partem pretij occul-
 ntes, obtegentes fraudem mendacio,
 terfecit spiritu oris sui? non certè.

Quod verò magnoperè admiramur
 ud est; quomodo in inuestitura, facta
 rdinando Catholico à Iulio Papa,
 urpata adeò reperitur inuersio nomi-
 im, vt per Siciliam & terram citra
 harum, non vtraque Sicilia intelliga-
 r, cum semper à maioribus, ex quo
 iam facta est ante Carolum Primum
 uestitura Henrico Anglorum Regi,
 per eum eius filio Eadmundò, & sic
 ceteris omnibus vsque ad hæc tem-
 ora Iulij, in omnibus inuestituris, &
 rum per Reges exhibitas ratihabi-
 ones, in illis verbis frequēter adhiberi
 litis, Sicilia cum terra vltra pharum,
 u Sicilia, & terra vltra Pharú, semper,
 quàm, per hæc verba intelligi volue-

runt vtramque Siciliam, vltra Pharum videlicet, & citra Pharum? At in dicta Iulij inuestitura per eadem verba, Sicilia & terra citra Pharum, seu, Sicilia cū tota terra citra Pharum, nisi Siciliam citra Pharum intelligi debere, de qua facta legitur inuestitura contendunt. Ceterum si verba illa more maiorum sunt intelligēda, haud dubium de vtraque Sicilia Ferdinandum dixeris accepisse, dum sic ipse iurat:

Ego Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliae citra Pharum, & Hierusalem, plenum homagium ligium & Vassallagium faciens vobis Domino nostro. Domino Iulio Papæ Secundo & Ecclesie Romanæ pro regno Siciliae & Hierusalem, atque tota terra, quæ est citra Pharum, vsque ad confinium terrarum ipsius Ecclesie, excepta ciuitate Beneuentana, &c. Et inferius, ex parte hæredum & successorum: In proprio, inquit, iuramento fatebuntur, & recognoscent expressè, regnum Siciliae & Hierusalem ac totam terram eorum, quæ est citra Pharum vsque ad confinia, vt supra. Pergit: Et meua liberalitate Sedis Apostolicæ, & nostra sibi suisque hæredibus & successoribus fuisse

cōcessa, ipsosque recepisse & tenere regnum Siciliae & terram huiusmodi à nobis, & dicta Romana Ecclesia, &c. Quæ inquam verba, si posita sint eo sensu, quo poni vsque ad ea tempora consueuerunt in omnibus inuestituris: respiciè ac religiosè confecta est, vt facta dicatur inuestitura de vtraque Sicilia, etiam si de Sicilia citra Pharum tantum factam inuestituram, sit dictum superius: si verò alio sensu quam sonant sint posita, ecce in verbis captio, & deceptio. Ceterum Iulius Papa, qui rebellionem Alphonsi Ferrariæ Ducis, & aliorum magnoperè urgebatur, egebatque auxilio (vt ipse ibi testatur) eiusdem Ferdinandi contra rebelles, atque tyrannos: haud de inuestitura Siciliae ultra Pharum explicatius agendum existimauit; cum tamen nequidquam iura Apostolicæ Sedis super idem regnum Siciliae ultra Pharum dimisisse eo diplomate, vel alio, neque aliquis successorum, qui eadem verborum forma conceperit inuestituras à se factas siue Carolo Quinto, siue Philippis Regibus, dici possit, ita vt in omnibus penitus remaneant integra necesse

128 CÆS. BARONII TRACT.
fit iura Apostolicæ Sedis in regno Sicilia
ultra Pharus, sicut & citra Pharus,
quæ possidet.

Quibus à Nicolai Papæ II. tempore,
per spacium quingentorum ferè anno-
rum possessis per inuestituram ab eo
factam Roberto Guiscardo, & per suc-
cessores Romanorum Pontificum suc-
cessoribus Northmannis Comitibus,
Ducibus atque Regibus, & post eos
Constantiæ & eius filio Friderico, inde
Anglorum Regi, deinde Carolo &
successoribus Andegauensibus, postea
Fridericis, Secundo, & Tertio Arago-
nensibus, inde Alphonso, & eius filio
Ferdinando notho atque nepotibus: &
his omnibus exhibitis semper inuesti-
turis cum cõditionibus omnibus, qui-
bus sunt iura Ecclesiasticæ immunitatis
semper conseruata in omnibus integra
& illæsa, iisdemque à nemine Romano-
rum Pontificum reuocatis speciali ali-
qua, quæ exigebatur, ab rogatione, de-
rogatione, abrenuntiatione, & sic alteri
facta expressa concessio ne: quomodo
absque speciali facta inuestitura ab ipsa
Apostolica Sede verè do min a, de regno

Siciliæ ultra Pharum, illud ab eis dici potest legitimè possideri, & non potius occupari, & præter omne ius fasq. violentia detineri? Cum ostendendum sit, quando vel quomodo semel ab eius directó dominio excidit Apostolica Sedes, vt absque inuestitura per eum facienda possit à quopiam illud regnum legitimè possideri. At hæc cursim modo, suis autem temporibus agendum pluribus.

Sed quod polliciti sumus ea etiam, licet breuiter, de his quæ spectant ad rerum vsum, insinuare: de his acturi, incipiamus ab eo tempore, quo sub Innocentio Papa Tertio ipsa malè cœpta extincta est Monarchia, perueniamusque vsque ad Carolum Quintum, quo restituta ponitur, per quæquæ secula, ætates omnes, in quibus ostendamus iugem continuatamque possessionem omnium iurium Romanæ Ecclesiæ in omnem Ecclesiam Siciliæ, etiã ultra Pharum. Ecce Innocentius ipse Visitatorem mittit illuc plenissima facultate, ea quæ opus essent agēdi, Cardinalem Episcopum Ostiensem. Extāt

Vsus rerū
in possessio-
ne iuriū
Apost. Sedis.

adhuc datæ litteræ Apostolicæ ad Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & alios. Innoc. Registr. to. 1. lib. 1. epist. 415. Insuper misisse reperitur rursus Legatum presbyterum Cardinalem sancti Laurentii in Lucina, ut apparet in 2. & 3. ca. sub. tit. de offic. deleg. extr. Adhuc etiam constituisse Legatum Syracusanam Episcopum, ut habet epi. 511. lib. 1. postea verò alia occasione misisse item Legatum à latere Gerardum diaconum Cardinalem sanctę Marię in Porticu, ut patet ex litteris ipsi datis pluribus eiusdem argumenti lib. eod. epist. 571. 572. 574. Rursus post hæc Legatos misit à latere Iulium presbyterum Cardinalem tituli sancti Stephani in monte Cælio, & Gerardum diaconum Cardinalem sancti Hadriani, ut apparet ex litteris illis datis. epist. 573. lib. 1. Causas insuper deferri solitas ad Sedem Apostolicam, & ab illa delegatas diuersis eiusdem Insulæ Episcopis, docent aliæ eiusdem Pontificis litterę. epist. 180. 310. 576. lib. 1. & lib. 2. epist. 14. hæc quæ cursim legendo inuenimus in cuso primo tomo epi-

DE MONARC. SICILIÆ. 131
stolarum eiusdem Innocentii Papæ
Tertii, cum alioqui nec omnes datæ ab
eo epistolę inueniantur, plurimas ex
eis excidisse constet: alię verò in aliis
voluminibus antiquitus scriptę in Va-
ticana bibliotheca asseruantur, ex qui-
bus aliqua ad rem spectantia voluimus
deprompsisse; hicque non eas descrip-
sisse, sed indicasse tantum, signasseque
loca, vt si velit Lector, consulere ipas
possit.

Post alia namque habetur in iisdem,
quod idem Pontifex anno quinto sui
Pontificatus misit in Siciliam R. sancti
Marcelli presbyterum Cardinalem, &
cum eo consobrinum suum Iacobum
Mareschal cum amplissima facultate.
Extant de his litterę Apostolicę tomo
tertio epistolarum eiusdem Pontificis.
Incipiunt: *Opera testimonium perhibent
Veritati, &c.* Rursus anno septimo sui
Pontificatus misisse reperitur Legatum
in Siciliam G. diaconum Cardinalem
sancti Hadriani, cui suas vices tribuit
tam in spiritualibus, quàm temporali-
bus. Datæ de his litterę incipiunt: *E-
gressus satan, &c.* Extant libro septimo.

132 CÆS. BARONII TRACT.
Et ad Regem Siciliae Fridericum, ut eiusdem Legati monitis, & consiliis acquiescat. Incipit epistola: *Regiæ excellentiæ litteras, &c.* Et ad eundem Legatum litteræ de optimo statu regni instituendo.

Continua-
ta possessio
sub Hono-
rio Tertio.

Eius verò successor Honorius Papa Tertius, cuius epistolarum adhuc extant volumina, nihil magis curasse videtur, quam ut iura Romanæ Ecclesiæ in Sicilia integra seruantur: sicque cum cōcedit priuilegia Archimandritæ Messanensi, saluis Ecclesiæ Romanæ iuribus id se facere contestatur epistola 43. libro primo, data Kalendis Nouembris, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo sexto, Pontificatus anno primo. Litteris quoque sæpè redarguit Regem ipsum, quod se immisceat electionibus, & aliis iuribus Ecclesiasticis: cum ipse Rex Fridericus se id nec cogitasse facere excuset. Extant de his litteræ 527. libro tertio, & 531. Regis verò epistola 572. ad eundem Honorium Papam, quibus excusans, hæc inter alia ipse Rex ait: *An fortè nos ignorare creditis, quia qui præsumunt offendere sanctam*

matrem Ecclesiam, ipsi bibunt in calice Babylonis? &c. Cuius Friderici Regis tē pore quamuis idem Honorius Papa eū experiretur aduersum, nihilominus liberam in regno Siciliae iurisdictionem exercuisse reperitur, nimirum indixisse collectā de persoluenda vigesima omnium Ecclesiasticorum reddituum, pro subsidio Terre sanctæ. Cuius causa legationem instituit ad ipsum Siciliae regnum. Extant de his littere Apostolicæ 104. 359. datæ anno primo Pōtificatus. Rursus de alia collecta indicta pro Templariis epistola 131. libro tertio, data anno tertio sui Pontificatus. Insuper de appellationibus ad Sedem Apostolicā extat epistola eiusdem Honorij Papæ sexcētesima, data anno secundo sui Pōtificatus ad Syracusanum Episcopum, cum tempore Innocentii Papæ ad Sedem Apostolicam appellasset: cuius causæ iuribus inspectis idem Honorius aduersariis perpetuum silentium indixit.

Sub Inno:
cētio Pap.
Quarto.

Successor Honorij post Gregorium & Cælestinū Innocentius Papa Quartus duos Legatos in Siciliam misisse

reperitur anno tertio sui Pontificatus, nempe S. presbyterum Cardinalem sanctæ Mariæ trans Tiberim, & R. sanctæ Mariæ in Cosmedin diaconum Cardinalem, amplissima concessa eisdem facultate. Extant de his eiusdem Pontificis litteræ ad Archiepiscopos, Episcopos, & Abbates, atque Barones eius regni. Est undecima eius anni tertii epistolarum, quæ incipit: *Nostra ferventer in hoc aspirat affectio, &c.* Alia rursû ad eosdem Legatos, cum tribuit eis facultatem beneficia conferendi. Est 14. ordine incipit: *Si circumspector Dominus, &c.* Insuper idem Pontifex post hæc reperitur misisse Nuntios in Siciliam. Extant de his litteræ Apostolicæ, datæ Lugduni anno eius Pontificatus octavo, mense Februarii. Est earum exordium: *Latentur cali, &c.* Et ternæ aliæ quæ sequuntur, eiusdem sunt argumenti. Alię insuper, quibus continentur collationes beneficiorum eiusdem regni Siciliæ factę diuersis.

Sed quod tēdio putamus fore Lectori, si successorum singulorum Pontificum Romanorum hic nimia proli-

xitate describere velimus singula, siue de appellationibus ad Apostolicam Sedem ex eodem Sicilię regno delatis, siue de legationibus ab eadem Sede in Siciliam missis, aliisque iuribus liberè iugiter administratis: satis esse putam⁹, si missis cęteris; coniungamus postrema prioribus, quibus significetur, eadē ipsa, quę actitata videmus, etiam vsque ad dicta tempora Caroli Quinti Imperatoris perseuerasse, nec vnquam penitus desisse. Progredientes igitur ex Vaticanę bibliothecę epistolarum voluminibus antiquorum Romanorum Pontificum, diuertamus aliquantisper ad Tabularium Camerale, ex cuius aliquibus scriptis libris, ista in exemplū perseuerantis vsus adduxisse sufficiat.

In libro bullarum primo Bonifacij Papę Noni, qui in dicto Tabulario, siue archiuo Camerale vsque hodie asseruatur, in primis bulla habetur, qua mandatur Nuntio Sedis Apostolicę in regno Sicilię restitutio rebellium. Data Romę quarto Kalendas Februarii anno primo Pontificatus. Hęc fol. CXV.

Alia bulla insuper, qua datur facul-

Nuntii pro
diuersis
negotiis
in Sicilia
soliti com-
morari.

tas eidem Nuntio absoluendi excommunicatos ob violētas manus iniectas in clericos. Data Romę vt supra, fol. CXVII. & fol. CXIX. habentur insuper litterę Apostolicę, quibus datur facultas Nuntio Apostolico in regno Sicilia colligendi decimas. Data habentur Romę tertio Kalen. Februarii anno primo.

Nuntii ex-
actores.

Rursum alia bulla, qua datur facultas eidem Nuntio in Sicilia consistenti, exigendi charitatum subsidium ab omnibus bona Ecclesiastica possidentibus, pro supportandis Apostolicę Sedis oneribus. Data Romę tertio Kal. Februrarii, anno itidem primo Pontificatus eiusdem. ibi. fol. CXXV. Eidem Nuntio facultas mittitur concedendi com meatum octo nauibus Alexandria soluentibus. ibid. fol. CXXIX. & CXXXI. Facultas eidem Nuntio datur dispensandi super defectum natalium. fol. CXXXI.

Anno verò secundo ipsius missus reperitur in Siciliam ab eodem Pontifice Nicolaus de Summa ripa ad componēdas controuersias eiusdem Sicilia regni.

gni. Extrat de his bulla data Romę quarto Nonas Iulii. fol. CXXXV. & sequēti fol. CXXXVI. facultas concessa componendi cum proceribus, de censibus non solutis Romanę Ecclesię debitis. Quo pariter anno deputatur ab eo dem ad regnum Sicilię Raymundus de Baucio de Vrsinis Confalonarius Papę. Est de his bulla data Idibus Augusti fol. CLXI.

Anno autem Pontificatus quarto a lię datę habentur litterę Apostolicę quarto Kalendas Decembris ad Apostolicę Sedis Nuntium, cum ei tribuuntur pro expēsis quotidianis decem floreni aurei à Clero eiusdem regni exigendis: Extant fol. CCXXII. libro secundo.

Libro verò tertio bullarum eiusdem Bonifacii Papę Noni est bulla de Commissario deputato in Siciliam contra occupantes bona Ecclesię Panormitanę. Data Romę Idibus Nouembris āno septimo, ibid. fol. X. qua die etiam habetur data alia bulla de simili cōmissione contra occupatores bonorū Sedis Apostolicę in Sicilia.

Nuntij defensores rerum ecclesię.

Libro ultimo Clementis papæ Sexti diploma extat, quo Guillelmus Episcopus Nazarenus deputatur Nuntius Apostolicę Sedis, & Collector in regno Siciliae ultra Pharum loco Theobaldi Archiepiscopi Panormitani defuncti. Datum habetur Auenione tertio Kalendas Februarii anno primo. *ibid.* fol. DXXXII.

Exactores
spoliorum
constituti
in Sicilia.

In eodem Camerali Tabulario inter monimenta Innocentii Papę Sexti habetur bulla, qua committitur Apostolicę Sedis Nuntio in regno Siciliae cõmoranti exactio spoliorum defuncti Episcopi Agrigentini. Data vndecima Kalendas Feburarii anno quarto Pontificatus eius. *ibid.* fol. CXCII. & duodecimo Kalendas Martii. Eodem anno quarto Põtificatus eius habetur data bulla, qua committitur Episcopo Catanensi exactio omnium spoliorum Siciliae.

Eiusdem verò Innocentii Papę Sexti tempore Nicolaus de Aragonia S. R. E. Cardinalis, commentarium scripsit de iurisdictione quadruplici demonstrata Romanę Ecclesię in regnum Si-

ciliæ. Extat volumen antiquitus scriptū in Vaticana bibliotheca, vnà cum aliis eiusdem auctoris commentariis.

Successor Innocentii Vrbanus V. reperitur misisse Nuntium & collectorē decimarum in Siciliam vltra Pharum Dominicum de Saffonorio canonicū Beneuentanum. Extant de his eius literæ datæ anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo octauo, Pontificatus eius anno sexto, die decima sexta Maii.

Ex libro tertio Apostolicarum litterarum Ioannis Papæ vigesimi tertii extant literæ Apostolicæ, quibus Arago de Malaspina decerritur Reformator in regno Siciliæ in rebus tēporalibus, cui pro expensis persoluantur viginti-quinque floreni à Clero Siciliæ qualibet die. Conceditur eidem facultas cōferendi canonicatus & alia beneficia Ecclesiastica. Datæ habentur literæ decima quinta Kalendas Nouembris, anno secundo eius Pontificatus. fol. CXVI.

Reformatores missi in Siciliã,

Insuper etiã consueuisse frequenter Apostolicam Sedem in Siciliam Col-

Collectores missi
à Romanis
Pont in
Siciliam.

lectores mittere, cum vetera recensita, tum recentia sunt exempla. Extant enim in eodem Tabulario Camerali Martini V. litteræ Apostolicæ, quibus quidam Cypressus Balauerius deputatur in Sicilia Collector reddituum & fructuum quorumcunque Camera Apostolicæ debitorum. Datae habentur Constantiæ, decimo Kal. Octobris, anno primo Pontificatus eius. *ibid.* fol. II. Nouissimè verò reperitur, quod Paulus Papa Tertius misit etiam speciatim in Siciliam Collectores Tobiam Palaucinum, & Lucam Iustinianum deputatos ad colligendum subsidium medietatis veri anni valoris (vt verbis vtar litterarum Apostolicarum) omnium fructuum beneficiorum ecclesiasticorum. Missi sunt autem iidem idipsum præstare per vniuersam Italiam: adeò vt nihil minus iuris in Sicilia, quam in ceteris Italiæ prouincijs vsque ad nostra tempora sibi Pontifex vëdicaret. Quod quidem de his scriptum diploma extat in libro impositionum Camera Apostolicæ, datum in eadem Camera Apostolica, vltima Februarij, anno Domini

millesimo quingentesimo quadragesimo tertio, pontificatus verò ipsius anno nono, ibid. fol. CLIV. Ista sunt quæ spectant ad ipsam rerum usum, quæ cursim rem agenti licuit reperisse.

Siautem Deus concesserit, ut in *Annalium* prosecutione futura tempora disquiramus, locupletiores de his tractatione pollicemur ex vberiori messe colligendam, quibus appareat, quantâ scriptis omnibus reclamantibus, iuribus omnibus contradicentibus, cælo terraque testantibus, Apostolica Sedes in regno Siciliae patiatur iniuriam; & sentiat suorum iurium detrimentum, & inauditam hæcenus inter Catholicos ignominiam subire cogatur, rebus ipsis (quod est grauius) in deterius prolabantibus. Nam quæ est in his graue passa dispendium, & adhuc grauiori in dies in eodem regno afficiatur opprobrio, iamque à tempore Caroli V. experta planè intolerabile in spiritualibus & temporalibus damnum, cum in temporali dominio domina ignoretur, & in spirituali esse nesciatur, quod est, Vniuersalis Ecclesia; cum in his quæ

Auctoris
iustæ que-
relæ pro-
mouendæ.

pua Ecclesiæ Romanæ iura inuenirentur esse disposita. Nam audi quæ mascula voce, energia virili, vigore sacerdotali in Henricum Imperatorē, istiusmodi iura Ecclesiastica inuadentem Desiderius, idemque Victor Papa Tertius, cū ei in faciem restitit, verba protulit: *b Sedes enim, inquit, Apostolica domina est nostra, non ancilla, nec alicui subdita, sed omnibus prælata; & ideo nulla omnino ratione sub iugum à quoquam mitti potest. Quod si à Nicolao Papa factum est: scilicet vt arbitrium expectaretur Imperatoris in electione Romani pontificis, quod vt dictum est, falsò prætendebatur: iniuste profectò & temerè præsumptum est: non tamen cuiusquam stultitia vel temeritate amittit Ecclesia dignitatem suā.* Hæc ipse. Quæ etiam eodem tempore Deusdedit Cardinalis tituli Eudoxiæ (de quo suo loco dictum) scripto insigni volumine ad eundem Victorem Tertium Papam, pluribus argumentis asseruit. Sed & S. Brunus Episcopus Signiæ, & cum eo plurimi alij Episcopi & Cardinales in Concilio Romano coegerunt paschalem papam reuocare,

*b Chron.
Cass. lib. 3.
c. 49.*

quæ contra Romanæ Ecclesiæ iura promississet Henrico Imperatori, vt suo loco inferius dicturi sumus.

Cum alioqui in confesso sit apud omnes, priuilegia ab Apostolica Sede collata, non debere contra eandem Ecclesiam militare. In quam sententiam Nicolaus Papa, idemque Sanctus, eius nominis Primus, in decretali epistola, quam scripsit ad Henricum Archiepiscopum Turonensem, quam superius suo loco reddidimus, vbi agit de priuilegio ab Apostolica Sede cōcesso Rheimensi Ecclesiæ, quo eius Archiepiscopus Hincmarus contra ipsam abuteretur, hæc inter alia habet: *Sic Apostolica Sedes aliena iura custodit, vt sua non minuat; sic honorem debitum dat, vt suum non tribuat alienis. Nam & arma illi à nobis collata, ita volumus vt pro eo sint valida, vt potius pro nobis, vbi necesse est, non contra nos firmitatem obtineant.* Hęc ipse, qui de priuilegio Apostolicæ Sedis agēs, quod ipsa præsideat Ecclesijs omnibus, & ab omnibus exigat obedientiam, hæc habet, scribens ad Carolum Francorum Regem: *Quæ tanta Sedis Apostolicæ pri-*

*uilegia vsque ad mortem, ope freti diuina,
 prædecessorum meorum vestigia sequendo,
 cassari taliter minimè patiemur. Et quod
 ad eam omnes appellandi, nullius obice
 priuilegij, habeant facultatem, subiicit
 ista: Priuilegia namque Romana Ecclesiæ,
 totius sunt Christi (vt ita dicamus) remedia
 Ecclesiæ Catholicæ: priuilegia, inquam,
 Petri arma sunt contra omnes impetus pra-
 uitatum, & munimenta & documenta do-
 mini sacerdotum, & omnium prorsus qui in
 sublimitate consistunt, immò cunctorum qui
 ab yisdem potestatibus diuersis afficiuntur
 incommodis. At tanta ista Deo accepta,
 qui eorum est auctor, Angelis & homi-
 nibus reuerenda, qui in eorum semper
 custodiam vigilarunt, ab ipso exordio
 nascentis Ecclesiæ vsu recepta atque
 probata, vnus, sed mutilati, nihilque
 huiusmodi concedentis, diplomatis
 occasione adducenda sunt in discrimē,
 exponēda ludibrio, atque penitus abo-
 lenda? At aboleri non possunt quæ vi-
 uunt in radice sua; sed qui præciditur ex
 eis ramus arefcit.*

Quæ rursus ratio postulat, vt cōtra
 tot Romanorum Pontificum antea &

146 CÆS. BARONII TRACT.
postea data diplomata vnum propo-
natur, deprauatum, omninò concisum,
nunquam à successorum aliquo confir-
matum diploma Urbani papæ, idemque
etiam si germanum, legitimumq. fuis-
set, iam in Rogerij heredibus desinens,
nullius alterius Romanorum pontifi-
cum confirmatione roboratum, immò
contrariis penitus cōstitutionibus res-
cissum & abolutum, post tot secula ob-
liuione sepultum, à nemine Regum,
qui contra Sedem Apostolicam pugna-
uerunt, nec nomine tenus cognitum,
nedum exhibitum vel citatum: hoc ip-
sum, inquam, hoc seculo nostro sub Ca-
rolo Quinto, ad erigendam contra
Romanam Ecclesiam Monarchiam e-
merferit rediuuium? Cuius occasione
flamma semel incensa in dies magis
magisque maioribus incrementis Sicu-
lam depascat Ecclesiam, de qua illud
propheticum iure occini possit: ^a *Oliuā
vberem, pulchram, fructiferam, speciosam
vocaui Dominus nomen tuum: ad vocem
loquela grandis exarsit ignis in ea, & com-
busta sunt fruteta eius. At quæ loquela
grandis? utique malè vsurpatum Mo-*

^a *Jerem. II.*

narchiæ infaustum nomen, quo eadem infelix Ecclesia veluti igne consumpta, redacta suspiret in cinerem. Vnica nobis reliqua spes in nostro Zorobabel, in philippo Tertio, qui incensum restituat templum, & efficiat, vt ^b maior sit gloria domus huius nouissimæ quam prioris, qui ^c & exæquet magnum superbiam montem in planum.

^b Agg. 2.

^c Zach. 4.

Quod vtique æquum est me sentire de tanto Catholico Rege, pietate insigni, virtutum omnium corona fulgente. Cui in his explendis faueat, rogemus iugiter, Spiritus sanctus. Hęc nobis occasione Urbani Papæ diplomatis dicta sunt simplicis stylo, candore animi, ex ^d corde puro (Deum testem inuoco) conscientia bona, & fide non ficta. Ceterum sciat Lector, nos ista hinc obiter occasione Urbani papæ diplomatis tractasse: verum de his quæ ad inuesturas Romanorum Pontificum de regno Siciliae ultra citraque Pharum posita spectant, prolixior atque lucubratior tractatio erit, cum ad ipsa earum tempora, quibus datæ noscuntur, peruenimus, simulque reliqua omnia,

^d 1. Tim. 1.

quæ siue per Legatos vel Nuntios, aut per epistolas cum Regibus, vel Episcopis, Abbatibus aliisue religiosis personis vel laicis ab ipsis Romanis Pontificibus sunt transacta, maiori otio, opportuniorique occasione, reddentes cuncta temporibus suis, ex instituto, omni fide constantia in medium afferemus. Iam verò canentes receptui, quæ post Urbani Papæ datum diploma Salerni sunt secuta, narremus.

ASCANII CAR-
DINALIS COLUMNÆ,
EORVM.

QUÆ CÆSAR CARDI-
nalis Baronius de Monarchia Si-
ciliæ scripsit iudicium.

O btulisti mihi, ex Hispania re-
deunti, XI. ac postremum typis
impressum Historiarum tuarum To-
mum. Plurimis rogasti precibus, vt
quæ de Siciliæ Monarchia scripseras,
excurrerem attentius, & quæ mea de
illis esset sententia, liberè declararem.
Statim, vt id aggredereur, cupidus
hinc me meus tibi gratificandi animus
impellebat: hinc verò, vt ab incepto
desisterem, suadebat imbecilla totius
corporis, præcipuè oculorum valetu-
do, defatigatio immenso mihi itinere
parta, domesticarum, & externarum
occupationū innumera multitudo,

Hoc tu verò, quo tempore, diurnis curis, vacuus aliquid præstare possem, crurium & brachiorum dolor nocturna fluxione ortus, sic me torquet, vt omnem planè mihi, & legendi & scribendi vium adimat. Accessit Marci Antonij Columnensis familiæ Principis pronepotis mei, diuturnus, ac pene mortalis morbus, quo illi grauior, & periculosior, eo mihi molestior, & ad ferendum durior. Verum ad hæc studiadictante natura, prima ab infantia conformatus & cum non cõmittam, vt huiusmodi officia desiderare à me quisquam possit, sic velim existimes, mea in hoc genere opera, nec tibi defuisse, nec vnquam esse, in re qualibet defuturum. Quod enim in ipsa iuuetute Carolo Sigonio, Marco Antonio Mureto, Iacobo Cuiacio adulta, ætate Francisco Bencio, Iusto Lipsio, Arię Montano, & Aloysio Legionensi, ac demum Augustino Valerio, & Gabrieli Paleotto, amplissimis Cardinalibus petentibus impertiui, cur tibi roganti negarem, & cruditione dicendique laude illis

quam simillimo, & virtute præclaro, & mihi eorundem studiorum vſu, atque eiufdem dignitatis ſplendore cōiunctiſſimo? Itaque dicam quid ſentiam ingenuè pro mea conſuetudine, libenter, pro ſingulari in te mea obſervantia : certiffime ſperans forè, vt quidquid dixerim, cum maximo ab amore in te meo proficiſcatur, pro tua Chriſtiana prudentia, & gratum tibi & ratum putes. Materiam quidem cæpiſti rei Chriſtianæ perutilem, nobile, & præclaram, ſed vt ea pretioſior & iucundior ſit ingenii eruditione, eloquentiæ tuæ præſtantia conſequeris. In cæteris Hiftoriarum partibus Immenſis ac plane infinitis, tui nunquã non ſimilis, eruditus, grauis, & eloquens, in hac vero tantus es, vt in illis certare cum aliis antiquitatis ſcriptoribus, in hac te ipſum vincere voluiſſe videaris. Quodcunque multorum annorum ſpatio tot abhinc ſeculis geſtum eſt, geſtum dico? Quodcunque à quouis priuato homine ſcriptũ, cogitatum, ductum, tui beneficio in noſtram memoriam reuocatur, idque

abs te miro suo quidque ordine comprehensum, & tanquam in conspectu nostro positum agnoscimus. Vtinam quod te eruditio, duro, ac nimis acris tylo, vt hæc scriberes, impulerat, siue id fuerit tua in Ecclesiæ bonū caritas, siue suprema, id tibi imperandi potestas, siue spectatissimus tuæ dignitatis gradus, vrbanius omnia dicere suafisset! Et satis veritati fecisses, & Ecclesiæ fortassè magis consulisses, & quæ multi nunc improbant, volentes, nolentesque sibi probata susciperent. Magni sanè refert, quo quidque modo dicatur, & fiat, & ad omnes res non paruum habere momentum solet ratio quædam & methodus. Vt enim in pictura, certo modo lineamēta oris expressa delectant, iisdemque alia ratione depictis, non item eorum qui spectant tenentur oculi; & vt in musica, cum suo quæque modo vox flexa suauiter exprimitur, iucunda audientium aures armonia complentur, eademque grauitur offenduntur, si modus ille, aut contentione vocis aut alteratione mutetur, & motus corporis

ris incompositus irridetur, qui moderatione sibi debita temperatus omnium in se ora oculosque conuertit. Demum, vt ingenium, non quia ipse motus, ad cogitandum acuti, vberes ad explicandum, ad memoriã firmi, magnum propterea arguitur, sed suaui ac modesta eorum, quæ inuenerit, explicatione & ipsius magnitudo ostenditur, & scientia declaratur: sic ea quæ dicimus, mirum est, quantum dicendi modo commendentur, vt interdum plus in modo, quam in ipsa re dicta, positum esse videatur. Eoque magis cauendum est, cû duæ occurrunt opiniones, sibi inuicem aduersantes, quarum vnaquæque suis serationibus tueatur, grauissimorum hominum consensu probata, temporis diuturnitate recepta, ac demum tot summorum Pontificum permisso, regia potestate vallata, tum enim qui vnã probarit alteri omni verborum asperitate deposita veris argumentis & rationibus obsistat. Ita nec irritantur aduersarii: quinimo accidit interdum, vt commixtate differentis, à suæ mentis opinio-

ne dimoti quod illis proponitur, tanquam veritabilius amplectatur. Nā quæ admodū equi aduersus penū cõtumaces, interdum sessore habenas remittente consistunt, sic quos orationis asperitas frangere non potest, sæpè clementia inflectit, & qui terrore & seueritate domari non possunt, indulgentia, & facilitate mitescunt. Hinc sanctissimi patres, cum hæreticis congressi, id vnum propositum habebant, vt quæ illi, summa petulantia, ac procacitate verborū dissidebant omni ipsi modestia, atque iræ remissione improbantur, Christianæ fidei veritatem tuerentur. Hosque, vt idem agamus, etiam atque etiam hortantur. Gregorius quidem Nazianzenus Christianos asserit, nec nimis feruidos, nec nimis segnes esse debere. Hac enim, inquit ratione fiet, vt nec ob defectum steriles & infrugiferi simus, nec ob excessum periclitemur. Æquè namque inutiles sunt iners, ac supina segnities, & imperitus feruor: Illa ad bonum minimè accedēs, hic autem vltèrius cadens. At Basilus seruus domini, inquit, non oportet

litigare, sed mansuetum esse, erga omnes, aptum ad docendum, cum modestia corrigentē eos, qui resistunt. Quod Hilarius egregie docet, quānam ex illo modo orientur incommoda. Non est ambiguum (inquit) omnem humani eloquij sermonem contradictioni obnoxium semper fuisse, quia dissentientibus voluntatum motibus dissentiēs fit quoque sensus animorum. Quod si qua in re seruandum est, in ijs præcipuē sermonibus, qui maximos in Reges instituuntur.

Innumerabilis enim copia suppetit eorum qui ad illos tuendos exquisitissimis rationibus excitentur. Sed quid sanctos commemoro? ipsi prophani authores, quibus nondum vllus Christianæ veritatis splendor illuxerat, hanc modestiam in omni sermone, obseruandam esse præcipiunt. Audi Tulliū. Sed quoniā, inquit, in omni vita rectissime præcipitur, vt perturbationes fugiamus, id est motus animi nimios rationi non obtemperantes, sic eiusmodi motibus, sermo debet vacare, ne aut ira existat, aut cupiditas aliqua aut pigritia

aut ignauia, aut quid tale appareat: maximeque curandum est, vt eos, quibus cum sermonem conferemus, & vereri & diligere videamur. Pressius & clarius alibi. Omnis igitur (inquit) hac in re habenda ratio & diligentia est; primum vt monitio acerbitate, deinde vt obiurgatio contumelia careat. De oratore vero in iaciendo ridiculo, ait, parcendum esse dignitatibus. Quod si in ridiculo, quid in re graui? Tacitus vero Agricolam cum multis, tum hoc vno maximū virū prædicat, quia esset cultu modicus, sermone facilis, idque alibi à quouis summo viro expetit, sit, inquit comis sermo. Mitto Sallustium, qui malam opinionem mortalium mentibus insidentem radicitus euelli, docendo magis, inquit, quam iubendo, monendo, quàm minando.

Nam quid de Seneca dicam? Quo magis Seuera oratio, eo minus oratori fatetur fidem haberi, & in dicendo, & quauis in re, amittit inquit assiduitate seueritas auctoritatem. Demum alijs amissis, vnam eiusdem Sallustij sententiam proferam. In maxima inquit di-

gnitate, minima licentia, neque studere neque odisse, sed minimè irasci decet, qui apud alios zelus seu iracundia dicitur, in imperio superbia appellatur. Quod si cuiquam obseruandum, nobis certe, in hac maxima & Ecclesiastica dignitate summæ proxima constitutis. Non me fugit interdum sanctos patres, cum de re fidei ageretur, in hæreticos acerrimè, nullius habita ratione disse-ruisse, quos & rectè fecisse & ita facere decuisse fatemur omnes. At hic nec de fide agitur, nec de bono ab Ecclesia usurpato, sed ex grauissimorum hominũ opinione permisso. In Regem vero differitur, à maioribus sanctissimis & maximè Catholicis ortum, religiosissime educatum, summa in Deum pietate, singulari morum probitate; egregia animi moderatione præditum, Obediētia verò, & in hanc sanctam Romanam sedem obseruantia tanta, quanta in priuato homine, in religioso viro, ne dum in Principe potentissimo posset optari. Sed dices, quænam sunt ista quæ me acriter nimis dixisse putas? Primo quidē „ pag. 680. sub vocabulo, inquis Mo-

„ narchie, præter Monarchamvnum,
 „ quod vnum caput visibile in Ecclesia
 „ est cognitum, aliud in Monarchia Si-
 „ ciliæ obortum, pro monstro & osten-
 „ to caput Ecclesiæ. Dura nimis & acer-
 „ ba videntur, vt cuius in vna potentia,
 „ & maxima in Deum pietate Ecclesia
 „ vniuersa innixa tuto conquiescit, istan-
 „ dem Ecclesiæ monstrum dicatur & o-
 „ stentum. Nec eorum dissimilia quæ nõ
 „ multo post sequuntur. Quod nec à
 „ Tyrānis ipsis, Ecclesiæ Romanæ per-
 „ duellibus, neque ipsis acerbissimis
 „ Romanæ Ecclesiæ persecutoribus
 „ Monarchiæ nomen vsurpatum. Quo
 „ fit vt Rex Hispaniæ Tyrānus & Eccle-
 „ siæ hostibus deterior sit, qui vnus eò
 „ Regnorum suorum nervos, eò sensus
 „ omnes suos cogitationesq. conuertit,
 „ vt barbaros omnes Christiani nominis
 „ hostes opprimeret, ceteros vero Chri-
 „ stianos reges suo in officio contineret.
 „ Pag. vero 662. Absit longè vt Mo-
 „ narchiæ illius dicatur Vrbanus Ere-
 „ ctor, in contumeliam Dei, & oppro-
 „ brium Apostolicæ sedis. Nec qui
 „ Monarchiam hanc Apostolicæ sedi sub-

DE MONARC. SICILIÆ. 159
 ordinatam tuentur, nec qui de illa scrip-
 sere, Deum aut Apostolicam sedem ali-
 qua vel leuissima contumelia afficere
 voluisse putem. Nam Rex qui ea nunc
 potitur & fruitur, tantum abest, vt id
 aliquādo cogitaret, vt omnia sua regna
 ruere mallet, quam aliqua aut Deo, aut
 huic sacro sanctæ sedi, ipso annuente infer-
 retur iniuriæ nota. Mitto illa pag. 683. I-
 sta sunt quæ manus audax ad sacrilegiũ
 prompta abstulit à recitato Papæ diplo-
 mate. Taceo exclamationem Pag. 684.
 „ O fraudem solennem Cornelia lege
 „ plectendam! Quid tibi Ecclesiastico
 viro Principem corrigenti cum Corne-
 lia lege commune? Hęc ne præcepta
 historiæ? Hęc tibi debitę signa beneuo-
 lentia? Hęc sacrosanctę sedis mode-
 stiam, & Ecclesiastici Imperij vrban-
 itatem decent? Equidem id omne, & ab
 Historico & à viro tui simili, qui ad hunc
 honoris gradum euectus, præcæteris se
 Christianum Antistitem, pium, reli-
 giosum debeat profiteri, quam maximè
 alienum puto. Tandem illa pag. 695.
 admiratione dignum videtur, vnde e-
 merferit, vt falce Apostolica succisi in-

felices palmites iisdem : & quæ sequuntur, & pag. 696. Imitantur plane atque sectantur, qui iisdem, quibus illi legibus Siculam reuocant atque renouant Monarchiam, vide quam longe absint ab illorum imitatione. Monarchiam illi, sede Apostolica obnitente, si multorū annorum, ac sæculorum spatio, Pontifice permittente, tuentur, illi dum se Monarchas crearent, Romanum Pontificem, nullius potestatis esse asserebāt; at Rex Hispaniæ, ceterique qui illum Monarcham Siciliae esse prædicant, & Monarchiam à summo Pontifice diplomate acceptam, & ipsum Romanū Pontificem Christi vicarium, omniū, Dominum esse fatentur, & quavis in re, & obsequuntur & parent. Præterea hæc nec quidquam historiæ profunt, & vix credi potest, quantum & ceteri quibus contraria probatur opinio, & regius ipse animus irritetur. Quæ quidem omnia quicumque perlegerit, asseret potius in Monarchiam te esse, & illius assecras acerrimè inuectum, quam huius rei historiam scribendam suscepisse. Forsan respondes, te non contra Regē,

sed contra Monarchiam, & illius asseclas hæc dicere instituisse, quod in ipso historiæ huius profiteris ingressu. Verū quis maior assecla, quam ipse Rex? Qui non ignarus Monarchiæ personam, à maioribus suis, hæreditario iure acceptam, tot Pontificum auctoritate permissam, grauissimo doctissimorum hominum iudicio probatam, sustinet, tuetur, & regit. Hæc ipse affero, meo ingenio parata, aliorum plurimorum auctoritatibus dedita opera omittis, ne tecum agerem contendendo, sed potius tibi obsequendo, id à me scriptum agnosceres. Neque enim minora possent, aut pauciora contra te, pari stylo atque orationis libertate referri. Præsertim cum me magis deceret, plurima & grauissima quæque, in vnum congesta proferre, quibus contra hanc tam vberiore dicendi licentiam Regem Catholicū pro viribus tuerer, quàm te tam multa contra Augustissimam illius maiestatem inuenisse, quæ diceres, ea abs te rogatus, tibi offero, speroque forè, vt quæ ego amore, ac Christiana pietate & legi & scripsi, eadem tu, & oblata excipias, & legas excepta.

CARDINALIS
BARONII RESPON-
SIO APOLOGETICA AD-
uersus Cardinalis Columnæ iudiciū
de Sicilia Monarchia in XI. An-
nal. tomo.

L Vbrica res est concordia fratrum.
Hoc sentiens magnus ille Patriar-
cha Iacob filios suos in Ægyptum pe-
regrinantes admonuit, dicens: ^a *Ne i-*
^{Geneſ. c. 45} *raſcamini in via.* Et quia res est magni
^{be. 25.} momenti, hinc ait Ecclesiasticus: ^b *In*
tribus placitum est ſpiritui meo, quæ ſunt
probata coram Deo & hominibus, concor-
dia fratrum, &c. Hanc ipſam ſartam te-
ctam inter nos cupiens, in mentem re-
uoco illud Iacobi Apoſtoli, ne ſit inter
^{cc. 3.} nos zelus amarus & contentio; ^c *Vbi*
enim (inquit) zelus & contentio, ibi in-
constantia & omne opus prauum. Vincat
inter nos veritas, ſuperet charitas, & ſic

erimus ambo, nō victi sed victores, hac
 sãcta triumphantes biga salutis. Quod
 enim permolestus esse solet auribus
 audientium eiusmodi horrifonus car-
 dinum stridor, inuitus trahor (Deus
 scit) nolens adducor, obtorto, vt dici-
 tur, collo ad defensionem iustissimam
 scriptorum meorum, quæ pro conser-
 uatione Ecclesiasticæ libertatis, tuen-
 disque Romanæ Ecclesiæ iuribus, pu-
 blicè scripsi, iubente Pontifice summo,
 & promulgauit. Si enim ea indefensa
 relinquerem, idem penè esset ac si dā-
 narem, præuaricatoris nomine dignus,
 dicente Apostolo: ^{d Gal.} *Si enim quæ destru-
 xi iterum hæc ædifico, præuaricatorem me
 constituo.* Cæterum, & quod in eo sta-
 tu sum positus, vt neque si ipse magno-
 pere velim, existimationem meã pro-
 digere possim, cum id conuerterem in
 dispendium alienum: ne molestè ac-
 cipias, si per immensas illas tuis scriptis
 sparsas in me calumnias, non aliunde,
 quam ex iisdem editis à me scriptis, ex
 quibus sunt abs te petitæ, refellam quã
 modestissimè licet. Rem igitur aggres-
 surus, libenter te, Domine Frater ver-

e Philip. c. 4

bis illis Apostoli interpello, *c* *Vt pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda nostra, & intelligentias nostras in Christo IESU Domino nostro.*

I

Iam verò, in quibus nostra scripta reprehendis, suo ordine proferamus in medium. Post multa autem ad excusationem præfatus, hæc habes: *VTI- NAM QUOD TE ERVDITIO, &c. vsque SVASISSET.* Certe quidem^f *Charitas* (ni fallor) *de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta*, id præstare suasit: & *Charitas, quæ congaudet veritati ad ista nos impulit*; Ipsaque zeli nomen accipiens cum potentius vrget & vehementius dominatur, fomenta maioris ardoris sumens ex Ecclesiæ bonis pestundatis, ex eiusdem in primis libertate iam diu exule, iuribusque eius ceteris vndique profligatis, meis exæstuans in præcordiis, ad ea cuncta scribenda ex officio debito requisivit, importunè exegit, compulitque potenter, ex debito, inquam officio, quod non nisi iuratus, ista tueri, amplissimæ dignitatis sum insignia cōsecutus. Ita plane ignis deuorans intima cordis, in amaritudine ani-

f 1. *Timoth.*
c. 1.g 1. *Corint.*
c. 13.

mę meã ita loqui, clamare interdum,
 & exclamare aliquando, vjolenter ex-
 torfit. Etenim summa est & insuperabi-
 lis zeli tyrannis, quæ rapiat quem pos-
 fidet, atque consummet. Audi quere-
 las ab eo correpti Prophetæ: ^a *Tabesce-* aPsal. 118.
reme fecit. zelus meus. Sed desinet mira-
 ri hæc, qui eius summam potentiam
 nouerit, quam sibi vindicet contra
 Omnipotentem. Habetur de his con-
 stans exemplum apud ^b Euangelistam, bIoan. c. 2.
 cum Dominum nostrum IESVM CHRI-
 STVM, mansuetum & humilẽ coe-
 gerit, rabido morso, cor exedente ze-
 lo, post redargutionis verba, verbera
 quoque infligere delinquentibus, cum
 & qui aderant recordati sunt discipuli
 eius, quia scriptum est: ^c *Zelus domus* cPsal. 68.
tux comedit me. Nescit zelus imperiosus
 parcere saltem Deo; nescit zelus istiu-
 modi agere ea temperatione, quam tu-
 dicis vrbانيتem, sed à se possessam
 piẽ, sanẽteque irasci, & clamare com-
 pellit: nam ex Isaia audi, quid sit ope-
 ratus in ipso Deo, cum zelum assump-
 sit: ^d *Tacui semper (inquit) silui patiens* d. Isa. c. 4. 2.
fui: accedente autem zelo, innox addit:

Sicut parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul: Et quæ sequuntur audita horrenda. Si tanta vis zeli, ut sic effari impellat omnipotentem, silere ne poterit homuncio vel urbane dicere, ut non exclamet, cum ipse zelus impetuofus, sicut & imperiofus accesserit? quo nomine certe & apud te & alios omnes me oportuit redditum excusatum, immo & laudatum, si ita aliquando imperio cefsi ipsius zeli, ex diuinæ scripturæ

e. *Genesc.* 33. verbis illis argumento deducto, si cōtra Deum præualuit, quomodo non magis contra homines præualebit? præter zelū autem, ut probe subijcis, ad scribendum impulit iuffio Pontificia, & ad hoc ipsum præstandum iuramento deuincta dignitas Cardinalatus, quæ hæc omnia, zelo dominantem debitum oportuit exoluisse tributum. Diximus dominantem haud improprie. Testor enim omnipotentem Deum, me animo statuisse rem tantam agere quam suauissime & paccatissime; Sed quod rei argumtu m exigeret, & æternus morbus a credinē potius exposceret sinapismi; non quod proposui, sed quod zelus scientia po-

tens violento dominio imperavit, numine impellente, præter sententiam, quomodo, Deus scit, sum coactus implere: sicque eam, quam aperuit viam zelus secundum scientiam, sumus ingressi: cum quæcunque à nobis dicta sunt, in omnibus sint consentientia veritati certis testificationibus demonstratæ. Pergis autem.

II.

ET SATIS VERITATI FECISSES. Si videlicet vrbanitatem, quam dicis, dicendo sectatus essem. Dicam liberè, & ostendam exemplo, nequaquam satisfieri veritati, si cum iustus zelus reprehensionis ac redinem exigit, vrbalitas illam dulcedine temperat, nullius vigoris efficiens, quod efficax esse poterat purgare delictum. Accipe de hoc ex diuinis scripturis exemplum? Non ob
f. c. 1. Reg.
c. 23.
 aliam causam Heli sacerdos summus infelicissime periclitatus est, nisi quod filiorum immaniter delinquentiũ correctionem, quæ esse debuisset acerrima, temperavit vrbanitate, quæ perdidit penitus omnem vigorem eius, adèd vt per eam magis aggrauatum fuerit delictum, quam sublatum, dicente diuina

scriptura: *Propter iniquitatem, eo quod no-
uerat indigne agere filios suos, & non cor-
ripuerit eos, idcirco iuravit domui Heli,
quod non expietur iniquitas domus eius Vi-
ctimis & muneribus vsque in sempiternū.*
Hæc omnia ac tanta mala, quod (vt au-
disti) non corripuerit ipsos, sed tantum
urbane reprehenderit, licet nec aculeo
penitus caruerit illa reprehensio, qua
Itidem. dixit: *Quare res facitis huiuscemodi, quas
ego audio, res pessimas? Aspera sane ista
reprehensio, quam & magis reddidit
aculeatam, cum sic eam cote acumina-
uerit disciplinæ, subdens: Si peccauerit
Vir in Virum, placari ei potest Deus: si autē
in Deum peccauerit Vir, quis orabit pro eo?*
Et tamen non est habita reprehensio
efficax, quia non zelo solum honoris
Dei, vt par erat, sed paulo mitius res est
tanta transacta inopportuna urbanita-
te. Sicigitur non semper ex urbanitate
satis fit veritati. Addis mox ista in eadē
perstans sententia.

III. ET ECCLESIAE FORTASSE MAGIS
CONSVLVISSES. Si videlicet rem egissem
urbanitate; Actum plus satis urbanita-
te, precibus, beneficiis, obsequijs. mille
modis

modis, nihilque penitus relictum intē-
 tatum, sed officia istiusmodi ne quid
 minimum profuerunt, obfuerunt po-
 tius, sicuti cum res est acta precibus à
 filijs, Israel, sub duræ seruitutis fasce
 gementibus, qui tantum abest quod ^{a Gen. 5.}
 leuamen aliquod fuerint consecuti, vt
 duplici onere sint oppressi: vera ne sint
 ista; plus satis quæ quotidie vndiq. per-
 lata audiuntur querelæ gementium
 oppressorum insinuant, vt ea audientiū
 & compatiētiū fratrum ex imo pe-
 ctore ducta suspiria manifestant: atque
 ipsorum Pontificum animi æstus quos
 patiuntur, & fluctus mentis quibus exa-
 gitantur significant. At neque tanta po-
 teris polliceri, vt urbanitate quam re-
 quiris bene consultum fore dicas Eccle-
 siæ. O vtinam plaga tanta oleo curare-
 tur! Hoc namque ego tibi sponte libe-
 raliter obtulit, si memoria retines. Ete-
 nim cum mecum de his plane iisdem
 querelis ageres, quod videlicet nostra
 oratio esset aculeata; bene nosti, quid
 tunc ego responderim, nimirum quod
 cū nostra accurate perlegisses, & quod
 tibi displiceret inuenisses: vna considē-

tesambo, eadem simul accuratissime
 disquireremus: Etsi quæ essent inuenta;
 quæ ex acredine scriptionis potuissent
 tibi displicere, paratus essem dūmodo
 absque iniuria atque dispendio verita-
 tis fieri potuisset, cui inprimis consultū
 in omnibus velim, calami ego ipse litu-
 ra delere, & expungere omne quod
 pungeret, maximi loco ducens emolu-
 menti, si a deo leui iactura veritas ipsa,
 hæctenus coacta seruire, vindicaretur
 in auream libertatem exemplo & suasu
 diuinę scripturę, ^b qua significatur ex
 præscripto sacrae legis ancillam seruiē-
 tem Hebræo sic transituram in liberta-
 tem, & inhæsuram ipsi petenti coniu-
 gē, si circūcisa fuerit vnguibus & abra-
 sa cæsarie capitis: Circuncidatur ergo
 pro animi vestri sententia vnguibus ve-
 ritas dummodo sit secura; quod ita sit
 in libertatem pristinam reuocanda, &
 honore coniugij honestanda: alioquin
 si hoc negetur, sua gradiatur ipsa orna-
 ta coma, armataque vnguibus quibus
 pungat. Innati sunt namque ipsi tan-
 quam vngues stimuli, quibus vrgens
 erosa redditur & inuisa. Hinc illud A;

^bDeut. 21.

postoli ad Galatas, 4. (quod & mihi oportune contigit dicere) ego inimicus vobis factus sum verum dicens vobis, sed sed non curo, eo quod Deum ipsum habeam pro tuenda ipsa veritate sponsorem cum dicat: *Veritas liberabit vos.* Ioan. 8.
 Et per Ecclesiasticum, *Ne confundaris dicere verum, & usque ad mortem pro iustitia certa, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Eccl. 4.

Sed adiicis. ET QUAE MULTI NUNC **IIII.**
 IMPROBANT, VOLENTES, NOLENTESQUE SIBI PROBATA SVSCIPERENT. Non horum gustum sequar, neque tales cupio habere magistros: habeo quem magistrum imiter Dominum nostrum Iesum Christum, de cuius dicendi modo hæc habet Evangelista: *Erat docens tanquam potestatem habens, non tanquam scribæ;* Marc. 1.
 nempe quod Christus esset magna libertate (vt omnes docent interpretes) in veritate prædicanda; Scribæ autem Herodi regi adulantes, omnia pararent ad gustum ipsius. Absit, absit (dico verum) vt sicut scribæ scribam, & non sicut Christus annunciem libere veritatem. Habeo post Christum sanctissimos

patres, quorum in scribendo sequar exemplum, qui infracta animi constantia, pro tuenda veritate aduersus eam pugnantes, non humili, eneruato, mollique stilo sunt vsi, sed grandi, fortique, miscentes etiam reprehensionum acrimoniam, in eos sententias aculeatas instar fulminis intorserunt. Sunt innumera horum exempla; annis ferme singulis in ipsis Annalibus Ecclesiasticis recensita: quorum ex vsu dum lego, frequenter atque describo, idem mihi dicendi genus inhæsit, quod haud despicendum putauit, probe sciens illud dono spiritus, potius quam humana industria comparatum, sicque ea mensura discretionis adhibita, tunc sum vsus eo scribendi genere, cum siue aduersus nouentes hereticos schismaticosque agendum fuit, aut in principes iura Ecclesiæ labefactantes, in seruitutem eandem Ecclesiam redigentes, vel cum dicendum aduersus disciplinæ Ecclesiasticæ corruptores, tuba cælesti auribus meis importune nimis propheticum illud personante: *Clama, ne cesses, & quasi tuba exalta vocem tuam, annuncia populo meo*

scelera eorum. Ad hanc nempe formam compositos esse debere, qui sunt eligēdi S.R.E. Cardinales, S. Bern. Eugeniū Rom. Pontif. monet, nempe, vt tales sint qui regibus inquit Ioannem exhibeant, Ægyptiis Moysen, fornicātibz Phinees, Heliam idololātris, Elysæum auaris, Petrum mentientibus, Paulum blasphemantibus, negociantibus Christum: nimirum vt zelo semper in delinquentes armati, perdant vbiq. & quoscunque operantes iniquitatem. Hæc est forma nostra; spiritus sancti penicillo delineata; vt qui huiusmodi non sumus, deformes pēnitus conuincamur.

Et post multa in eandem sententiā allata sunt ista: EOQVE MAGIS CAUENDVM EST, &c. vsque AD VALLATA. Hæc tu ipse. Magni interest quo animi affectu quæque legantur. Hinc Dominus ad legisperitū: ^a *In lege quid scriptum est.* *Quomodo legis?* S. Hilarius, qualis lector debeat esse sic monet: *Optimus*, inquit, *lector est qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis, potius quam imponat, & retulerit, magis quam attulerit, neque cogat di videri dictis contineri, quod ante lectio-*

^a Luc. 10:

Hilar. lib. x.
de Trinit.

nem præsumpserit intelligendum. Hæc dixerim quod existimassem, post lectionem eius tractationis de Monarchia, te ad tuenda sanctæ Ecclesiæ iura in honestissimo bello nobis omnibus inhæsurum fortissimum commilitonem, imò quæ sequeremur antesignanum & ducem, militari auctoratum iamdiu antea Sacramento: sed spes evanuit cum euenta noscantur cessisse opinioni nostræ contraria, dum absque quod nostrorum scriptorum, vel vna quæuis assertio abs te arguatur erroris iam tua sententia in æquilibrio, vtramque tua lance suspendis opinionem, imò & superexaltas contrariam Ecclesiæ iuribus, dum dicis de ipsa quod permissu Rom. Pontif. temporis sit diuturnitate recepta: protectorem & defensorem magnum agens, imò & iudicem pro Sicula Monarchia, quod fratres omnes. S. R. E. Cardinales malè accipiunt, & ipse redarguit iustissime summus Pontifex. Quam autem erraueris insigniter hæc affirmando, imprimis prouoco quemcunque veritatis amantem ad accuratam tractationem nostræ de Monarchia Sicula tractationis,

in qua citantur innumera sacra diplomata Rom. Pótificum suo robore permanentia, tãquam si hødie statuta fuissent. Nam decernente sacrosancto Lateranensi Concilio, sub Leone x. Rom. Pontif. istis verbis: Contra Reges & Imperatores, & alios Principes seculares, supradictis pœnis & alijs cõtra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiã per extrauagantes, & alias eiusmodi constitutiones incognitas, & forsitan in vsu non existêtes, impositis. Quarum omnium tenores pro expressis & insertis habentes innouamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus, & declaramus: ac secundum eas per quoscunque iudices S. R. E. Cardinales sublata & adempta eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiari, iudicare & interpretari debere volumus & mandamus, & quę sequuntur, quibus quidem eadem Monarchia centies aboleretur, dissoluitur, irritatur. Certo certius scito, assertionem istam tuam quam adeo frequenter inculcas, eiusmodi esse, vt ex nulla penitus parte subsistat, confutetur verò apertissimis

176 CÆS. BARONII TRACT.
argumentis demōstrationibus quibuslibet certioribus.

VI.

Quoniam vero totius rei sic cardo verferetur, vt si abs te asserta non possit vllō pacto subsistere, sint inuenta, excidas tota causa: serius nobis agendum, firmissimisque testificationibus comprobandum nullo vnquam p̄textu, nullo modo penitus dici posse, Siculam Monarchiam Pontif. Romanorū permissione fulciri, neque vllō pacto asseri, eandem temporis esse diuturnitate receptam, quæ quamuis falsissima, tu tamen sæpe ingeris pro certis & exploratis. Miratus sum vehementer, quomodo si ipsam tractationē, de Monarchia legisti, & summorum Pontificum eidē repugnantia scripta citata in ea vsque ad præsens sæculum; eandemque destruentia Monarchiam peruidisti, ea dicere potuisti? Præxim ipsam Romanę curiæ tribunalium attendisti, in quibus contradicitur quotidie Monarchiæ, atque in ipsâ pronūciationē sententiæ, siue ab Apostolicæ Camere auditore, siue ab auditoribus sacræ rotæ. Et cū euidentiora de his extent adhuc monumēta ob-

stupuimus valde, quomodo sic dixeris, MONARCHIAM SICVLAM GRAVISSIMORVM HOMINVM CONSENSV PROBATA, TEMPORIS DIVTVRNITATE RECEPTAM SVMMORVM PONTIFICVM PERMISSV? (Sunt enim ista totidem verba tua.) Num te vnum præteruisse potuit celeberrimum de his documentum, publicæ litteræ Apostolicæ, processus Põntificij dicti vulgo Bulla in Cœna Domini, eo quod annis singulis die Cœnæ Domini ab vltimo Cardinaliũ Dyaconorum publicè recitari solita è sublimiori loco coram ipso summo Põntificè, & sacro nostro Collegio, spectante populo totius vrbis & orbis. In quâ sex saltem capita numerantur, quibus male præsumpta iura abolèntur penitus Siculæ Monarchiæ, & speciali mentione asseritur ipsum Siciliæ regnum esse Rom. Eccl. idque primo loco poni post dominium vrbis, verbis istis: Itẽ excommunicamus & anathematifamus omnes illos qui per se seu per alios, directe vel indirecte, sub quocumque titulo vel colore, inuadere, destruere, occupare, & detinere præsumperint

178 CÆS. BARONII TRACT.
in totum vel partem aliam urbem,
Regnum Sicilię, & quę sequuntur. Po-
testne locus esse Monarchiæ Siculę cõ-
tra. Apost. sedem si regnum ipsum in-
tegrum anathemate vindicatum (vt au-
disti) eo modo, vt licet retinetur ab A-
postolica sede? Potestne dici quod tu
diciS IPSAM MONARCHIAM PERMISSV
ROMANORVM PONTIFICVM RETINERI,
vel quod asseris TEMPORIS DIUTVRNI-
TATE RECEPTAM? Quam autem poten-
tissime ijs eadem litterę in omnibus re-
fragentur ex inferius scripto capite istis
verbis accipe. At quoad eos qui contra
Ecclesiasticam libertatem, vt præmitti-
tur, statuta fecerint, nisi prius statuta,
ordinationes, constitutiones pragma-
ticas & decreta huiusmodi reuocave-
rint, & de Archiujs seu capitularibus
locis, aut libris, in quibus adnotata re-
periuntur deleri & cassari: ac nos de re-
uocatione huiusmodi certiores fece-
rint, eos non comprehendere absolu-
tionem illam scilicet. Quin etiam per
huiusmodi absolutionem aut quoscũ-
que actus cõtrarios, tacitos vel expres-
sos, ac etiam per patientiam & tolerã-

tiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore cōtinuatam, in præmissis omnibus & singulis à quibuscunque iuribus sedis Apostolicæ ac S. R. E. vñdecumque & quancumque quæsitis, vel quærendis, vllatenus præiudicare posse aut debere. Hęcibi. At post hæc tanta, tanto præcone promulgata, tantaque authoritate formata: tu Domine frater, potuisti illa ingessisse de PERMISSIONE ROM. PONTIFICVM, ET TEMPORIS DIVTVRNITATE, ET GRAVISSIMORVM CONSENSV HOMINVM? Adijciã quoque alia vulgatiore. Quis insuper ignorat solēnissimam, & celeberrimam illam actionem anniuersario die iterari solitam, qua etiam penitus penitusque abrogatur omnis asserta prætensio permissionis Romanorū Pontificum, cum videlicet solemnissima die natali sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, in ipsa basilica Vaticana, spectante orbe, frequentiori cœctu; omnibus sese intra eandem Basilicam obtudentibus, præsentē summo hierarcha Rom. Pontif. vñà cum sacro collegio S. R. E. Cardinalium, spectante

clero, ijs populoque Romano, simulq. magistratibus, legatus Regis Catholici solenni pompa offerret annum censû ipsi Pontifici pro regno Neapolitano: Ex improviso Aduocatus fiscalis Apostolicæ sedis terrificæ voce perstrepēs, instar tonitrus. Nā ex antiqua formula totidem syllabis intonat verba solēnia: Et ego N. sanctitatis vestræ & Cameræ Apostolicæ procurator fiscalis, protestor hunc cēsum non recipi, quin imo reijci attenda caducitate, seu deuolutione vtriusque regni, tam vltra quā citra Phāram, & quatenus recipiatur non recipi sine preiudicio, tam sanctitatis vestræ quam sanctæ sedis & Cameræ Apostolicæ, & non alias, aliter, nec alio modo. Hætenus ipse. Qui postea, vt omnia ista à clericis cameralibus in acta publica solemnī forma, ritu cōsuetō inserantur, instantius agit: & nequicquā de suo officio, quod ab eis est factū postea accurate cognoscit. Fiunt ista, vt diximus, annis singulis, à superioribus sæculis in præsentem vsque diem. Quis ergo dicendi locus vel fingendi saltem vllatenus esse potest, possidere ipsum

Regem, Regnū Siciliae, & Monarchiā
 permissione Rom. Pontificum, fisdē
 adeo publico tantarum solemnitarum
 obicibus oppositis in contrarium, tā-
 to nisu atque conatu, tam iugi perse-
 uerantia, reclamantibus & contra-
 dicentibus, & penitus aduersantibus?

VII.

Post vero male assertam permissio-
 nem Rom. Pontificum addis ad eiuf-
 dem Monarchiæ defensionem verba
 ista: REGIA POTESTATE VALLATAM.
 Ipsam videlicet Monarchiam. At nos
 quid iuris non quid sit potestatis no-
 stra illa tractatione differuimus, vt mi-
 nime ad rem spectare noscatur, quod
 excipis de potestate in potentissimo
 rege. De quo illud nobis verè, & non
 aliter existimandum, rem ipsam agere
 bona fide, & quod iure potius quam
 potestate sic retinere putet, quod poi-
 sidet ex hæreditate paterna, paratus
 (haud dubium) audire omnes, doceri
 monerique de iustitia ac veritate si sit
 qui ista (prout sunt) in maiestatis re-
 gię inserat aures, quod meis ipse scri-
 ptis pro officio Regibus debito faciē-
 dum putavi; hacque ratione de ea-

dem Maieſtate beneſancteque mereri non dubitamus. Non igitur bene conſulitur regiæ conſcientiæ, ſi tantū potestate & non iure, Rex Eccleſiaſtica iura poſſideat, ſed iure hereditario bonę fidei poſſeſſor exiſtens, ad omnia corrigenda quæ iure careant, debet componere animum prout ad hæc præſtanda, ſi quis ingerat, bene compoſitum eſſe non dubitamus.

VIII.

Post hæc vero ad eandem ſuggillandam MEAM DICENDI quam arguis LIBERTATEM, æque male interpretaris ACERBITATEM, *Sanctorum Patrum in me conuertis exempla dicens.* HINC SANCTISSIMI Patres vsque. ETIAM ATQUE ETIAM HORTANTVR. Hæc tu ipſe, qui tamen inferius tibi ipſi contrarius iſta ſic deſtruis. NON ME FVGIT INTERDVM &c. vsque FATEMVR OMNES. Hæc tu & bene & plane corrigens quæ hic dixeras haud bene ſiquidem ipſi ſanctorum patrum magiſtri Apoſtoli Eccleſiæ Chriſti, acrioribus inuectiuis, vsque etiam ad conuitia exagitarunt hereticos. Nam Paulus in huiusmodi *Inſenſati Galatæ quis vos fascinavit nõ*

obſedire veritati; & in Iudæum magnum
 Pſeudopropheta^b plene omni dolo, & ^{b Act. 3.}
 omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis iu-
 ſtitia. Et quæ ſequuntur. Ac^c petrus ^{c Act. 8.}
 quam inuectiua exagitaui primum
 heretiarcham Simonem Magum, & im-
 precatus eſt mala; Et poſteriori Epi-
 ſtola 2. Cap. nil magis agit quam in e-
 iuſmodi ſtylum exerere, exaggerare,
 corripere, non parcere contumeliis.
 Ioannes Apoſtolus nonne in Che-
 rinthum inuectus ipſum primogenitū
 Sathanæ nominauit, & ſcriptis ſuis e-
 iuſmodi nominat Antichriſtos.^d Hi ^{d Ioan. 1.3.}
 ſunt inquam magiſtri ſanctorum pa-
 trum, qui inſiſtentes eorum veſtigiiſ
 imbribus fulminum omnes exagita-
 runt hereticos, pepercerunt tunc tā-
 tum, cum ſpes aliqua conuerſionis eo-
 rum exiſteret.

Citas poſt hæc ſententiam Grego-
 rij Nazianzeni, dicens. GREGORIVS
 QVIDEM NAZIANZENSIS &c. vſque.
 VLTERRIVS CADENS. Hæc ex eo, & qui-
 dem omni acceptatione digniſſima.
 At per iſta minime prohibuiſſe intelli-
 gendus eſt ſacerdotes inuechi in Prin-

cipes, cum inuadunt Ecclesiæ iura, & non subesse, sed præesse cupiam sacerdotibus: non enim potuit vetuisse quod ipse se penumero noscitur præstitisse: accipe vnum vel alterum de his exemplum eiusdem præstantissimi Doctoris Ecclesiæ, quibus plane antequam nasceretur, malus iste frutex, destruit Monarchiam; potestatem illam dico, quam præter fas iusque sibi Principes seculares vindicant in personas Ecclesiasticas, siue bona ipsorum. At enim sic compellans principes & magistratus. An me libere loquentem æquo animo feretis? Nam vos quoque potestati meæ, meisque subselliis lex Christi subiicit. Imperium ipsi quoque gerimus, addo etiam præstantius & perfectius; nisi vero æquum est spiritum carni fasces submittere, & celestia terrenis cedere. Sed non dubito quin hanc dicendi libertatem in optimam partem accepturus sis, ut pote sacra mei gregis ouis, magnique pastoris columna, & quæ sequitur. Rursum ipse securim ad radicem inferens arboris inelicis istius super cedros de-

Greg. Nazian. erat ad caus. Nazianz.

ramos suos superbissime extollentis, hæc ad Iulianum tributorū exæquator-
rem: Oues ne pastores ipsos pascatis, neque ultra fines vestros efferamini. Sa-
tis vobis superque est, si rectè pascami-
ni, ne iudices ipsos iudicetis, neque le-
gislatoribus leges præscribatis. Deus e-
nim dissensionis & confusionis non est
Deus, sed pacis & ordinis. Ne quis igitur
caput sit, qui vix aut manus aut pedis,
aut cuiuspiam alius vilioris membri no-
men sustinet, & quæ sequuntur, quibus
laici sui mensura contineantur officij.
En vides quam egregiè, quem in nos
testem adduxisti Gregorium, ipse pro
nobis militet verbis pariter & exēplis,
& destruat Monarchiam, omnique li-
bertate aduersu sprincipes pro Ecclesię
vera Monarchia illibata seruanda; non
leues aculeos, sed spicula orationis in-
torqueat.

*Magistrat.
nomen.*

Pergis verò. AT BASILIUS SERVVM
DOMINI &c. vsque RESISTVNT. Hæc
ex Basilio, cuius in certamine Ecclesia-
stico quas ipse partes susceperit audi ex
Greg. Nazianz.^a Cum inquit temporis
angustiis premeremur, hanc ipse ratio-

X:

*a Nazianz.
oras. in lau-
dibz Basilij*

186 CÆS. BARONII TRACT.
nem inibat, vt sibi quidem verbi dispē-
sationem, nobis autem quod ob nomi-
nis obscuritatem nemo accusaturus, pa-
trique eiecturus esset loquendi liber-
tatem committebat, atque ita Euange-
lium nostrum & validum erat vtriusq.
auxilio suffultum. Audisti partitam in-
ter se sacri ministerij dispensationem?
Ineamus & nos hanc pariter rationem,
vt tu magnus magnum Basilium imi-
teris, ego autem pusillus libere dicentē
Gregorium Nazianzenum sequar. Cæ-
terum hæc illi ad tempus tantum : nam
neque ita hisce se compedibus Basilus
est passus adstringi, quin cum causa &
tempus exposceret prosluerit in prin-
cipes magna libertate dicendo. Quod
cum in eum obiiceret præfectus Impe-
ratoris dicens. Nemo me ad hanc vsque
diem ita est allocutus, nec pari verborū
libertate, neque enim (respondit Basi-
lius) fortassis in Episcopum incidisti.
Quin insuper vsque adeo susceptam se-
mel dicendi libertatem nunquam vsu
remisit, vt ea iam ipsi (quod idem testa-
tur ^b Greg. Nazianz.) vitio verteretur,
quod homo esset elatus, qui attolleret

^b Orat. in
laud. Basil.

supercilium, fastuque plenus : sed his eum criminationibus idem Gregorius facile purgat.

XI.

Sed iam ad eum quem tertio loco citas Hilarium veniamus. QVOD HILARIUS (inquis) egregiè docet &c. vsque ad SENSUS ANIMORVM. Huc vsque sunt verba Hilarij ipso exordio lib. 10. de Trinitate, ex quibus nescio quo modo, quæ mox ita subijcis inferantur; ais enim: QVOD SI QVA IN RE SERVANDVM &c. vsque ad EXCITENTVR. Hæc ex Hilario inferis: fateor, nescio quid dicere velis, & quomodo ex eo deducas ista, cum nec antea, nec postea quicquam Hilarius habeat quod ad hæc spectet. Cæterum ne hic ociose citatum se ipse queratur, quid de his ipse sentiat percontemur. Certè quidem sanctissimus atque doctissimus pater, magnus arbiter temporis discretionis (*Quod omnia c. Eccles. 3. tempus habeant, & sit tempus pacis & tempus belli*) pro ratione temporis diuerso scribendi genere vtitur ad Constantinũ Imp. aliquando vero sublimi te eriget stilo: quorum verba tot dixeris fulmina ore explosa tonantis, præstringentis

Imperatorem multiplici genere cōtumeliarum. Quin etiam ipse contra istiusmodi laicam Monarchiam stilum exerens, redarguit ministros regios aduersus clericos sibi ius vindicantes: sunt enim hæc verba eius in libello oblato Constantio Imperatori. Prouideat & decernat Clementia tua, vt omnes & vbique iudices quibus Prouinciarum administrationes creditæ sunt, ad quos sola cura & sollicitudo publicorum negotiorum pertinere debet, à religiosa se obseruantia abstineant, neque posthac præsumant aut vsurpent, vt putent se causas posse cognoscere clericorum, & innocentes homines, varijs afflictionibus, minis, violentia, terroribus frangere & vexare &c. Sic aduersus iacentes semina laicæ Monarchiæ declamans, quibus videas & Hilarium quem iunxerast tibi ipsi, stare pro nobis, in castra nostra transiisse, dimicare aduersum te, qui inuitum & contradicentem coegeras contra nos pro Monarchia merere stipendia, qui aduersus eam iam arma conuerterit, dissipans penitus eam. Cuius inhærens ego ipse vestigijs, antea

spiritus meus mea membra relinquet, quam deseram ipsum, & alios præeuntes gloriosos libertatis Ecclesiæ defensores.

Posthæc autem ad prophanos te cõuertis authores, vt eosdem immittas in nos dicens: **SED QUID SANCTOS COMMEMORO? &c. vsque ad: ET DILIGERE VIDEAMVR.** Hęc tu ex Cicerone ^a tanquam contra nos dicta. Sed cur adhuc loquentis os cohibes manu premens a r. de offic. ne audiatur totum quod dicitur? Nonne post hæc abs te recitata mox ista verba sequuntur. Cautè quidem (ne dicã astute) penitus prætermissa; Obiurgationes inquit etiam nonnunquam incidunt necessaria, in quibus vtendum est fortasse & vocis contentione maiore, & verborum veritate acriore, hæc plane pro nobis contra te ipsum Cicero pergens sententiam cœptam sic absoluit.

Subiicies deinde ex eodem ista: **PRESSIVS ET CLARIVS ALIBI &c. vsque ad CONTVMELIA CAREAT.** Sed cur & quod subditur, in quo totius rei summa est præteriisti? Ex Platone enim sententiam authore dignam subuertis dicens:

Multo melius acerbos inimicos mereri quam eos amicos qui dulces videantur, illos vera sæpe dicere, hos nunquam. Ideo infero ex his ego: Reges adulatoribus semper obfessi felicius audiant sacerdotes vera insinuantes, qui inimicos iubentur eius audire calumniantes, nõ ministros adulantes. Ad hæc spectat quod sanctus Ambrosius ait de Theodosio imperat. ^b Dilexi virum qui magis arguentem quam adulantem probaret. Sic igitur pro me & hic & contra te Cicero loquitur, & quidem valde proficua regibus.

^b In funere
Theodos.

XIII.

Pergis vero. DE ORATORE VERO IN &c. vsque ad QUID IN RE GRAVI? Sed in re graui non parcendum, cum id imprimis ex præscripto sacrarum legum perficitur, & à persona graui, nempe sacerdote, cum id muneris sit diuinitus imperatum, vt cum hæc Dominus ad Hieremiam. ^c Constitui te super gentes & super regna, & paulo post Dedit te hodie in ciuitatem munitam, in columnam ferream; in murum aneum super omnem terram. Regibus Iuda, Principibus, sacerdotibus & populo terra &c. At ista maiori argumẽ-

^c Hier. 1.

to propagata esse in sacerdotes noui testamenti Apostolus docet, scribens ad Corinthios; ^a Si exemplo res agitur, ^{a 1. Cor. 3.} nemo sanctorum antiquæ vel nouæ legis, cui uerbi annunciandi commissum est ministerium, Regibus legitur pepercisse. Diximus de Hieremia. Dicendū hoc ipsum de Ioanne Baptista qui arguebat Herodem, de Christo Redemptore nostro, eundem regem vulpem appellante. Dic (inquit) ^b vulpi illi. Sic ^{b Luc 13.} itaque ridiculum de ridiculo sumptum in re adeo graui redditur argumentum.

XV.

Addis insuper. TACITVS VERO AGRICOLAM &c. vsque ad COMIS SERMO. Ista ex Tacito de Agricola. At non reliqua ex eodem authore de eodem perlegisti. De ipso enim idem hæc Tacitus. Apud quosdam acerbior in conuitiis narrabatur, vt bonis comis, ita aduersus malos iniucundus: cæterum ex iracundia nihil supererat secretum, & silentium eius non timeres, honestius putabat offendere quam odisse. Sic vides ex Agricola Tacitum nobis suppeditare contra te ipsum potius non con-

tra nos argumentum. De Salustio quod mittis & ego dimitto, dicturus paulo post vna tecum de ipso. Addis vero.

XVI. QUID DE SENECA DICAM? &c. vsque ad SEVERITAS AVTHORITATEM. Non repugno, sed quid contra nos? Pro temporis rerumque ratione seueritate utimur parcius quam medici utantur hel-leboro, licet stultorum infinitus sit numerus, sed dictum tunc Senecæ opportunum: nam ad clementiam Neronem truculentum instituit: alijs vero utitur regulis, & ab his diuersis, cum Lucilium animo roborans instruit, quem & omni timore liberans fortē reddit, aduers^o quoscūque principes aduersātes.

XVII. DEMVM VERO INQUIS ALIIS OMISSIS &c. vsq. ad CRVDELITAS APPELLATVR. QVOD SI CVIQVE OBSERVANDVM, NOBIS CERTE IN HAC MAXIMA ET ECCLESIASTICA DIGNITATE SVMMÆ PROXIMA, CONSTITVTIS. Sed ista quæ ex Cæsaris oratione Sallustius ait, Cato dicendo penitus confutauit, alij & senatus in Catonis sententiam, seueritatem præponendo clementiæ, cui & ipse historicus magis fuit. Verum ista pro

causa nostra dicta, factaque non curo, quamuis libratum sit æquissima lance iudicium. De iracundia autem penitus propulsanda quod ex Sallustio asseris & antea ex Cicerone. Num hoc contendis, ut iracundia sit à nobis penitus proscribenda? id totum conatur suadere cum Cicerone Sallustius. At faciant nos cautos aliena pericula. Origenes qui indolentiam ex Stoicis conatus est inferre in Ecclesiam, exulavit ipse ab Ecclesia, & apertum reliquit ostium hæresi Pelagianæ. Absit Christiano homini, ut sicut Stoicus omnem iram malam esse contendat, atque condemnet: quin potius Ecclesiasten monentem audiat ^a *Melior est* ^{a c. 7.} *ira risu*, atque Esayam dicentem. ^b *Indignatio mea auxiliata est mihi.* ^{b e. 63.} Necnon id ipsum præcipientem Psalmistam ^c *Psal. 4.* *Ira scimini, & nolite peccare*, quod uti præclare dictum intulit Paulus in Ecclesiam Christi, eadem verba Davidis repetens, dum docet Ephesios dicens: ^d *Ira scimini, & nolite peccare, Sol non occidat super iracundiam vestram.* In sita est à ^d *Ephes. 4.* natura, ipso namque Deo, homini pas-

fio ista, ad propulsanda quæque obuiã-
 tia mala, proficua admodum, cū mala
 vndique ingruant. Hinc illud Prouer-
 biorum. *c Rex qui sedet in solio iudicij dis-*
sipat omne malum intuitu suo, ad iracundiã
cōparato, vetus addit interpret. Quod
“ autem illud quod est natura bene
“ infitum, malo vsu sæpe corrūpitur,
“ nimirum cum admiscetur venenum
“ antidoto, odium iræ. Hinc iure do-
 minus noster reuocat ad iudicium ho-
 minem Christianum qui irascitur fra-
 tri suo, non quidem absolute iræsci,
 sed male iræsci, addens iræ pecca-
 tum. Hæc est doctrina quæ do-
 cetur & discitur in schola Christi: ex
 qua piè sanctæque irascantur præfules
 Ecclesiarum cum laicorum potentia
 percelluntur, suisque iuribus exuun-
 tur, atque bonis cum libertate priuan-
 tur; pro quibus defendendis piè san-
 ctæque sanguinem fundant, vitamque
 profundant. QVOD SI CUIQVAM OB-
 SERVANDVM (reciproco verba tua)
 NOBIS CERTE IN HAC MAXIMA ECCLE-
 SIASTICA DIGNITATE, SYMMÆ PRO-
 XIMA CONSTITVTIS. Sed quæ his sub-

c Prouerb.
 20.

& Math. 5.

DE MONARC. SICILIÆ: 195
iicis videamus.

NON ME INQUIS FVGIT INTERDVM XVIII.
&c. vsque ad OPINIONÈ PERMISSO.
Hæc tu. Sed iam in longa hac confi-
ctatione respiro, cum tua hac vna sen-
tentia cuncta superius contra me co-
agmentata destruis, dissipas, penitusq.
disperdis, dum non negas, pro bono
Ecclesiæ iniuste substracto, iuste quæ-
piam succensere, & quidem hæc tu ex
Catholicæ fidei regulis ab Ecclesia
sancta repertis, quæ piè sancteque co-
lit S. Thomam Cantuariensem Ar-
chiepiscopum eadem causa martyrio
coronatum. Verum quod excusas &
excludis me ab istiusmodi glorioso
genere pugnæ, atq. corona, eo quod,
etsi agatur à nobis, pro vindicandis
Ecclesiæ bonis, illa tamen possideri
iterum dicis à Rege, PERMITTENTE EO,
CVIVS INTEREST, ROMANO PONTIFICE:
cum iam eiusmodi exceptio tua vana
prorsus sit superius demonstrata, atq.
penitus falsa testificatione plusquam
mille testium declarata: necessariò ex
proposita abs te verissima assumptio-
ne est deducendum, nos pro iuribus

796 CÆS. BARONI TRACT.
sanctæ Ecclesiæ vindicandis exemplo
sanctorum gloriosissimè eo dicendi
genere sicut iustissime laborasse.
Pergis vero.

XIX. IN REGEM DISSERITVR A MAIORIBVS
SANCTISSIMIS ET QVAM MAXIME CA-
THOLICIS ORTVM, & quæ sequuntur
abs te iustissime sicut locupletissime
prædicata: sed finite & parcite loquēti
libere. Quid in regem differi, quasi
immensum piaculum damnas? impec-
cabilis sit Rex, fac eum Angelum, cō-
stitue (si licet dicere) & ipsum Deum:
non tamen iure efficere poteris, quin
iustæ redargutioni seipsum subijcere
debeat, dicentē ipso Deo, & prouo-
cante ad hoc ipsum populum, cum iu-
stitiam fecerit: *a Venite & arguite me.*
Licet Ieremias iustæ causæ suscipiens
patrocinium Deum ipsum iudicio in-
terpellare non timuit dicens. *b Iustus*
es Domine, verumtamen iusta loquar ad te,
& quæ sequuntur. Hæc quidem cum
velimus regem esse sanctissimum. At
quid si quilibet Rex (quod fert hu-
mana conditio) publicè peccet? Nū-
quid adeo grande malum erit (quod

a Esa. 1.

b Ier. 2

tu æstimare videris) si per sacerdotem differatur in Regem? An nescis sententia Domini maximè omnium infamari peccantem regem silentio sacerdotum. ita dicente ad Ezechielem? *Linguam tuã adhxerere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir obiurgans, sed quasi exasperãs &c.* Vt plane Deum exasperans, Deoque esse rebellis in profundum lapsus iniquitatum infelix ille quisquis fuerit rex conuincatur esse, qui obiurgantem habere non meruerit. Quid igitur iactas: IN REGEM DISSERITVR? At his tu mihi inuidiam facis, concitans in me regem quem impellere posses, nisi eum solidiorem, nec facile mobilem redderet constantiæ virtus, firmaret pedibus ne labatur insitus animo iustitię cultus, & super omnia timor Dei, qui solus, qui dominantii imperat imperiosissime cohiberet. At nihil profuit ipso disputationis ingressu; contestatum esse verbis Ambrosij ad Theodos. me non contra regem, sed pro Rege rem tantam aggredi, sicuti res vera, causam Regum agere, pro Regibus laborare, Reges tueri, certum est sacerdotes qui surrep-

198 CÆS. BARONII TRACT.
tionibus, deceptionibus, & adulationibus plurimorum, quibus nolentes & inuiti expositi sunt præ cunctis hominibus, ne decipi possent, occurrunt, vel deceptis succurrunt, ne apud terrificū tribunal Dei conuenti, rei damnationis æternæ succumbant: sacerdotum præcipue munus hoc est, ista Regibus annunciare; Regum est, eos nedum patienter, sed & libenter audire. Audi S. Ambros. de his apud Theodosiū Imp. differentem: Neque imperiale est inquit libertatem dicendi denegare, neque sacerdotale quod sentiat nō dicere: Nihil enim in vobis imperatoribus tā populare, & tam amabile est, quam libertatem etiam in ijs diligere, qui obsequio militiæ vobis subditi sunt. Si quidem hoc interest inter bonos & malos principes, quod boni libertatem amant; seruitutem improbi. Nihil etiam in sacerdote tam periculosū apud Deum; tam turpe apud homines, quam quod sentiat non libere denuntiare. Hæc Ambrosius, qui & vbi ista diuinę scripturę sententijs communiuit, coronidē imponit huiusmodi. Et ideo Clemen-

Ambros. Epist. 29.

DE MONARC. SICILIÆ. 199
tiæ tuæ displicere debet sacerdotis silē-
tium, libertas placere. Nam silentij mei
periculo inuolueris, libertatis bono iu-
uaris. Non ergo importunus indebitis
me interfero, alienis ingero, sed debitis
obtempero, mandatis Dei nostri obe-
dio. Hæc & alia idem. S. Ambrosius,
sternens confragosam viam sacerdoti-
bus reges adeundi, atque intrepide
tanquam legatione fungens pro Chri-
sto veritatem insinuandi.

XX.

Tu vero, vt inaccessibilem facias ad
Regem viam, sepis eam tãta cum ener-
gia, timorem incutiens ac dicens: IN
REGEM DISSERITVR. Sed his succisis
Apostolica falce, aperit viam ad regem,
Paulus cum ait: ^a Vis non timere pote- a. Rom. 13
statem? Bonum fac, & habebis laudem
ex illa: Dei enim minister est, tibi in
bonum, si male feceris time: non enim
sine causa gladium portat. Militabit
ergo mihi si bonus ero Rex Catholicus
& gladius eius contra mala obuiantia
exeretur pro me iam Apostolica spon-
sione securo. Sin secus acciderit, nec
timendum quidem, gaudendum ma-
gis dicente eodem Ambrosio: felicius

In obitu
valent. im-
per.

Episcopos persequantur imperatores; quam diligant. Nam ex persecutione corona conciliatur illis, ex dilectione pericula præparantur. Stet igitur ex præmissis firma conclusio. Quod ego Dei mandato exigente, meo officio postulante, Romani Pontificis iussione accedente, impellente causa, consulturus Regis æternæ salutis differui de Monarchia, non contra Regem id à me factum, sed pro Rege perfectum esse Ambrosij firma sententia comprobavit, cui tu cedens, rem tua amplitudine dignam facies: recedens solus eris, cum pij omnes dicturi sint magis Ambrosio quam tibi deferendum.

XXI.

SED DICES (inquis) QUÆNAM SVNT ISTA QUÆ & C. vsque ad CAPVT ECCLESIAE DVRA ais NIMIS ET ACERBA VIDENTVR, VT CVIVS IN VNA POTENTIA ET MAXIMA IN DEVM PIETATE ECCLESIA VNIVERSA INNIXA CONQVIESCIT, IS TANDEM MONSTRVM DICATVR ET OSTENTVM. Ad tam monstruosam & portentosam calumniam auditus exhorruit, & animo ipse consternatus expallui; expertus quam potenter

tēter feriat tāti roboris brachio vibra-
 rū calūniæ telū, dicēte Ecclesiaste: ^a *Ca-*
lūnia cōturbat sapientē, & perdet robur cor ^{a Eccles. 5.}
illius. Hæc tu ipse cum dicis, vide quo-
 modo ex assumptione præmissa deduc-
 cas. Dixi & utique aërem verberans, sed
 ex præscripto Catholicæ fidei, ex Sym-
 bolo ipso Nicæno, quo canimus, *Et v-*
nam sanctam & catholicam & Apostolicam
Ecclesiam, vnam esse tantummodo in
 Ecclesia Catholica Monarchiā, audiri
 modo inauditum hætenus, duas in Ec-
 clesia Monarchias, Romæ nimirum al-
 teram, alteram in Sicilia, duoque capi-
 ta esse oborta, hoc haberi pro monstro
 atque ostento. At hoc fidelius nihil dici
 potuit, nimirum asserere vnam tantum
 esse in Ecclesia Monarchiam. Quod cū
 sit Catholicæ fidei, nihil potest iustius
 affirmari, quod sit ex omnium Patrum
 sententia comprobatum, nihil hoc di-
 gnus, cum pro hac veritate quique fi-
 deles teneantur securi colla submitte-
 re: At vero vt ex hac ignominia regnū
 liberarem atque regem, inferius eadem
 pagina obnixè laborans ostendi, non
 alteram dicendam eam esse Monarchiā

ab vnica Catholicæ Ecclesiæ Monarchia, sed vni subiectam, vniq. subalternatam hanc quam dicunt Siculam Monarchiam, vt omnino improprie, eo dicatur nomine Monarchia, quod à ministris inuentum constat, cum in Priuilegio Vrbanì, nunquam eius nominis vsurpadi, cõcessa licẽtia habeatur, prout in ea tractatione monstrauì. Vbi locorum rex à nobis vocatus reperitur in crimen? Laborans ego tanto pere, ne eiusmodi de nomine vsurpato ignominia super regnum & regem cadat, calumniam patior, tantum Regem ostentum à me esse dictum ac monstrum, cum nec nomen ab eo dixerim inuentum, nec eo sensu acceptum possideri ab eo titulum Monarchiæ, vt ostentum possit aliquo pacto dici vel monstrum. Appello omnium legentium ea iudicium, vera ne sint ista, vt non vnus sed alterius lectoris, sed omnium sententia vindicet à tam immani & plane portentoza in me illata calumnia. Compello demum Prudentiam tuam an non quid eximium de Rege senserim? quibus meritis laudibus prædicandum, glorio-

sis titulis illustrandum, præconijs debi-
 tis celebrandum duxerim? Nonne satis
 abunde hæc & alia complura eadē tra-
 ctatione testata mea spontanea profes-
 sione reliqui? Qui locus esse potuit exi-
 stimationi alicuius ex falsa assumptione
 deductæ, vbi authoris confessio, & pro-
 fessio, testificatio & assertio omnino
 contraria habetur ijsdem chartis, litte-
 ris cubitalibus (vt ita dixerim) exarata?
 Cum ipsius exordio tractationis his
 honorificentissimis titulis exornauerim-
 us eundem regem Philippum III. di-
 centes, ipsum veritatis amantissimum,
 iustitię obseruandissimum, & in omni-
 bus animo tranquilissimum, & paulo
 inferius, veritatis vltorē, iustitię recto-
 rem, religionis custodem, & defensorē
 pariter nominauimus, & ad postremū,
 eodem quo cœpta est, telam auro texē-
 tes & perfici cupientes, eundem nomi-
 nauimus nostrum Zorobabelem, pie-
 tate insignem, omnium virtutum coro-
 na fulgentem? Hæc nos; & haud intrepidè;
 magnopere verentes, ne potius
 adulator es argueremur ab aliquo, quod
 fecerimus contra illud Apostolicum ^b

b1. Theſſ. 2 *Non quaſi hominibus placentes, ſed Deo qui probat corda noſtra, neque aliquando fuimus in ſermone adulationis, probe ſcientes obſcurari potius quàm illuſtrari regum gloriam adulationum pigmentis. At vitauimus de adulatione reprehentionem, quod vix cogitaſſe potuimus, ſed nequaquam (quod nunquam exiſtimaviſſemus) de maledicentia in regem potuimus vitari calumnias, quæ ex ſui immenſitate tantum manifeſtè oſtenduntur eſſe falſiſſimæ, ſed præterijt te (vt video) illud Iacobi Apoſtoli dicentis.*

Iacob. 3. *Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Nam quomodo ex eodem fonte cum neſtare acornitum? Sed ad aliam hac non minorem contra me conflatam calumniam veniamus. Pergis autem.*

XXII. NEC HORVM DISSIMILIA QUÆ NON & C. Vſque ad NOMEN. VſVRPATVM QVO FIT (tu male deducis) VT REX HISPANIAE TYRANNIS ET ECCLESIAE HOSTIBVS DETERIOR SIT. At quam ruruſ falſiſſima iſta ſit inductio videamus; Sane verum, neminem antiquorum Siciliae tyrannorum qui ab obedientia

DE MONARC. SICILIAE. 205
Romanæ Ecclesiæ resilierunt, & eam
sunt acerbissime persecuti, vnquam se
nominauisse publicis titulis Monarchas
Sicilię; Hoc inquam verum, certum &
exploratum est. Sed non verum quod
male sic inferis ex mea sententia: Quod
Rex Catholicus qui hodie regnat &
Monarcha Siciliæ nominatur, deterior
sit tyrannis illis: Ne tu dicas quod non
dixi, nec dicturus essem aliquando, imo
quod nec ego nec aliquis dicere poterit.
Si quidem non ipse rex eius nominis
est inuentor, sed haud dico ante inuen-
tenti iusta hæreditate possessor bonæ
fidei eius tituli, vt superius à me pluri-
bus dictum est, adeo vt nulla ex parte sit
cum illis perditissimis comparandus.
Iam facillime tanta hac diluta calūnia
ad sequentem deueniamus.

Paginam nostram signans 662. ex **XXIII.**
meis hisce verbis. **ABSIT, ABSIT LONGE**
VT MONARCHIAE ILLIVS &c. vsque ad
SEDIS. Quæ nostra verba cum te vehe-
menter offendisse testeris, quod dixe-
rim in contumeliam Dei & Apostoli-
cæ sedis erectam, nescio quomodo de-
fendere & excusare potes citra Dei cō-

tumeliam, & opprobrium Apostolicæ sedis trahi miseros clericos ad curiam secularem, appellationibus ad sedem Apostolicam non deferri, & alia innumera in ea tractatione narrata quæ hic minime repetenda putamus: quæ melius & prudentius tu considera an in contumeliam Deivertantur, & opprobrium Apostolicæ sedis. Doleo te frater ista non dolere, sed magis te velle ita scribendo defendere, quæ ne fierent viri sanctissimi summa gloria subiere martyrium.

XXIV. Ad paginam prouenis 683. 684. quibus ego quam iustissime declamo aduersus corruptorem litterarum Urbani Papæ, quem dignum dixi vt in eum lege Cornelia, qua plectuntur falsarij ageretur, sic in nebulonem exclamans. O fraudem solemnem Cornelia lege plectendam, quam non timuit, in quam peccauit, qui ista adeò enormia ad conciliandam sibi Principum gratiam perpetravit! Hęc à me declamata in falsarium pessimum hominem, quod in gratiam principum nefanda adeo perpetravit, tu in eum mox sensum detor-

ques, ac si regem ipsum Catholicum Philippum III. tãta ignominia aspergere voluisssem, in me illud inclamans:

QVID TIBI ECCLESIASTICO VIRO PRINCIPEM CORRIPIENTI CVM LEGE CORNELIA COMMVNE? Et quæ sequuntur inferius disquirenda. At vnde tibi (dixerim ego) diuinatio ista, vt cum de principum gratia, eo facinore ab homine scelestissimo aucupata verba feci, me ea in Regem hodie regnantem efutiisse proclames? At quomodo potui vel in leuissimam suspicionem adducere nostrum regem, qui nondum natus, vel si natus, certe debebat in cunis, cū in Hispania ille cuius est liber (vt apparet ex eo vt dixi ibidem) anno salutis 1578? hæc si exacte considerasses haud certe tanta me calumnia aspersisses, atque inuectiua exagitasses, qua primum & me redarguis imperitiæ, dicens.

HÆC NE PRÆCEPTA HISTORIÆ? Et **XXV.**
paulo post. EQVIDEM ID OMNE AB HISTORICO QVAM MAXIME ALIENVM PVTO: & inferius rursus ingeris me scribendæ historiæ numeros non expleffe; cum videlicet interdum rem increpa-

tionibus egerim, vt potius scribendarū reprehensionum quam historię munus susceperim. Me miserum, cum post editionem vndecim tomorum Annalium arguor scribendę historię imperitiā! Quasi frustra laborauerim, & cucurrerim in incertum, aërem pugnando verberans, post confossos stylo nostro, sed digito Dei ducto Cētimanos Briareos, Ecclesiam Catholicam acerbissime infestantes ac dissipantes, Centuriatores vulgo dictos, eosdemque cum ignominia sepultos, tanta ista patior, & à fratre? Sed ista tu faciens, omnes contra te cōcitas Orthodoxos, qui summa laude eosdem prosequuntur Annales. At nō sumus huiusmodi, vt egeamus litteris commendatitiis, cum etsi alia deessent, fatis superque ista videri possint signa haud dubia bene perfuncti nobis adeo crediti Apostolatus. Sed quod parcè de se, suisque rebus loquendum sit, parco, vltcrius non procedo. Et si ista memorans insipiēs factus sum, vos me cōegistis. At me potius felicissimū dixerim, quod ista obiiciantur me viuente, qui valeam tanta me calumpnia liberare, ob.

signatamque relinquere testibus fidelissimis nostram Annalium scriptionē, ad omnes recte scribendę historię præscriptas à viris doctissimis regulas attēperatam. Qui primus antiquorum ista docuit, magna cum laude in eo est argumēto versatus, sed in cæteris impius, fuit Lucianus Samosatenus, qui commentarium edidit cuius est titulus: **Quomodo historia scribenda sit, laudatissimum opus!** Cuius (quod ad rem spectat de qua inter nos vertitur controuersia) velim aliqua hic perscripta perlegas atque primum: Maxime autē inquit & ante omnia historicus libero animo sit, vt neque metuat quenquam, neque ab vlllo speret quicquam, quoniā similis hoc pacto foret malis iudicibus, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede sentētiam ferunt. Et postquam plura de non timendis regibus, cum quid in eos dicendum sit, sapiēter inculcauit: & ad id rediens subdit. Proinde historici opus vnum est, vt quæcunque perinde atque facta sunt exponat. Hoc autem facere non potuerit, donec vel Artaxerxen metuerit: Et

paulo post rursus ingerens addit. Verum hoc, ut dixi, proprium historiæ est. At solum immolandum veritati ei qui ad historiam scribendam accedit, cætera vero omnia postponenda; & in summa; vna vna & mensura certa est, aspicere non ad presentes auditores, sed ad eos qui in posterum in his scriptis versabuntur: Et ad postremum: Talis igitur mihi sit historicus ille ut metu careat, nullis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicendi libertatem ac veritatem amet, quemadmodum Comicus ille ait: Ficus, ficus, ligonem; ligonem nominet, non odio neque amicitia quicquam tribuens, non parcens; neque miserascens aut erubescens, aut exorare se facile patiens. Huc vsque Lucianus, & sane quidem Christianæ religioni magnopere consentientia. Eadem apud Latinos Cicero ^a hæc breuiter. Ne historicus quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat. Quibus munitus ut de se testatur ipse Sallustius ^b aggressus est historias scribere, quod inquit ipse metu partibus Reipub. animus liber erat: quem quidem mihi sco-

^a De Oratore.

^b Proem. Catilin.

pum collimādum ab ipso exordio scribendæ historiæ suscepti, adeo vt nec latum vnguem ab eo aliquādo diuertisse meminerim, maximum ducens sacrilegium, vt Christianus homo, eius, quam in primis colere debet veritatis, proditor sit, quam solam spectandam Ethnicī authores tantopere prædicarunt. Accipisti propositum meum, quot versibus, tot à me in Annalibus declaratum exemplis.

Iam vero ea diluenda est obiectio XXVI.
abs te illata, quod putas contra historiæ regulas agi, cum à nobis, raræ licet & breuiores reprehensiones intermiscentur, vt cum modo in falsarium, ea quæ reprehēdis obiter dixi, quod existimes nullam omnino esse relictam Historico reprehēdi auctoritatem. Prouoco te ad huius facultatis peritissimos ab omnibus receptos, & in primis ad eum quem diximus, Lucianum, qui absque aliqua controuersia, laudationes & reprehensiones intermiscendas ab historico esse docet, sed mensura sua; Ait enim: Laudes quidem aut reprehensiones omnino parçę & circumspectæ,

& calumniis minime obnoxia. Præterea & cum demonstratione quadam & breues, & non intempestiuæ texendæ sunt: ad quam quidem mensuram, reprehensionem hanc meam dictam in falsarium esse reperiet quisque prudens veritatis amator, quem in omnibus cupio iudicem rerum nostrarum. Accipe & de his Sallustij testimonium, qui quidem in eodem maxime claruit scribendi genere; in præmio enim quod præfixit suæ historiæ de coniuratione Catilinæ hæc habet. Arduum videtur res gestas scribere; Primum quod factis dicta sunt exequenda, dehinc quia plerique delicta reprehenderis, maleuolentia & inuidia dicta putant. Hæc ipse, reprehensione plane totidem verbis exprimens casum hunc meum, cuius causa abs te redarguor imperitiæ, quam autem iuste tu vides. Exulare tantum ab historia monent veteres prælixa encomia, non laudes mediocres, longiores inuestiuas, non leues reprehensiones, ut digna reprehensione ipse orator non caruerit, qui ab historico omnem dicendi amouet asperitatem, & refecat dictionis

2 Cic. 2. de
Orat.

aculeos. Nam si est concessa reprehensio, ipsa quidem sui natura, aspera, armata semper aculeis inuenitur, sed ipsum in cæteris laudatum Ciceronem, scribentem historiam reprehendit Dio, ^{a Hist. l. 46.} atque derisit vehementer opus, quod lætione minime dignum periit cum auctore. Hæc tibi ad exactam rerum nostrarum rationem percipiendam attulimus, cum alioqui in his quæ spectant ad tractationem illam de Monarchia, quam solam impugnandam suscepisti, licuisset in defensionem scriptorum meorum, ne redargui possemus eius facultatis indocti, illud in excusationem afferre: Ex mandato summi Pontificis iubentis tractationem illam plenissime scribi: eam iudiciali Schemate in controuersia modum profèqui, necesse fuisse, atque ita stylum ad historiã scribendam aptatum, ad iudiciale dicendi genus acuminasse, ita vt nonnihil ab instituto diuertere opus fuerit, nam & præter institutum factum vides, vt qui per annos singulos res gestas scribendas suscepi, ibi oportuerit plurimum sæculorum annos simul coniungere, quod id à

214 CÆS. BARONII TRACT.
me exigeret opus Pōtificia autoritate
commiffum, alia ab hiftoria, diuerfaq.
ratione tractandum.

XXVII Sed reliqua profequamur. HÆC TIBI
(inquis) SANCTÆ SEDIS MODESTIAM, ET
ECCLESIASTICI IMPERII &c. Exaggerās
tantopere ac redinem ftyli à me in falſa-
rium illum exhibitam, cum nulla velis
occafione orationem ab vrbauitatis
lepore, fuauitatis dulcedine, lenitatis
facilitate; quauis occafione poſſe rece-
dere. At non te latet ex ſententia Cice-
ronis & b aliorum, hiftoricum non alia
voce niſi orationis, immortalitati ſuam
hiftoriam commendare? Porrò bene
noſti apud Rhetores inter alios eſſe
locum ſeu figurã in oratione formãda,
quæ contentio dicitur, & ſic definitur.
c Lib. 4. ad c Contentio eſt oratio acris & ad con-
Heren. futandum, & ad confirmandum accõ-
modata, eademque alio modo indigna-
tio dicta, locuples in multitudine argu-
mentorũ, quindecim ſub ſe continēs
loca, vnde ſpicula reprehēſionum edu-
cat. S. autem Auguſt. ex noſtris in
d Lib. 4. c. Comment. de doctrina Chriſtiana d
19. & 24. grande hoc nominat dicendi genus,

idemque docet quid à nobis sit adhibendum his verbis: Cum vero aliquid agendum est, & ad eos loquimur qui hoc agere debent, nec tamen volunt, tunc ea quæ magna sunt, dicenda sunt granditer, & ad flectendos animos congruenter. Et inferius alium docet casû, quo eiusmodi vti grâdi dicendi genere sit opportunum, cum videlicet aliqua inoleta praua consuetudo sit radicitus euellenda, quod bene cessisse sibi ipsi testatur, cum Cæsareæ Mauritaniæ ad id præstandum eodem vtendum fuerit grandi dicendi genere. Modo causam nostram ad examen reuoca perfectæ oratoricæ dictionis. Quis neget nos in vtroque versari casu; siue quod res magni momenti tractanda fuit cum Regiis ministris, qui quod agere deberent, hoc tamen nollent, vt per plurima annorû curricula; innumera exempla decursa significât, & hætenus in dies perspicua luce demonstrant, siue quod altioribus defixam radicibus prauam consuetudinem, cui resistunt Canones, decreta Pontificum, Patrum sententiæ, Sanctorû exempla euellendam ex mandato sus-

cepimus? Cui non parendum, Augustino tam exacte nobis dicendi regulam præscribenti, vel alijs, aliud sentiētibus, prudentium sit iudicium: Cum alioqui & de his antiquiorem habemus ab Apollolo præscriptam præsulibus dicendi formam, cum nimirum Paulus Timotheum, nuper à se ordinatum Episcopum sic informat. ^{e 2. Tim. 4.} Prædica verbum, in sta opportune, importune argue, obsecra, increpa. Quanta autē in his aculeorum seges, vrbauitatis raritas in sit, tu considera: Nam primum, importunitas figit aculeos, redargutio premit eosdem, & increpatio iterat ipsos: at vero vrbauitati solum datur quod dicitur, obsecra, vt nulla possit in me iusta querela de instituta atque contexta (vt ais) aculeis oratione; quam totam velis esse mellitam. Sed non culpæ cedit verbi Dei ministro, si melle fortè careat, quod offerri in sacrificio Deus vetuit, longe maior esset eidem ascribenda culpa, si sale deficeret, cuius non mulcet dulcedo, sed rodit mordacitas: quod oporteat sēper adesse, cū ipsū iubeatur sacerdos in omni sacrificio adhibere:

Post-

Posthæc subiicis. EQVIDEM (inquis) XXVIII.
 ID OMNE ET AB HISTORICO & c. vsque
 ad ALIENVM PVTQ. Hæc tu in his
 quæ ad munus optime scribendæ histo-
 riæ pertinent. Quod autem maxime
 alienum putas (vt ais) ab homine pio &
 religioso qui ad hunc Cardinalatus gra-
 dum euectus sit, libertate hac vti dicen-
 di in corruptorem diplomatis Pontifi-
 cij, satis digne mirari non possum: ex-
 cuso tamen quod non perceperis senten-
 tiam verborum meorum, quæ dicta in
 nequissimum hominem, iactata in Re-
 gem male interpretaris. Cæterum illud
 sic habeto, mihi pro minimo esse, si stilo
 tantum, vel verbis agam aduersus
 quoscunque tuendo Ecclesiæ iura, &
 oppressam vindicando Ecclesiasticam
 libertatem, paratus diuino auxilio de-
 fendere eadem voce sanguinis subli-
 mius ad Deum clamantis, quod non
 puto dixeris alienum, sed maxime con-
 gruum viro ad tam sublimem apicem
 dignitatis euecto, qui animo erectus,
 omni timore superior, cum Apostolo
 dicat: *Quamdiu sum Gentium Apostolus,*
ministerium meum honorificabo, & immo-

a Rom. 11.

ta constantia cum eodem item dicat & sentiat b *Bonum est mihi magis mori, quam*

1. Cor. 9. *ut gloriam meam quis euacuet.* Ista exemplis sanctorum, & verbis prædicans, & digna actione confirmans.

XXIX.

Quod inferius nostra condemnas, differentiam ponis inter priores institutores monarchiæ, & præsentem Regem eius possessorem, quod illi inuitis Romanis Pontificibus & contradicentibus egerint, isti recentiores permittentibus illis possideant illam; Quam falsissimū sit satis superque demonstratum superius cap. 6. ad quæ te ipsum reuoco, pro uocoque lectorem. Ex quibus necessariò corruant quæcunque hic siue superius, siue inferius eodē yano fulcimēto nituntur.

XXX.

Adijcis ad hæc dicens, quod vix CREDI POTEST QUANTVM EX HIS NOSTRIS, REGIVS ANIMVS IRRITETVR. Sed absit, vt hoc tibi concedam, credamque sacerdote monente, & quodammodo ex persona Pontificis ea iubentis legatione fungente, irritari (vt ais) ne dum commoueri Serenissimi Regis animū. Haud leuem quidem tantæ maiestati

notam inuris, dum ita moribus comparatam affirmas, vt quę suę sunt salutis, siue vera sint, siue prætenfa, sacerdotem monentem animo adeo perturbato suscipiat, immo irritatus eiiciat. Nunquid non Regi notissimum est illud Euangelij. *Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit.* c Luc. 10. Qui legatos hostiũ (quod iuris gentium sit) benignè audit, & custoditos illęsosque dimittit: non audiet pacato animo S. R. E. Cardinalem, pacis legatione fungentem, salutis nuncium afferentem? Audiendus quicumque; Nam & eo exemplo Rex cautior reddi debet, quod qui plurium sententia reputatus est d̄stultus legatus atque d 4. Reg. 2. nuncius rerum falsarum, fuerit tamen inuentus afferre regnum Iehu filio Iosaphat ab Elisæo. Magno namque periculo sacerdos monens eiicitur à Principe audire nolente. Nam sanctus Ambros. c Epist. 29. ad Theodos. Imper. Si indignus sum qui à te audiar, indignus sum qui pro te offeram, non recipiente Deo eiusmodi sacrificium. Cuius etiam institutumur exemplo atque doctrina, quid irato regi vel potius ministris eiusmodi

f *Epist.* 33.

prætextu irę Regis, compescere dicendi libertatem curantibus, respondere debeamus. f Allegatur (inquit ipse scribēs ad Marcellinam sororem quę accidissent.) Allegatur Imperatori licere omnia, ipsius esse vniuersa. Respondeo, Noli te grauare Imperator, vt putes te in ea quę diuina sunt, imperiale aliquod ius habere. Noli te extollere si vis diutius imperare, esto Deo subditus: scriptum est & *Quę Dei Deo, quę Cesaris Cesari.* Ad Imperatorem palatia pertinent: ad sacerdotem ecclesię: publicorum tibi mœnium ius cõmissum est non sacrorum. Hęc ipse. Vides quales tu prouoces Christianę militiæ duces agere pro Ecclesię iurium defensione aduersus Siculam Monarchiam.

g *Matt.* 22.

XXXI.

Perorando autem abs te ista dicuntur. NEQVE ENIM MINORA POSSUNT &c. vsque ad INVENISSE QVAM DICERES: vtcunq. pro arbitrio dixeris pari stylo, & orationis libertate contra me à te dictum, certe nunquam gloriari poteris, pari causa abs te factum, immo in contraria nisum. Ego quidem id præstiti, quod præstari solitum nouimus à viris

Sanctissimis Catholicæ Ecclesiæ defensoribus, quorum cultum solennibus ritibus Ecclesia ipsa prosequitur. Præstiti inquam animo non invito miseratus infelicissimum Ecclesiæ statum, & meæ memor conditionis atque iuratæ promissionis, quam cum in amplissimam cooptatus sum dignitatem, ex scripto sacræ formulæ recitato, terribili iuramento, cuius tantum memoria animus horret, & occupat membra tremor, spondei (quod tu diu ante me feceras) pro conseruandis Ecclesiæ iuribus illibatis, certaturum ad obitum vsque: & memoria retinens, quod neque alia cōditione vocatus ad pileum, nisi vt huiusmodi purpurei coloris insignibus, ad martyrium meum scirem pro Ecclesiastica libertate tuenda, cæterisq. Ecclesiæ iuribus defendendis esse sanguinem oppigneratum. Quod si quādo à nobis ista præstanda sunt: sane quidē magna vrgēte necessitate; importunius id à nobis præsens tempus exigit, de quo sit dicendum cum Amos: ^a *Tempus malum est.* Imo & cum Michæa. ^b *Tempus pessimum est.* Quis memoret inferentiū

se in urbem quotidie frequentem nunciorum lugentium Episcoporum concursum, deferentium ad sanctam matrem (ad cuius gremium vnica spes reliqua, atque per fugium) Romanam Ecclesiam, Apostolicam sedem, casus lugubres, auditu horribiles, de ijs quæ miseri Episcopi pati coguntur à secularibus potestataribus? Probe norunt ista fratres nostri, qui in his audiendis iugiter occupantur, de quibus illud appositè ^c *Ecce gemunt Gigantes sub aquis, & qui habitant cum eis*, dum tot, tantisque negociorum fluctibus operiuntur; sed & qui clauum tenet, Petri successor ad ista animi angore vehementiori comprimitur, sed non atteritur, assurgens quantum licet contra tot aduersa robustior. An ego solus auditorus eram absque profectu iactata cum dedecore opprobria exprobrantium Prophetarum? vt illud Ezechielis. ^d *Quasi vulpes in desertis Prophetæ tui Israel. Non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo Israel vt staretis in prælio in die Domini, siue Isaia. ^e Speculatores tui cæci, omnes canes muti non valentes latrare, & clamantis Amos. ^f Væ*

^c *Iob. 16.*

^d *Ezech. 13.*

^e *Isa. 56.*

^f *Amos. 6.*

qui opulenti estis in Sion, egredientes pom-
 patice domum Israel, qui separati estis in diē
 malum, & appropinquatis folio iniquitatis.
 Atque alia plura his addita repleta cō-
 minationibus cū exprobratione, Quod
 nihil compatiebantur super contritidne Io-
 seph? Anne ego inquam non expergif-
 cerer tot clamoribus Prophetarum, nō
 excitarer Prophetica tuba Ioelis illud
 bellicum intonantis. g Sanctificate bel- g Ioel. 3.
 lum, suscite robustos, accedant, ascendāt
 omnes viri bellatores. Concidite aratra ve-
 stra in gladios, ligones vestros in lanceas, in-
 firmus dicat quia fortis sum. Ego ipse infir-
 mus ille, Sed omnia possum in eo qui me cō-
 fortat, h qui & cum infirmo tunc & potēs h Phil. 4.
 sum. i Exurrexi in prælium à Deo sancti- i 2. Cor. 12.
 ficatum, exemplis Sanctissimorum vi-
 rorum honestatum, sacerdotumque
 tubis annunciatum. Exurrexi inquam,
 sed non progressus sine consilio, vt sa-
 cerdotes illi qui periisse narratur. k Dum k 1. Mac. 3.
 voluerunt fortiter facere sine consilio exeū-
 tes in prælium? Consiliarius mihi fuit qui
 & suasor, qui & impulsor, excitator &
 iussor sanctæ memoriæ sanctissimus Pa-
 pa Clemens. l In his si voluero gloriari, l 1. Cor. 12.

non ero insipiens: Veritatē enim dico, Quod causa digna digne gloriandi tanta præcesserit. Tu autem cum gloriaris, quod pari stilo & libertate egeris contra me, Romanæ Ecclesiæ iura tuentem, vide

m 1. Cor. 5.

monente Apostolo, ^mSit ne bona gloria tua vestra, vel ad te perueniat, te perstringat, quod expostulans Christus ait.

n Luc. 12.

n Qui non est mecum contra me est, & qui non colligit mecum dispergit. Maximum plane de super imminet in his peccasse periculum, quod vtiliter cum vitæ dispēdio fuerit redimendum, Adesse Domine frater, festinant tempora, cum stabimus ante tribunal Dei iudicandi simul & accepturi pœnam vel præmium, gloriã vel confusionem, pro contrarijs ab inuicem collatis officiis. Tunc apparebit,

o 2. Cor. 10.

Quod non o qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Pergamus perscrutari aliqua.

XXXII

At quod his addis DECVISSE TE PLVRIMA ET GRAVISSIMA CONGESTA PROTYLISSE, QVIBVS CONTRA NOSTRAM DICENDI LICENTIAM REGEM CATHOLICVM PRO VIRIBVS DEFENDERES. Sane quidem quod ad defensionem regis

pertinet, cum nec verbulo quidem (vt ostendimus) certum sit nos in Regem peccasse; superfluous omnino fuerit conatus tuus, solus pugnans quod non sit qui repugnet, & stans ex aduerso feriat, vel excipiat ictus. Si quæ vero contra male assertam Siciliæ Monarchiam à nobis sunt posita, velis pro arbitrio tuo contra sententiam meam, & assertam scriptis professionem interpretari in Regem esse dicta: tibi plane vt Regis vindici (quod tantopere profiteris) singula à nobis proposita argumenta fuerunt confutanda: Quod cum nullatenus feceris, sed tantum ad meam in dicendo libertatem, stylum querèdarguèdum te conuerteris, probasse potius visus sis cætera quæ spectant ad causam, sicque non defensa sed offensa potius appareat tuo officio Regis causa, quæ ex hac tua scriptione magnum sentiat præiudicium.

Demum vero claudens eodem fine, XXXIII. quo initium cœperas, **SCRIPTIONEM HANC TVAM (ais) ABS TE ROGATVS TIBI OFFERO. Quomodo à me rogatus? Num vt sic nostra protegeres, aut pro-**

bares quæ iam probata essent & cusa? siue Censorem ipsorum ageres, eadēq. scriptis aduersarijs perurgens publice in nos conflatas calumnias disseminares? Minimè gentium, licet gloriose tu quidem illa eius exordio profitearis, sed vt ea quæ tibi displicuissent, amice corâ afferres, pollicitus ego reddere de omnibus rationem, & corrigere quicquid reperiretur non esse consentaneum veritati. Hæc eo liberalius offerens quod scirem eandem tractationem de Sicula Monarchia iudicio trium amplissimorum Cardinalium ventilatam, ne quicquam habere in quo posses eam redarguere falsitatis: neque in hoc mea me fefellit opinio. Si quidem tu videns cuncta soliditate & firmitate diplomatum Romanorum Pontificum vt murum æneum inconcussa persistere, eorum reueritus authoritatem (vt par erat) ab omni contradictione prudenter abstinuisti. Cum autem omnem tibi veritas ad redarguendum erroris res ipsas aditum præclusisset: tunc aduersus verba quæ acerbiora tibi sunt visa, tuos arietes conuertisti, sed conatum tuum frustra

cessisse, fractumque defuisse, ex iis quæ à nobis superius dicta sunt, facillime colligere potuisti.

TIBI OFFERO, dicis. Sed mihi non XXXIII:
 dedisti neque misisti per aliquem, qui nomine tuo daret; Sparsisti per urbem eiusdem tuæ scriptionis exemplaria cōplura inuito & vetante Pontifice, iubēte pariter quod ex Sanctitatis suæ ore percepi, vt dilapsa è manibus reuocares eadem exempla: sed ea & alia ex ipsis descripta adeo multiplicata esse percepi-
 mus, vt principibus & aliis nobilibus missa, non Italiam tantum sed Hispaniã quoque repleuerint, nec adhuc tamen ad me miseris, qui hæc tua fortasse ludēs epistola adeo liberaliter mihi primum omnium profiteris offerre. Accepi tamē, nec abs te, sed ab alio qui descripsit, statimque hoc exemplar fideliter scriptum ex animi sententia nactus contulime in Tusculanum, vbi licet carens domestica Bibliotheca, responsionem tamen Apologeticam istam, paucorum dierum vigiliis adornavi, quō scias, pro veritate certanti, vires à Deo deesse non posse nec arma. Offeram eam, præroga-

228 CÆS. BARONII TRACT.
tua summa dignitatis & authoritatis,
id exigente, summo Pontifici. Si conti-
gerit in manus tuas aliquando deferri,
accipe grato animo, bonique consule;
vt autem eam offerre tibi non possem,
iam abs te preclusus est aditus, cum tu
eam ad me scriptam Epistolã, nec mihi
hactenus impertieris. Vale, scitoque
me debita Christianæ charitatis erga te
officia illibãta in omnibus auctario etiã
quotidiani scœnoris cumulanda perpe-
tuò seruaturum.

FINIS.

EPISTOLA

CÆSARIS BARONII

Cardinal. ad Philip. III. Re-
gem Hispaniæ, de Monarchia
Sicula.*Sacra Regia Catholica Maiestas.*

NON ante creationem novi Põ-
tificis, eiusdemque etate floren-
tissimi, senior ego, laboribus fractus,
viribus debilitatus, etiam sepulchro
propinquus, ad Catholicam Maiesta-
tem vestram mihi in animum induxi
fore scribendi, ne viderer, dicam liberè,
Pontificia cessante Sede, eiusmodi in-
ternuntio litterarum auram voluisse
captare Regiam; & ita temere mihi
viam ad gradus sublimioris conscensio-
nem. Sed procul absit vt me Regum fa-
vor, & non potius Regis Regum Chri-

sti gratia in thronum prouehat altiorē. Domini est assumptio nostra, & sancti Israël Regis nostri, à quo tamē expecto, ipse scit, sedem illam in cælo peremnem, quam promisit sequentibus se discipulis suis. Adeò vt hac ex parte compendii loco duxerim sentire de illa dispendiū: ad quam excludendam etiam esse ego ipse debeam adiumento, ne huius sentiam detrimentum; & gratias agere, & bene precari magis iis qui obessent quam qui fauent: Cessantibus igitur his, iam ad aures Regis Catholici, veritatis amantiissimi atque iustitiæ obseruantissimi, liberior accessus pateat emerita militiæ Ecclesiasticæ, sacerdoti causam agentis suam: & Romana simul Ecclesia. Ingens concitatus est in me rumor, Catholice Rex, litterisque conclamatum ad Apostolicam sedem à Proregibus vtriusque Regni Neapolitani atque Sicilia, quòd con-

tra Monarchiam Siculam tractatum scripserim, ediderimque eam vnà cum XI. Annalium tomo suo loco, seruato ordine temporum collocatam. Iusta esse potuisset ista querela, si ad labefactandum, perdendum, demoliendumque regnum vtrumque, & non potius ad firmandum quod caderet, fulciendum quod rueret, stabiliendum quod nutaret: ad consolidandum quod nõ consisteret, tentata ista omnia probare potuissent: sed probamus. Necesse est magnum cõsiliium sapientissimi Architecti Clemētis scilicet Serenissimæ memoriae Papæ VIII. ista curātis. Qui probè sciēs, expertus est ipse frequenter actitatum à Prædecessoribus, siue litteris per Nuntios, siue certis legationibus cum Regibus Hispaniarum, vt malè institutam contra Ecclesiastica iura Sicilia Monarchiam è medio tolleret, quam scirēt nullo pacto posse subsistere; frustra ces-

fisse omnes conatus ipsorum prætexti-
 bus diuersis elusos, oblatam libens vo-
 lensque occasionem arripuit. Cum enim
 scisset eodem XI. Annalium tomo tra-
 ctari debere, certa habita temporum
 ratione res gestas Urbani Papæ II. qui
 malè assertitur authore eiusdem Monar-
 chie Siculae; Pontificia mox ipse nos in-
 terpellauit auctoritate, seriò valde mo-
 nens ne cursim rem tãtam attingerem,
 potius quam discuterem, & de ipsa
 prolixius disputarem; sed vt propen-
 siori studio in opus incumberem, anti-
 quiora quæque verterem monumenta:
 scrutarer bibliotheca Vaticanæ angu-
 los singulos: eiusdem latebras penetra-
 rem, & inaccessa munitissimi sancti
 Angeli penetralia archiuorum securus
 adirem, patere mihi cuncta precipiens
 quæ vbique locorum essent vetera sedis
 Apostolicæ custodita in iis documenta.
 Hoc vnum intendens, vt ipsa, si qua es-
 sent

sent

sent quæ nulla re vera essent fūdamēta; Sicula Monarchia, eadem refossa exponerentur oculis intuentium, ne quod esse posset amplius negandi subterfugiū, si eruderatis aggeribus, egesta terra, quod inesset in fundamētis iam pateret aspectui; non quidem vt malè erectam tantam molem sponte sua corruentem euerteret: sed potius vt paterno affectu aliquo remedio excogitato fulciret atque firmaret, vt absque scandalo tibi ipsi Catholico, Regi digno titulo tanto nomine integram cōseruaret. Quomodo autem hoc ipsum fieret, per recentē, qui in Hispanias à Serenissimo D. nostro Paulo V. Nuntius mittitur, vt accepimus nota erunt. Id fuit Serenissimi Papæ Clementis consilium tanto Pontifice dignum; is conatus eius sapientum ore laudandus. Quod verò ad demandatum ab ipso nobis pertinet institutum, pro viribus laborauimus,

Christo prauio, comite veritate, licet ipsa operosa editio tomi illius, haud me penitus liberum fecerit, vt totus in vnū addictus ad alia non diuerterem, diuisus in multa fuerim. Ne autem quod petierat idem Pontifex affecutus perspicacissimo eius iudicio definiendum putauit. Quamobrem quæ à me eo argumento scripta fuere ad ipsum attuli cognoscenda. Accepit, legit ac perlegit iterum: eum expectans ego præsens sententia ipsius elogium, ex imo pectore alta suspiria ducens in ista dolens erupit. Numquam putasse, inquiens, adeo vanis inniti Monarchiam Siculam fundamentis. Ad pleniorē autem eiusdem descriptionis cognitionem, eandē ipsam tribus selectis S. R. E. Cardinalibus, disquirendi tribuit facultatem. Quam accurate discussam, comprobata pariter atque laudatam, ita ad lapidem lydium admotam sæpius, inuen-

*tamque sinceram atque dignam quæ
 typis excussa traderetur in lucem iussit
 imprimi, impressamque iterum ac se-
 lectâ probatâ iterum edi voluit, vnâ cū
 XI. tomo, cui erat intexta. Hactenus
 quæ ipso viuente sunt gesta. Vbi autem
 paucos post menses ab editione eiusdem
 Annalium tomi idem Serenissimus
 Papa ex hac vita subductus sancto fine
 quieuit in me ipsum tanto patrocinio
 destitutum sunt omnia tela conuersa.
 Increbuit impetus detrahentium, irruit
 acerbitas persequentium, velut iurato
 quidam implacabile bello; sed in his ad-
 uersis inde mihi ingens parta fiducia,
 atque est aucta securitas: quod iussu
 Petri confirmata à Petro, ex ipsa sede
 Petri scripta ista nostra prodierint abs-
 que dubio in secula permansura. Qui-
 cumque enim super petram edificauerit
 domum suam, verbo Domini pollicēte,
 stabit eius adificium sempiternum, lea*

supra petram, ob idque securus & im-
perterritus: Leo supra Petram, que
nulla vnquam cuiusuis est persecutione
confracta: confringens ipsa super eos,
qui in eam incaute nimis offenderint,
& conterens illos super quos ipsa ceci-
derit. Videant modò his aduersantes,
ne in ipsam impingant, neue ab ipsa ex
alto ruente petra penitus conterantur.
Intelligent, serò saltem, laïci homines
quanto periculo comprobata à sede A-
postolica scripta condemnent atque
proscribant. Noscant quanto pariter
indecore, non sine offensa Catholicæ
veritatis laïca manus clauẽ sciẽtiæ, quã
solius esse Petri Catholica profitetur
Ecclesia arripuerit, vt iudicet atque
damnet scripta iussu impetrata & cal-
culo comprobata Romani Pontificis,
cuius est authoritatis solius iudicare,
probare vel condemnare cuiusuis scrip-
ta, præsertim Ecclesiastica. At licet ex

humanis subductus sit Clemens, tamen sicut autoritas, ita idem spiritus atque voluntas propagata intelligitur in successores, modo ingens in Paulo cuius sicuti creatio existit admiranda; ita administratio Dei arbitrio ad perfectos numeros composita sit metuenda; ut nullo pacto passurus sit labefactari leges sacras, conuelli Ecclesiasticam immunitatem, aut præter fas iusque presumi vel abripi ab aliquo quidpiam vindex ipse acerrimus Ecclesiæ iurium. Demum verò antequam finem scribēdi faciam, ut obseruantiam meam erga Regiam Maiestatem vestram propensissimam amplissimis notis significem, hæc adiiciam; Quod cum natus sim ipsi subditus, tributum ei quotidie persoluendum indixi mihi sincerae fidelitatis, charitatis de corde puro, conscientia bona & fide non ficta, atque precum pro salute sua ad Deum. Quod verò

Q iii

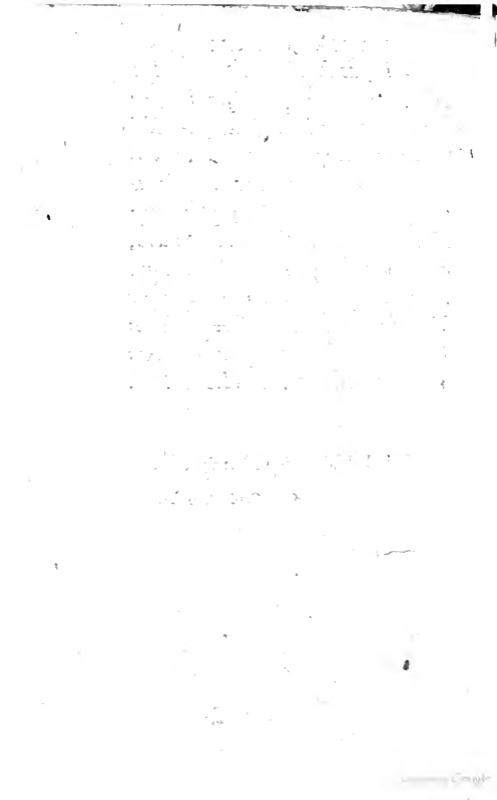
*auctus sim postmodũ licet immeritus, si-
 cut inuitus dignitate Cardinalatus, ne-
 quaquam his me volui exemptum obse-
 quii, & liberum ab officiis; Sed aucto
 fœnore sensum addidi debitum Princi-
 pibus à Sacerdotibus, veritatem nimi-
 rum, cum tempus exigit & occasio po-
 stulat liberè annunciandi; quo munere
 reges cum magis consueuerint indigere,
 debeant auidius exoptare, oblatum
 verò accipere gratius, retineretenacius,
 atque custodire diligentius. Quis con-
 temnat audire monentes Sacerdotes,
 eius præsertim cardinis, in qua vnitatè
 Ecclesiæ capitis vniuersus voluitur &
 regitur Catholicus orbis? Cuius quidẽ
 capitis; pro necessitate rerum, interdũ
 aurium, siue oculorum, interdum oris
 officio fungimur, vt sicut modò accidit,
 cum iussu Clementis, vt sæpe dictum
 est, scriptis illa mandauit. Quæ licet in
 malam partem accepta fuerint ab eius*

ministris, de Maiestate vestra absit mihi aliud sentire, quam (sicuti est) de Rege Catholico, Ecclesiæ defensore, fidei Christianæ propugnatore, atq. amatore veritatis, legum custode iustitiæque cultore sentiendum est. Quem rogo Deum, & rogabo semper dum vixero, custodiat nobis ipsum, diu multumque regnantem felicissimè. Valeat semper Deo placens, hominibusque proficiens Catholica Maiestas vestra. Datum Tusculano Idibus Iunii M. D. C. V.

Cathol. Maiestatis vestræ deuotiss.

Cxf. Card. Baronius.

LEANDRO GOTTSCHE

LABORATORIO PER IL
RESTAURO DEL LIBRO

Via del Boschetto, 97

ROMA

Digitized by Google

